

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

Aylık ücretsiz bülten. İLKE Vakfı tarafından yayımlanır.

EYLÜL
2022

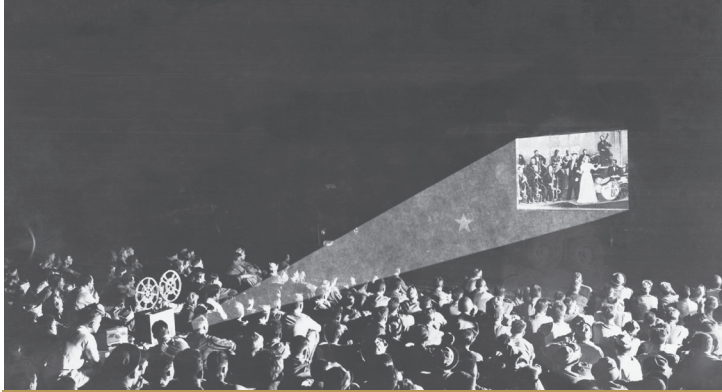
21

Mültecilerin Toplumsal Kabul ve Uyum
Süreçleri: Türkiye ve Bangladeş Örneğinde
Müslüman Çoğunluğa Sahip Ülkelere Bakış

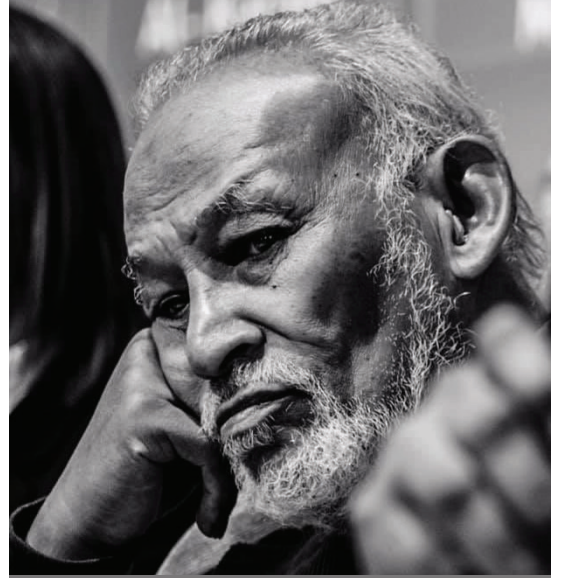
İnsani Gelişime
Alternatif Bir Bakış:
İslami Gelişme Endeksleri

İslam Coğrafyasında Müşterek
Sinema İmkânı Üzerine Notlar

İslami Finans Sektörünün İtici Gücü:
Körfez Sermayesi

Bir Bilimsel ve Manevi Devrimci:
Malik Bedri

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

Müslüman Dünyadan Fikrî Birikimler Bülteni, Müslüman Toplumlarda Düşünce ve Hareketler Projesi kapsamında aylık olarak yayımlanıyor. Bültende 43 ülkeden yaklaşık 250 sivil toplum, araştırma ve düşünce kuruluşunun yazılı ve sözlü faaliyetleri taranıyor. Bunlar arasından nitelikli içeriğe sahip faaliyetler "Temel Hak ve Özgürlükler", "Uluslararası Politika", "Toplumsal Refah", "Kültürel Faaliyetler" olmak üzere dört farklı kategoride sunuluyor. Müslüman dünyanın gündemine dair oluşturulan bu envanter ışığında, önemli görülen konular hakkında analiz metinlerine yer veriliyor. Hem güncel gelişmelere hem de literatüre atıfla yazılan analizlerde Müslüman toplumların meseleleri mukayeseli ve bütüncül bir perspektifle inceleniyor.

Proje Yürütücüsü : Lütfi Sunar

Editörler : Büşra İnce, Selvanur Demircan

Katkıda Bulunanlar : Beyza Karabulut, Ceyda Bostancı, Hatice Demirci

Tasarım : Seyfullah Bayram

©İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı, İstanbul 2022

İLKE Yayın No : 154

Online ISSN : 2822-4817

DOI : <http://dx.doi.org/10.26414/mdfbb21>

İLKE Vakfı, toplumsal meselelerle ilgili bilgi, politika ve strateji üreten, karar alıcılara yol gösterecek araştırmalar yapan ve gelecek için gerekli birikimin oluşmasına katkı sağlayan bir sivil toplum kuruluşudur.

Toplumsal Düşünce ve Araştırmalar Merkezi (TODAM); adil, hakkaniyetli ve müreffeh bir toplum hedefini hayata geçirmek üzere düşünce ve strateji üretmektedir.

Adres: Aziz Mahmut Hüdayi Mah. Türbe Kapısı Sk. No: 13 Üsküdar/ İstanbul Telefon: +90 216 532 63 70 E-posta: todam@ilke.org.tr Web: ilke.org.tr

© Tüm hakları saklıdır. İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı'nın yazılı izni olmadan bu eserin hiçbir kısmı elektronik ya da mekanik yollarla çoğaltılamaz. Yazıda belirtilen görüşler yazara aittir ve İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı'nı bağlayıcılığı yoktur.

Müslüman Dünyadan Fikrî Birikimler Bülteni'nin 21. Sayısı Nasıl Hazırlandı?

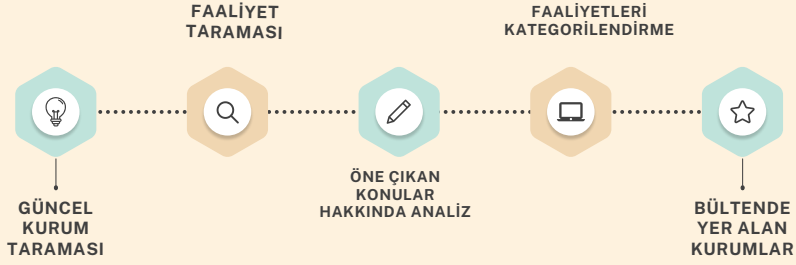

43 ÜLKE

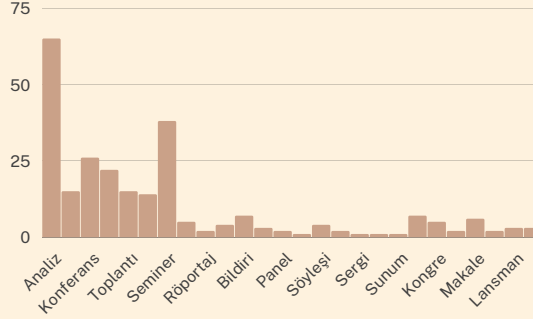
Eylül ayında Müslüman dünyadan 245 sivil toplum, araştırma ve düşünce kuruluşu tarandı.

Kuzey Afrika, Orta Doğu, Güney ve Güneydoğu Asya ülkeleri gibi Müslüman nüfusun yoğun olarak yaşadığı bölgelerin yanında Batı Avrupa, ABD, Balkanlar ve Orta Asya ülkeleri de incelendi.

Müslüman Dünyadan Fikrî Birikimler Bülteni 21. Sayı Yayın Süreci

SAYILARLA EYLÜL AYI FAALİYET GÖRÜNÜMÜ

EYLÜL AYINDA ÖNE ÇIKAN KURUMLAR

İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı, kurulduğundan bu yana araştırma birimleri ve alt kuruluşlarıyla birlikte Türkiye'nin yüzleşmekte olduğu sorunları tespit ederek çözüm önerileri getirmeye devam ediyor. Bu faaliyetler kapsamında bugüne kadar yayımlamış olduğu raporlar, politika notları, görüş yazıları; gerçekleştirdiği seminerler, söyleşiler ve çevrimiçi panellerin kapsamını büyütmek üzere yeni ve iddialı bir adım atıyor. Çalışma alanlarını ve hedef kitesini büyütmek üzere atacağı bu adımda "Toplumsal Düşünce ve Araştırma Merkezi" isimli yeni bir araştırma merkezini kurmuş bulunuyor. Toplumsal Düşünce ve Araştırma Merkezi (TODAM), Türkiye'den başlayarak Müslüman toplumların gündemini yoğun biçimde işgal eden kitlesel sorunları nedenleri ile incelemeyi ve aralarındaki ilişkileri analiz etmeyi, bu sorunlara incelediği toplumun birikimi ile İLKE tecrübesini birleştirerek somut çözüm önerileri getirmeyi hedefliyor. Merkezden çevreye yayılan bir yöntem ile gerçekleştireceği araştırma ve yayın çalışmalarında; Türkiye ve Müslüman toplumların en önde gelen işsizlik, gelir eşitsizliği, beyin göçü, sığınmacı, kentleşme, insan hakları ihlalleri, aile içi şiddet, emeklilik sistemi ve konut gibi sorunlarını ele alıp nicel veriler ışığında çözüm önerileri sunmayı hedefliyor. TODAM; bilhassa 2000 yılı sonrası Türkiye'de ve Müslüman toplumlarda hukuk, eğitim, ekonomi ve sosyal hizmet alanlarında yürütülen çalışmaların istatistiki verilerini araştırmacıların istediği biçimde kıyaslayabileceği yahut farklı verileri birleştirebileceği bir veri tabanında istifadeye sunuyor. Hedeflerini gerçekleştirmek üzere temin edeceği nicel verileri, oluşturduğu veri tabanı üzerinden araştırmacıların erişimine açarak yürütülecek bağımsız akademik çalışmalara da alan ve imkân sunan bir merkez işlevi görüyor. Böylelikle uzun yıllardır eksikliği hissedilen bir toplumsal ihtiyaç daha yine İLKE Vakfı tarafından giderilmiş oluyor.

İçindekiler

İslami Finans Sektörünün İtici Gücü: Körfez Sermayesi <i>Erhan Akkaş</i>	8
Mültecilerin Toplumsal Kabul ve Uyum Süreçleri: Türkiye ve Bangladeş Örneğinde Müslüman Çoğunluğa Sahip Ülkelere Bakış <i>Selim Vatandaş</i>	15
İnsani Gelişime Alternatif Bir Bakış: İslami Gelişme Endeksleri <i>Büşra İnce</i>	24
İslam Coğrafyasında Müşterek Sinema İmkânı Üzerine Notlar <i>Yusuf Ziya Gökçek</i>	32
Bir Bilimsel ve Manevi Devrimci: Malik Bedri <i>Zuhal Ağılkaya Şahin</i>	36
İktisadi Krizleri Aşmak İslam İktisadı İle Mümkün: 10. İslam İktisadı Atölyesi'nden Notlar	44
Aylık Faaliyet Görünümü	46
Bültende Yer Alan Kurumlar	67

Takdim

Müslüman Dünyadan Fikrî Birikimler Bülteni, TODAM bünyesindeki Müslüman Toplumlarda Düşünce ve Hareketler Projesi kapsamında 2021 yılından bu yana aylık olarak yayımlanmaktadır. Bülten Orta Doğu ve Kuzey Afrika, Güney-Güneydoğu Asya, Orta Asya, Batı Avrupa ve Balkan bölgelerinde yer alan 43 ülkeden yaklaşık 250 sivil toplum, araştırma ve düşünce kuruluşunun yazılı ve sözlü faaliyetleri taranarak hazırlanmaktadır. Her ay yayımlanan bültenle birlikte Müslüman toplumlarda hangi meselelerin ön plana çıktığını, gündemlerinde neler olduğunu takip ederek Müslüman toplumların güncel meseleleri çok yönlü bir şekilde okuyucuya sunulmaktadır. Orta Doğu'dan Afrika'ya, Asya'dan Avrupa'ya pek çok ülkeden güncel çalışmaların takibi Müslüman toplumların gündemini bölgesel ve tematik olarak mukayeseli bir biçimde izleme imkânı sağlamaktadır. Bütün bu çalışmalar neticesinde Müslüman toplumların fikrî birikimi kayıt altına alınmakta ve geniş bir veri tabanı oluşturulmaktadır.

Müslüman Dünyadan Fikrî Birikimler Bülteni'nin 21. sayısında Sakarya Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Erhan Akkaş'ın kaleme aldığı yazıda, Körfez İşbirliği Konseyi üye ülkelerinin İslami finansın gelişimine sunduğu katkıları sayısal veriler eşliğinde mukayeseli bir biçimde sunuluyor. Müslüman dünyanın önemli gündemlerinden biri olan göç ve mülteciler meselesi Selim Vatandaş'ın kaleme aldığı "Mültecilerin Toplumsal Kabul ve Uyum Süreçleri: Türkiye ve Bangladeş Örneğinde Müslüman Çoğunluğa Sahip Ülkelere Bakış" başlıklı yazıda Türkiye ve Bangladeş örnekleriyle mültecilerin toplumsal uyum süreçleri ele alınıyor. Son zamanlarda Müslüman toplumların ajandasına yansıyan dikkat çekici başlıklardan biri İslami Gelişme Endeksi çalışmalarıdır. Güneydoğu Asya bölgesinin yoğun olarak odaklandığı bu tema "İnsani Gelişime Alternatif Bir Bakışlar: İslamî Gelişme Endeksleri" yazısında Büşra İnce tarafından değerlendiriliyor. Bu sayıda ayrıca Marmara Üniversitesi Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü Öğretim Üyesi Dr. Yusuf Ziya Gökçek tarafından Müslüman toplumların sinemayla olan temasına ilişkin

görüşlerini aktardığı bir yazıya yer veriliyor. Bu ayın portre-analiz bölümünde İslami Psikoloji'nin öncüsü Malik Bedri'nin fikir dünyası İstanbul Medeniyet Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Zuhâl Ağılkaya tarafından inceleniyor.

Müslüman Dünyadan Fikrî Birikimler Bülteni'nin yeni sayısının okuyucularına faydalı olmasını temenni ediyoruz.

Prof. Dr. Lütfi Sunar

İLKE Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı

2022 İslam Dünyası Kültür Başkenti

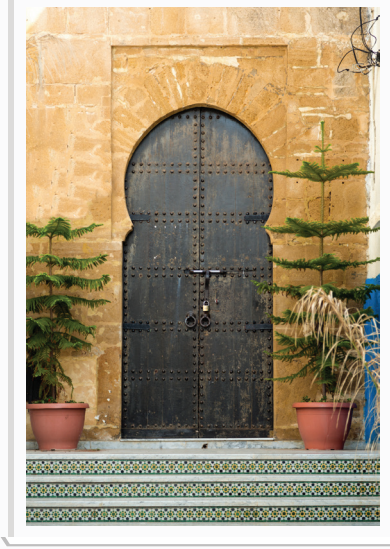

Fas'ın başkenti Rabat, İslam İşbirliği Teşkilatı bünyesinde bulunan İslam Dünyası Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu (ICESCO) tarafından 2022 yılında İslam dünyasının kültürel başkenti olarak duyuruldu.

● Chella	● Hassan Cami
● Kasbah, Oudaya	● Mozole Muhammed V
● Muhammed VI Modern ve Çağdaş Sanat Müzesi	● Muvahhid Kapıları
● Endülüs Duvarı	● Arkeoloji ve Yer Bilimler Müzesi

gibi bazı yapılar, şehrin zengin tarihi ve sembolik kültürel mirasını oluşturmaktadır.

Rabat, 2012 yılından beri
UNESCO İnsanlığın Dünya Mirası
listesinde yer alıyor.

İŞIKLAR ŞEHİRİ RABAT

"Işıklar Şehri" girişimi, çevre güvenliğinin artırılması, trafik sıkışıklığının önlenmesi, hava ve gürültü kirliliğinin önlenmesi, doğal ve tarihsel mirasın korunmasına yönelik projeleri kapsamaktadır.

YEŞİL ŞEHİR RABAT

Kendini çevresel sürdürülebilirliğe adayan Rabat, 2404 hektar yeşil alana sahip.

Doğanın ve kültürel mirasın korunduğu çok sayıda değerli tarihi bahçeye sahip şehir 2010 yılında "Yeşil Şehir" ilan edildi.

İslami Finans Sektörünün İtici Gücü: Körfez Sermayesi

Erhan Akkaş*

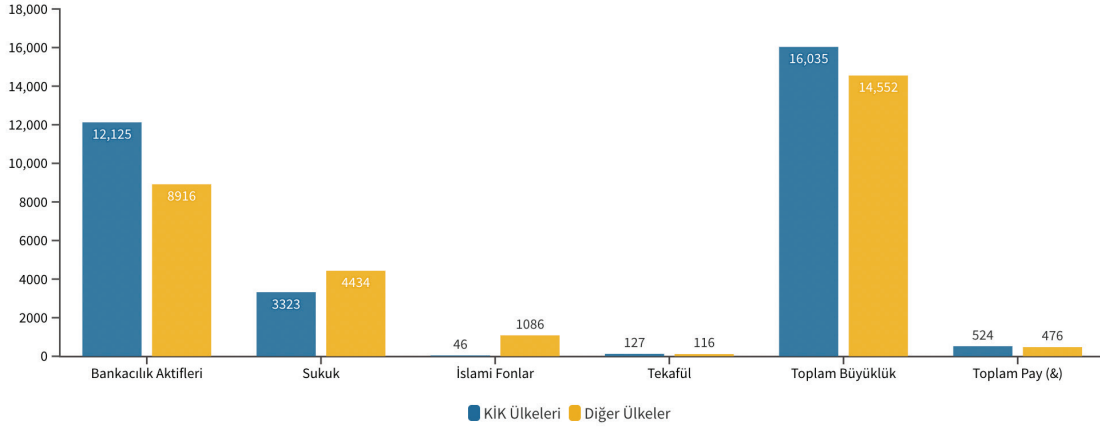
Modern İslami finansal kurumların tarihi her ne kadar 1960'lı yıllara dayandırılrsa da asıl yükselişini 1970'li yılların başlarında gerçekleştirmiştir. Bu yükselişte hiç şüphesiz Müslüman dünyanın Arap coğrafyasında elde ettiği petrol gelirlerinin payı oldukça yüksektir. O dönemde Cidde'de İslam Kalkınma Bankası kurulmuş ve akabinde Dubai İslam Bankası, Kuveyt Finans Kurumu ve Bahreyn İslam Bankası 1980'li yıllara gelmeden faaliyete başlamıştır (Wilson, 2009). Böylece 1970'li yıllardan itibaren Suudi Arabistan başta olmak üzere petrol zengini Arap ülkeler ya da bir diğer ifadeyle Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) ülkeleri (Bahreyn, Birleşik Arap Emirlikleri, Katar, Kuveyt, Suudi Arabistan ve Umman) İslami finansın gelişiminde önemli rol oynamışlardır. Bu ülkeler arasında sadece Umman'da İslami finans uygulamaları yakın zamanda başlamıştır.

KİK ülkelerini diğer ülkelerden farklı kılan temel segment bankacılık sektörüdür. Şekil

1'de gösterildiği üzere, KİK ülkeleri 2021'de yaklaşık olarak 1,2 trilyon ABD doları bankacılık aktiflerine sahipken diğer ülkelerin toplam büyüklüğü yaklaşık olarak 891,6 milyar ABD dolarıydı. *Sukuk*¹ ihraçlarına bakıldığında ise diğer ülkelerin toplamı 443,4 milyar ABD dolarıyken KİK ülkeleri 332,3 milyar ABD doları *sukuk* ihrac etmiştir. KİK ülkelerinin *sukuk* ihracında diğer ülkelerin toplamının gerisinde kalmasının temel nedeni *sukuk* ihracında Malezya'nın öncü olmasıdır. İslami fonlarda ise KİK ülkeleri 46 milyar ABD doları büyüklüğe sahipken diğer ülkeler yaklaşık olarak 108,6 milyar ABD dolarına sahiptir. Tekafül uygulamasında (katılım sigortacılığı) ise KİK ülkeleri 12,7 milyar ABD doları büyüklüğe sahipken diğer ülkelerin tekafül uygulaması toplam 11,6 ABD dolarıdır. Tüm bu uygulamalarla birlikte KİK ülkelerinin İslami finans sektörüne 2021'de toplam katkısı 1,6 trilyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam 2020'de 1,38 trilyon dolar olarak

* Dr. Öğr. Üyesi, Sakarya Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İslam İktisadı ve Finans Bölümü

1 *Sukuk* (Islamic investment certificate, السكك): Bir tür finansal sertifika, yatırım sertifikası. Varlıklar üzerindeki mülkiyet veya menfaat paylarını ya da bir yatırım faaliyetindeki payları temsil etmek üzere finansman sağlamak amacıyla ihraç edilen ve sahiplerini elde edilen gelirden payları oranında yararlandıran menkul kıymetler. Arkasında yatan sözleşmeye göre *sukuk*; icare *sukuku*, mudarebe *sukuku*, müşareke *sukuku*, hibrit *sukuk* vb. türlere ayrılır. (TKBB Faizsiz Finans Sözlüğü)

Şekil 1. Küresel İslami Finans Sektörü Bölge ve Segment Dağılımı (2021)

Kaynak: IFSB, 2022.

gerçekleşmiştir. Böylece 2020 yılında gerçekleşen %49 oranında katkısı 2021 yılına gelindiğinde %52,4'e yükselmiştir. Yükselişin yaşandığı dönemde yaşanan COVID-19 salgını da dikkate alındığında oldukça önemli bir başarı gerçekleşmiştir.

The Banker'in 2021 raporuna göre, KİK ülkelerinde tam teşekküllü ve İslami pencere olmak üzere ticari bankalar, toptan bankalar, yatırım şirketleri, sigorta şirketleri ve banka dışı finans kurumlarını içeren toplam 139 İslami finansal kurum mevcuttur.

Suudi Arabistan'da toplamda 40 İslami finansal kurum varken Umman'da sadece 7 kurum dikkat çekmektedir. Umman'da İslami finans kurumların az sayıda olmasının nedeni İslami finansal uygulamaların Umman'da yakın tarihte başlamasıyla ilişkilidir. Arap Baharı sürecinde Umman'da meydana gelen protestolarda vatandaşlar İslami finans uygulamalarına da dikkat çekmiştir (Parker, 2011) ve bunun neticesinde Umman'da ilk İslami bankacılık uygulaması 2012 yılında başlamıştır.

Tablo 1. KİK Ülkelerindeki Toplam İslami Finans Kurumu

Ülke	Kurum Sayısı
Birleşik Arap Emirlikleri	18
Bahreyn	35
Katar	13
Kuveyt	26
Suudi Arabistan	40
Umman	7

Kaynak: The Banker, 2021.

Tablo 2. En Büyük 10 İslami Ticari Banka (2021)

İslami Ticari Bankalar Sıralaması	Tüm İslami Finans Kurumlar Sıralaması	Kurum	Ülke	Şer'i Uyumlu Varlık (milyon \$)
1	1	Al Rajhi Bank (Tam Teşekküllü)	Suudi Arabistan	125,019
2	2	National Commercial Bank (İslami Pencere)	Suudi Arabistan	80,888
3	3	Dubai Islamic Bank (Tam Teşekküllü)	Birleşik Arap Emirlikleri	78,833
4	4	Kuwait Finance House (Tam Teşekküllü)	Kuveyt	71,674
5	5	Malayan Banking Berhad (İslami Pencere)	Malezya	61,837
6	6	Qatar Islamic Bank (Tam Teşekküllü)	Katar	47,900
7	7	Alinma Bank (Tam Teşekküllü)	Suudi Arabistan	41,833
8	8	Abu Dhabi Islamic Bank (Tam Teşekküllü)	Birleşik Arap Emirlikleri	34,798
9	9	CIMB Group (İslami Pencere)	Malezya	34,548
10	10	Riyad Bank (İslami Pencere)	Suudi Arabistan	33,520

Kaynak: The Banker, 2021.

KİK ülkelerinin İslami finans sektörüne katkısı açısından ilk sırada olan bankacılık sektörüne bakıldığında, en büyük 10 İslami bankanın 8'inin KİK ülkelerine ait olduğu görülmektedir. Diğer iki banka ise Malezya'da bulunmaktadır. Bu 10 banka aynı zamanda en büyük İslami finansal kurum olarak da karşımıza çıkmaktadır. İlk 10 içerisinde en fazla bankanın olduğu ülke ise Suudi Arabistan'dır. Suudi Al Rajhi Bank ise yaklaşık olarak 125 milyar ABD doları şer'i uyumlu varlığıyla en büyük İslami finans kurumu olarak dikkat çekmektedir.

İslami sigorta şirketlerine bakıldığında, bankacılık sektörüne benzer bir tablo karşımıza çıkmaktadır. En büyük 10 İslami sigorta şirketinin yedisi KİK ülkelerinde bulunmaktadır. Hatta, bu şirketlerin altısı Suudi Arabistan'da yer almaktadır. Bu tabloya göre, Suudi Arabistan'ın İslami sigortacılık sektöründe öncü olduğunu söylemek mümkündür ve en büyük şirket 3,8 milyar ABD doları şer'i uyumlu varlığıyla *The Company for Co-operative Insurance* şirkettir.

KİK ülkelerinin global *sukuk* ihraçları incelendiğinde, Tablo 4'te gösterildiği üzere,

Tablo 3. En büyük 10 İslami Sigorta Şirketi (2021)

İslami Ticari Bankalar Sıralaması	Tüm İslami Finans Kurumlar Sıralaması	Kurum	Ülke	Şer'i Uyumlu Varlık (milyon \$)
1	69	The Company for Co-operative Insurance	Suudi Arabistan	3,801
2	76	BUPA Arabia for Cooperative Insurance	Suudi Arabistan	3,065
3	79	Syarikat Takaful Malaysia Berhad	Malezya	2,849
4	103	Prudential BSN Takaful Berhad	Malezya	1,289
5	105	Islamic Arab Insurance Company-Salama	Birleşik Arap Emirlikleri	1,227
6	108	MNRB Holdings	Malezya	1,191
7	126	AXA Cooperative Insurance	Suudi Arabistan	771
8	127	Saudi United Co-operative Insurance	Suudi Arabistan	768
9	130	Al Ain Ahlia Insurance	BAE	751
10	133	Allianz Saudi Fransi Cooperative Insurance	Suudi Arabistan	701

Kaynak: The Banker, 2021.

Tablo 4. 2001-2021 Global Sukuk İhraçları

	Toplam İhraç	Miktar (Milyon USD)	Toplam (%)
Suudi Arabistan	308	216,755	13.45
Birleşik Arap Emirlikleri	162	102,195	6.34
Bahreyn	492	43,118	2.68
Katar	62	38,533	2.39
Umman	19	9,207	0.57
Kuveyt	26	7,595	0.47
Toplam KİK	1069	417,403	25.9

Kaynak: The Banker, 2021.

KİK ülkelerinin İslami finans sektörüne katkısı açısından ilk sırada olan bankacılık sektörüne bakıldığında, en büyük 10 İslami bankanın 8'inin KİK ülkelerine ait olduğu görülmektedir. Diğer iki banka ise Malezya'da bulunmaktadır. Bu 10 banka aynı zamanda en büyük İslami finansal kurum olarak da karşımıza çıkmaktadır.

Suudi Arabistan'ın 2001 ve 2021 yılları arasında en fazla ihraç eden KİK ülkesi olduğu görülmektedir. Suudi Arabistan'ı ise Birleşik Arap Emirlikleri takip etmektedir. Demografik ve sahip olduğu kara parçası bakımından bölgenin en küçük ülkesi olan Bahreyn ise en fazla global *sukuk* ihraç eden üçüncü ülke konumundadır. Ayrıca, *sukuk* miktarı dikkate alındığında 492 ihraç ile en fazla *sukuk* ihraç eden ülke Bahreyn'dir. KİK ülkelerinin son 20 yıllık ihraçları dikkate alındığında toplam global *sukuk* ihracının %25,9'luk bir kısmını gerçekleştirdiği görülmektedir. Bu pay ilk bakışta yüksek gibi görülse de sektörün itici gücü konumdaki yüksek refaha sahip bu ülkeler için düşük olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle bankacılık sektörünün oldukça gerisinde kalmaktadır. KİK ülkelerinin *sukuk* açısından göreceli olarak daha düşük performans göstermesi hiç şüphesiz bu alanda Malezya'nın lider konumda olmasıyla ilişkilendirilebilir. Ancak, son dönemlerde petrol fiyatlarında yaşanan dalgalanmalar

ve COVID-19 salgını nedeniyle KİK ülkelerinde de bütçe açığının görülmeye başlamasıyla birlikte bölgedeki projelere gerekli likiditeyi sağlamak için *sukuk* ihracının artması da kuvvetli bir ihtimal olarak karşımıza çıkmaktadır.

İslami finans sektörü modern manada ortaya çıktığı günden bu yana sektörün itici gücü konumundaki petrol zengini Arap ülkeler, bu sektörün gelişimine önemli katkılarda bulunmuşlardır. *Sukuk*, İslami fonlar, banka dışı finansal kurumlar açısından da oldukça yüksek paya sahip olmalarına rağmen, hiç şüphesiz, en büyük katkıları dünyanın geri kalanından daha fazla bir paya sahip oldukları bankacılık ve İslami sigorta sektörüne olmuştur. Ülke olarak değerlendirildiğinde ise en dikkat çeken ülke Suudi Arabistan ve Umman'dır. Suudi Arabistan modern finansal kurumların ortaya çıktığı günden itibaren petrol gelirleri sayesinde bu sektörünün itici gücü olarak lider konumunda olmuştur. Bölge ülkeleri içerisinde İslami finansal uygulamalarına en geç başlayan ülke olmasına rağmen Umman, geçen 10 yıllık süreçte kurduğu kurumlarla hızlı bir yükselişe geçmiştir. Umman'ın bu politikasında hiç şüphesiz halktan gelen talebin etkisi büyüktür. Bu durum, esasında, Umman ve Bahreyn gibi diğer KİK ülkelerine göre, göreceli olarak daha az doğal kaynak gelirlerine sahip ülkeler için, finansal merkez olma yolunda birer fırsat olarak görülmektedir. Bu bağlamda, Bahreyn pek çok uluslararası İslami finans kurumlarına ev sahipliği yapmakta ve bu özelliğiyle eğitim kurumlarından bankalara, fintech şirketlerinden düzenleyici-denetleyici kurumlara kadar çok yönlü bir gelişim gös-

termektedir. Bu açıdan bakıldığında Bahreyn'in bu alanda oldukça önemli başarılar elde ettiğini söylemek mümkündür.

Netice itibarıyla, KİK ülkeleri petrol gelirleri sayesinde elde ettikleri refahı finans sektöründe değerlendirerek, özellikle bankacılık sektörüne ciddi katkıları olmuştur. Ayrıca diğer taraftan bakıldığında, bölgedeki finans sektörünün gelişimi tek bir gelir kaynağına bağlı bölge ülkelerinin ekono-

milerini çeşitlendirmelerine katkı sağlamaktadır. Özetle, Körfez sermayesiyle gelişen finans sektörünün Körfez ülkelerinin ekonomilerini çeşitlendirdiğini söylemek mümkündür. KİK ülkelerinin İslami finans sektörünü ve daha özelde fintech projelerini desteklemesi de bu sektörün ilerleyen dönemlerde ülke ekonomilerini çeşitlendirmede önemli olacağını göstermektedir.

Kaynakça

- IIFM (2020). *Sukuk report: A comprehensive study of the global sukuk market*. Manama, Bahreyn. <https://www.iifm.net/sukuk-reports> adresinden erişilmiştir.
- IFSB (2022). *Islamic financial services industry: Stability report 2022*. <https://www.ifsb.org/sec03.php> adresinden erişilmiştir.
- Parker, M. (2011). Oman's welcomed u-turn in Islamic banking policy. *Arab News*. <https://www.arabnews.com/node/378338> adresinden erişilmiştir.
- The Banker (2021). *Top Islamic financial institutions. November 2021, Special Report*.
- Wilson, R. (2009). *The development of Islamic finance in the GCC*. Kuwait Programme on Development, Governance and Globalisation in the Gulf States. London School of Economics and Political Science. <http://eprints.lse.ac.uk/55281/> adresinden erişilmiştir.

Öne Çıkan Faaliyetler

6. Küresel İslami Finans, Bankacılık & İş Ahlakı Konferansı düzenlendi.

6th Islamic Finance, Banking & Business Ethics Global Conference & 14th International Conference on Islamic Economics & Finance

T: 5-6.09.2022

D: İngilizce

Ü: Malezya

T: Konferans

Malezya'da bulunan INCEIF Üniversitesi bünyesinde birçok araştırma merkezi ve üniversitenin ortaklığıyla düzenlenen konferansta İslami finans ve etik gibi konuların küresel ekonominin dayanıklılığı için nasıl bir kilit role sahip olduğu ele alınmıştır. Konferansta İslami finansın, daha iyi bir alternatif finansal sistem olarak sürdürülebilir kalkınma ve ekonomik istikrar bağlamında imkânları değerlendirilmiştir.

<https://www.inceif.org/IFBBE/>

17. İslami Bankacılık ve Finans Konferansı düzenleniyor.

*17th AAOIFI – IsDB Conference to Be Held in Bahrain 27- 28 November 2022
Crowne Plaza, Bahrain*

T: 27-28.11.2022

D: İngilizce

Ü: Bahreyn

T: Konferans

İslami Finansal Kurumlar Muhasebe ve Denetim Kurumu (The Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions) ve İslam Kalkınma Bankası iş birliğiyle 17. İslami Bankacılık ve Finans Konferansı 27-28 Kasım tarihlerinde Bahreyn'de gerçekleştirilecek. İslami finans sektöründeki en önemli toplantılardan biri olarak kabul edilen iki günlük konferansta, gıda güvenliği ve ekonomik kalkınma, iklim değişikliği ve İslami finansın rolleri, yönetim ve fintech, sosyal finansın İslami ticari finansa entegrasyonu gibi çeşitli konular ele alınacak.

<https://aaoifi.com/announcement/17th-aaoifi-isdb-conference-to-be-held-in-bahrain-27-28-november-2022-crowne-plaza-bahrain/?lang=en>

Mültecilerin Toplumsal Kabul ve Uyum Süreçleri:

Türkiye ve Bangladeş Örneğinde Müslüman Çoğunluğa Sahip Ülkelere Bakış

*Selim Vatandaş**

Göç, süresi, yapısı ve gerekçesinden bağımsız olarak insanların bir yerden bir başka yere yerleşmeleri sonucu meydana gelen nüfus hareketliliğidir. Göçün sosyal, siyasal, ekonomik ve doğal afetler gibi çeşitli nedenleri olabilmekte ve göç hareketleri gönüllü ya da zorunlu, geçici ya da sürekli, bireysel ya da kitlesel gibi çeşitli sınıflandırmalarla ele alınabilmektedir (Adıgüzel, 2020). Bu yazının referans noktasını oluşturan göç hareketi formu ise zorunlu göçtür. Göçün zorunlu hali, bir kişinin ya da bir kitlenin doğal ya da beşerî olarak yaşam ve geçim kaynaklarına yönelik tehditler nedeniyle, “bulunduğu yeri terk etmek zorunda kalmasına” neden olacak unsurlar bütününe ihtiva etmektedir.

Mülteci, sözlük anlamıyla sığınan kişi anlamına gelmektedir. 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi’ne referansla; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan kişidir. Bu kişi geri dönememekte

ya da dönmek istememektedir. Nitekim, sığındığı sözleşmeye taraf devlet kişiyi işkence, zalimane ve insanlık dışı muameleye maruz kalma riski bulunduğu için geldiği ülkeye geri göndermemekle yükümlüdür.

Dünyada son on yıldır zorunlu göç hareketleri giderek artmaktadır. Türkiye ve çevresindeki coğrafya her ne kadar Arap isyanlarının beraberinde getirdiği çalkantı nedeniyle oluşan hareketlilikle gündeme gelmiş olsa da küresel olarak güney ülkelerinden kuzey ülkelere, doğudan batıya doğru zorunlu göç akışı hızlanarak devam etmektedir. Birleşmiş Milletler verilerine göre 2021 yılı sonu itibarıyla göç etmek zorunda kalan nüfus sayısı 89.3 milyon kişiye ulaşmıştır. Göç etmek zorunda kalan nüfusun %83’ü düşük ve orta gelirli ülkelerden gelmektedir. Bu oranın %73’ü ise hedef ülkeye yerleşmeden önce ilk olarak komşu ülkesinde ağırlanmaktadır. Hâlihazırda son on yıl içinde dünyanın en çok göç veren ülkesi konumunda 6.8 milyon zorunlu göçmen nüfusuyla Suriye yer almaktadır. Suriye’yi Venezuela (4.6 milyon), Afganis-

* İstanbul Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Doktora Adayı

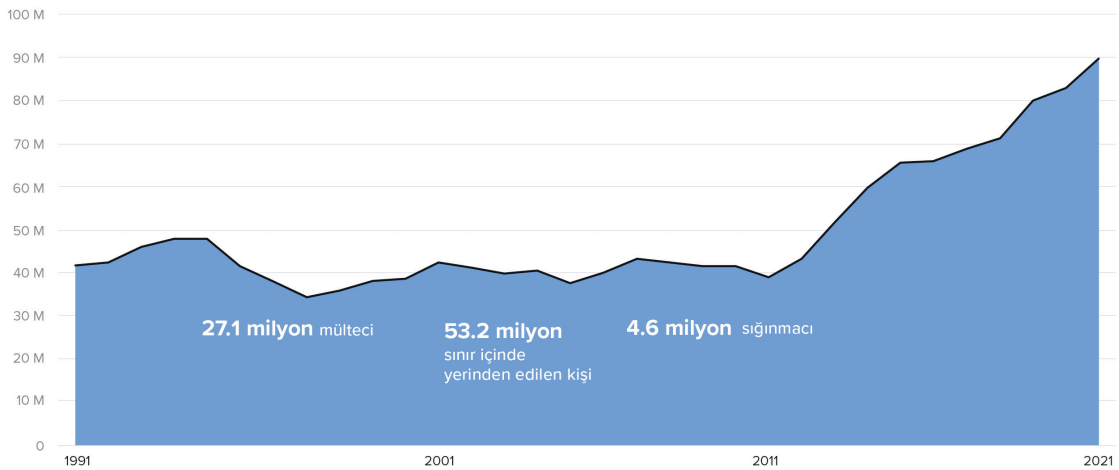
tan (2.6 milyon), Güney Sudan (2.4 milyon) ve Myanmar (1.2 milyon) takip etmektedir (United Nations, 2021).

Müslüman Nüfusun Yoğun Olduğu Ülkeler Göç Veriyor

Son on yılda istikrarsızlık, iç çatışma ve savaşlardan kaynaklanan zorunlu göç hareketleri incelendiğinde maalesef yerinden edilen insanların büyük çoğunluğunun Müslüman nüfusun yoğun olduğu coğrafyalardan geldiği gözlemlenmektedir. 2010 yılı sonrasında başlayan Arap isyanlarıyla büyük bir kısmı Suriye'den olmak üzere Kuzey Afrika ve Orta Asya ülkelerinden Avrupa'ya doğru kademeli olarak göç akını başlamış, söz konusu göç hareketi 2015 yılında bir milyon kişiyle zirveye ulaşmıştır. Nitekim Suriye'deki çatışmalar ve Afganistan'daki siyasi istikrarsızlıklar nedeniyle bugün göçün kritik hattında bulunan Türkiye, yaklaşık 5 milyon kişiyi bulan göç yüküyle karşı karşıya kalmıştır. Türk kamuoyu, göç yüküne ilk

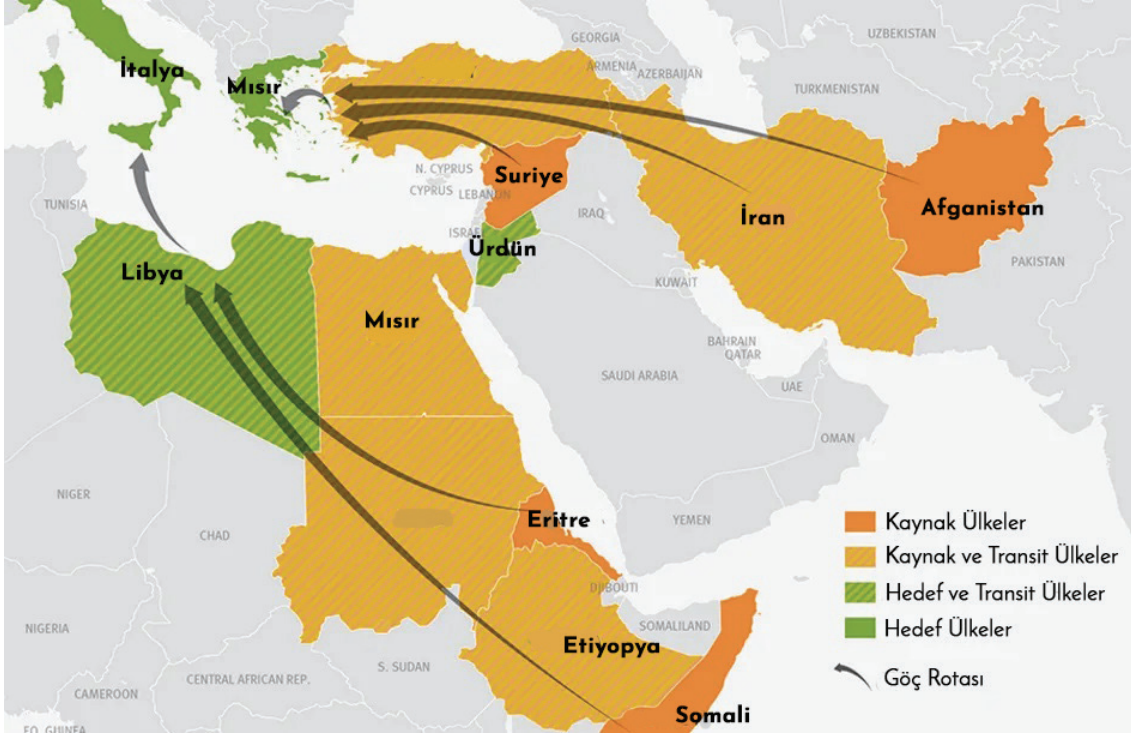
dönemde ılımlı ve kapsayıcı bir yaklaşım gösterse de Türkiye'deki ekonomik daralma ve 2020 yazında başlayan düzensiz Afgan göçü ile birlikte Türkiye kamuoyu nezdinde yabancı karşıtlığı giderek yükselmiş, bu durum siyasi karar alıcıların tutumuna da yansımıştır. Öyle ki 26 ülkeden yaklaşık 18 bin kişinin katıldığı Ipsos tarafından gerçekleştirilen kamuoyu araştırmasına göre sınırları kapatmayı en çok isteyen ülkelerin başında Türkiye, Hindistan ve İsveç gelmektedir (Independent Türkçe, 2019).

Müslüman nüfusun yoğun olduğu ülkelerin göç hareketliğinde hedef coğrafya yine Müslüman ülkeler değil, Avrupa ve ABD gibi ekonomik refah düzeyinin göreceli olarak daha iyi olduğu Batı ülkeleridir. Bu noktadan hareketle göçün kaynağında dinî sebeplerin değil daha çok hayatta kalabilme arzusunun ve ekonomik motivasyonun yer aldığı gözlemlenmektedir. Bu durum artık ulus merkezli devletlerin milliyetçi tahayyüllerinin uhrevi inançları

Şekil 1. Küresel Ölçekte Zorla Yerinden Edilenler

Kaynak: Global Trends Forced Displacement in 2021, Birleşmiş Milletler, 2022

Şekil 2. Avrupa'ya Göç Akışı

Kaynak: Human Rights Watch, 2015

baskıladığı modern dünyada; ekonominin, refah dayanaklarının ve belki sonrasında hayatta kalabilme mücadelesinin kitlesel göçlerde etkili olduğunu göstermektedir.

Müslüman ülkelerin niçin göç verdiği sorusunun temelinde ise ekonomik ve siyasi çalkantılar yer almaktadır. Bu durumu bir başarısızlık olarak tanımladığımızda bu başarısızlığın üç temel sebebi olduğu söylenebilir. Bunlardan ilki Müslüman ülkelerde siyasi aktörlerin şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkesini göz artı etmesidir. İkincisi, Müslüman ülkelerdeki yolsuzlukların ve yozlaşmaların söz konusu çatlağı derinleştirmesidir. Üçüncüsü ise Müslüman ülkelerin birçoğunda etkin bir yargı ve yaptırım mekanizmanın işlememesidir (Chapra, 2008).

Toplumsal Uyumda Aynı Dine Mensup Olmak Bir Avantaj mı? Türkiye ve Bangladeş Örneği

2010 yılında Suriye'de meydana gelen ayaklanmalar sonucunda oluşan göç hareketiyle büyük çoğunluğu Müslüman olan 2 milyonun üstünde Suriyeli nüfus kademeli olarak Türkiye'ye göç etmiştir. Türkiye, meydana gelen zorunlu göç koşulları nedeniyle açık kapı politikası izleyerek sığınmacıları topraklarına kabul etmiştir. İlk aşamada göç akınının kısa süreli olduğu, mültecilerin savaş koşulları nihayete erdikten ve Esad Hükümeti devrildikten sonra geri döneceği kanaati hakim olmuş; fakat Esad liderliğindeki Suriye Hükümeti, İran

2010 yılı sonrasında başlayan Arap isyanlarıyla büyük bir kısmı Suriye'den olmak üzere Kuzey Afrika ve Orta Asya ülkelerinden Avrupa'ya doğru kademeli olarak göç akını başlamış, söz konusu göç hareketi 2015 yılında bir milyon kişiyle zirveye ulaşmıştır. Nitekim Suriye'deki çatışmalar ve Afganistan'daki siyasi istikrarsızlıklar nedeniyle bugün göçün kritik hattında bulunan Türkiye yaklaşık 5 milyon kişiyi bulan göç yüküyle karşı karşıya kalmıştır.

ve Rusya'nın desteği ile iktidarda kalmaya devam etmiştir. Bu durum, hem iç savaşın uzamasına neden olmuş hem de Türkiye'deki Suriyelilerin geri dönüş tahayyülünü bertaraf etmiştir.

2015 yılındaki Türkiye'den Avrupa'ya göç hareketinin zemininde "artık geri dönecek olmanın" getirdiği hayal kırıklığı ve Türkiye'deki "misafir" statüsünün sebep olduğu muğlaklık da yatmaktadır. Türk toplumu Suriye göçünün ilk yıllarında büyük oranda sığınmacıların karşı karşıya geldiği bu zor durumu tolere edecek bir tavır sergilemiştir. Fakat göç yükünün giderek artması ve özellikle 2017 sonrasında ekonomik daralmanın ilerlemesiyle göçmenler giderek "yük" olarak görülmeye başlanmıştır. Bir yandan "uyum" sürecine ilişkin planlar tartışılmaya başlanırken öte yandan Türk

toplumunda yabancı düşmanlığı giderek yükselmiştir. Bu durumu 2021 yazında Taliban'ın iktidara gelmesi sonrasında Van'dan Türkiye topraklarına giriş yapan üç yüz binin üstündeki Afgan göçü pekiştirmiştir (Yumurtacı, 2021). Her ne kadar Afganların hedef coğrafyası Avrupa olsa da Yunanistan'daki katı sınır önlemleri nedeniyle büyük bir kısmı Türkiye topraklarında kalmıştır. Her iki durum da Türkiye kamuoyunda göçmenler ile Türk halkı arasındaki ilişkiler temelinde "göç yönetimine" ilişkin eleştirileri gündeme getirmiştir. Göçmenlerin mensubu olduğu dinden ziyade meskûn toplumun ekonomik kaygıları tartışmaların gündemine oturmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti Göç İdaresi Başkanlığının tanımıyla uyum, hem yabancıların hem de ev sahibi toplumun sosyo-kültürel ve ekonomik gelişmesine katkıda bulunmayı hedefleyen, asimilasyon amacı gütmeyen, ev sahibi toplumun da göçmenlerle beraber düzen içinde yaşayabilmesini ve yabancıların kendi yeteneklerini ekonomik, sosyal ve kültürel alanlar dahil olmak üzere yaşamın tüm alanlarında gerçekleştirmesini amaçlayan, gönüllülük esaslı politikadır (Göç İdaresi Başkanlığı, 2022). Kısacası uyum, göçen ve ev sahibi olan iki toplumun asgari müştereklerle bir arada sürdürülebilir barış içinde yaşayabilmesidir. Sağlıklı bir uyum sürecini sabote eden en önemli faktörlerden biri sığınmacıların ("geri gönderilsinler" söylemleriyle derinleşen) "arada kalmışlık hissi" olurken; bir diğer faktör de ev sahibi toplumda giderek yükselen yabancı karşıtlığıdır.

Türkiye'de özellikle Suriye sığınmacıların geri dönüş imkânlarının mümkün olma-

diğini gözlemleyen birçok sivil toplum kuruluşu, yerel yönetim ve belediyeler 2012 yılında hızlanan göç akışıyla beraber oldukça geniş bir kapsamı ihtiva eden uyum çalışmaları için projeler geliştirmeye başlamış, sığınmacıların Türkiye’de uyum içinde yaşayabilmesini mümkün kılacak imkânları ortaya koymaya çalışmıştır. Buna karşın siyasi karar alıcıların uyum sürecine gösterdiği reaksiyonun aşağıdan gelen harekete göre nispeten ağır olduğunu ifade etmek mümkündür.

Suriyeli göçünün ancak sekizinci yılında İçişleri Bakanlığı tarafından yayımlanan ve uyuma ilişkin temel ilkelerin ve vizyonun ifade edildiği Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı çeşitli amaç ve hedefleri ortaya koymakla birlikte derinlemesine bir yaklaşım sergileyememektedir (İçişleri Bakanlığı, 2018). Nitekim göç gibi siyasi yönetim şemsiyesi altında çok boyutlu olarak ele alınması gereken bir vakıa olarak göç yükünün büyük bir kısmının İçişleri Bakanlığı tarafından karşılanması, göç yönetiminde uyum sürecine sekteye uğratabilecek güvenlikçi bir yaklaşımı da doğal olarak beraberinde getirmektedir (Salihoğlu, 2021). Oysa göç birçok bakanlığın etkin bir şekilde rol alması gereken çok katmanlı bir süreçtir.

Bununla birlikte bir diğer handikap da Türk kamuoyunda giderek artan yabancı karşıtı söylemdir. Aşırı sağcı partiler ise bu söylemin bir nedeni değil, aslında bir sonucudur. 2022 yılındaki Optimar Anketi’nde, Suriyelilere ilişkin ne hissediyorsunuz sorusuna, ankete katılanların yüzde 21.3’ü “Suriyelilere karşı nefret hissediyorum” ifadesini işaretlerken, “Güvende hissetmiyorum” ve

Türkiye’de özellikle Suriye sığınmacıların geri dönüş imkânlarının mümkün olmadığını gözlemleyen birçok sivil toplum kuruluşu, yerel yönetim ve belediyeler 2012 yılında hızlanan göç akışıyla beraber oldukça geniş bir kapsamı ihtiva eden uyum çalışmaları için projeler geliştirmeye başlamış, sığınmacıların Türkiye’de uyum içinde yaşayabilmesini mümkün kılacak imkânları ortaya koymaya çalışmıştır. Buna karşın siyasi karar alıcıların uyum sürecine gösterdiği reaksiyonun aşağıdan gelen harekete göre nispeten ağır olduğunu ifade etmek mümkündür.

“Hiç güvende hissetmiyorum” diyenlerin toplam oranı yüzde 51.6’ı bulmuştur. Ankete göre kamuoyunda her dört kişiden neredeyse üçünün Suriyelilere ilişkin algısı olumsuzdur (Independent Türkçe, 2022). Bu durum Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ile geçici koruma altındaki Suriyeliler arasındaki uyum sürecine ilişkin zeminin gitgide daha da daraldığını, mesafenin açıldığını ve içe kapanma eğiliminin arttığını göstermektedir.

Bunun yanında Türkiye’nin geçici koruma altındaki Suriyelerin geri dönüşü için oluşturduğu Gönüllü Geri Dönüş Planı’na

ilişkin tartışmalar da devam etmektedir. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 2019 yılında Birleşmiş Milletler'de de sunduğu, Türkiye'deki Suriyelilerin, Suriye'nin kuzeyinde oluşturulan "güvenli bölgeye" gönüllü olarak geri göndermesine ilişkin planı ile uyum süreci arasında bir tezat bulunmaktadır. İlk olarak Türkiye'deki Suriyeliler güvenli bölgenin sosyal ve ekonomik koşullarının sürdürülebilirliğine şüpheyle yaklaşmaktadır. Örneğin Harmoon şirketinin 2022 yayımladığı ankete göre Türkiye'deki Suriyelilerin yüzde 80'i, ancak Suriye'deki mevcut rejimin değişmesi halinde geri dönebileceğini ifade etmektedir. Bu katılımcıların yüzde 60'ı ise Suriye'de herhangi bir yere değil, kendi şehirlerine geri dönmeyi istediklerini beyan etmektedir. Aynı araştırmaya katılanların yüzde 74'ü; (güvenli bölge olarak adlandırılan) Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı bölgeleri ile bir başka yönetim altındaki İdlib bölgelerine merkezi bir otoritenin bulunmuyor oluşu, buralarda iş fırsatlarının çeşitli olmaması ve söz konusu bölgelerde faaliyet gösteren grupların arasındaki rekabetler nedeniyle geri dönmeyi istemektedir (Aljaseem, 2022).

Bir Karşılaştırma: Bangladeş Örneği

Bangladeş örneği ve Türkiye arasında kısmen benzer motifler bulmak mümkündür. 2012'de Myanmar'da Budistler ile Müslümanlar arasında çıkan çatışmalar sonucunda binlerce Müslüman katledilmiş, Müslümanlara ait yüzlerce ev ve iş yeri yakılmıştı. Myanmar'daki zulüm sonucun-

da 1.6 milyonun üstünde Bangladeş'e göç eden Arakanlı Müslüman nüfusun büyük bir kısmı kamplara yerleştirilmiştir. Öyle ki bugün bölgedeki Cox Bazar mülteci kampı 600.000 kişilik nüfusuyla dünyanın en büyük mülteci kampıdır (United Nations, 2021).

Bangladeş'teki mülteci nüfusun uzun vadede geri gönderilme ihtimali mümkün gözükmemektedir. Nitekim Bangladeş de mültecilerin yaklaşık 100.000'ini ülkede bulunan adalar bölgesine nakletmeyi planlamaktadır. Fakat mülteciler adı geçen Bhasan Char adasına gönüllü olarak gitmeyi hem coğrafi handikapları (denizden sadece 5 metre yüksekliğe sahip olan adanın uzun vadede denizin altında kalabileceğine ilişkin endişeler bulunmaktadır) hem de sosyo-ekonomik koşullar nedeniyle istememektedir. Tüm uluslararası tepkilere rağmen Bangladeş Başbakanı Şeyh Hasina Arakanlı Müslümanların Ada'ya yerleştirilmesinin süreceğinin altını çizmektedir (Akdoğan & Vatandaş, 2021).

Bangladeş'te Arakanlı mültecilerin yerli toplumdan kopuk olan kamp koşullarına hapsedilmiş olması, kısa vadede geri dönüş imkânları bulunmayan Arakanlı sığınmacıların da topluma uyum imkânlarının önünü kesmekte ve özellikle ekonomideki kayıt dışılık oranlarını artırmaktadır. Bangladeş örneğinde "gönüllü geri dönüş" tahayyülünün gidilen bölgedeki olumsuz koşullar nedeniyle henüz kayda değer sonuçlar vermediğini ifade etmek mümkündür.

Sonuç

Müslüman coğrafya yaşadığı istikrarsızlıklar nedeniyle özellikle son on yıldır göç çalkantısı ile iç içedir. Söz konusu hareketlilikte hedef Müslüman ülkelerin özellikle yerel ve STK'lar düzeyinde uyum çalışmalarını gerçekleştirildiği gözlemlenmekte fakat siyasi karar alıcıların kamuoyunun kanaatini de gözetererek uyum sürecini sekteye uğratabilecek söylemler geliştirdiği görülmektedir. Bunlardan biri "gönüllü geri dönüş" projeleridir. Bir kişinin gönüllü olarak belirli bir bölgeye geri dönebilmesi için o bölgenin öncelikle yeterince güvenli olması gerekmektedir. Nitekim yaşam hakkının önceliği esastır. Her mülteci yaşam hakkını korumak için göç etmektedir. Bunun yanında mültecilerin gönderildiği coğrafyaların altyapı koşullarının temel yaşam standartlarını yakalayabilecek ölçütlere sahip olması gerekmektedir. Yeterli barınma, sağlık ve eğitim hizmetlerinin bulunmadığı bölgelere sığınmacıların yerleşmek konusunda şüpheli yaklaşmaktadır.

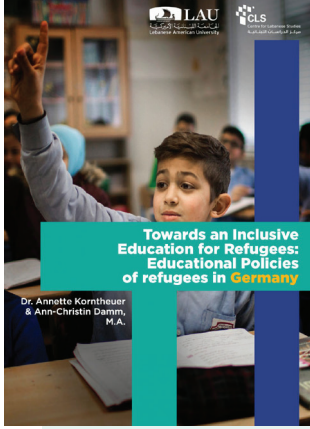
Geri gönderme ve uyum birbirine zıt iki olguyu teşkil etmektedir. Geri gönderilme

ihtimali bulunan sığınmacıların herhangi bir ülkeye uyum sağlayabilmesi mümkün değildir. Bulunduğu ülkede gelecek tahayyülü kuramayan sığınmacıların uzun vadeli ekonomik ve sosyal katkı imkânları sınırlanmakta, karşılıklı pozitif ilişkiler kurulamamakta, toplumdan kopuk gettolaşma eğilimleri baş göstermektedir. Her insanın refah içinde yaşamaya hakkı vardır. Daha iyi koşullara sahip olmaya çalışmak bir suç değildir. Müslüman toplumlarda yükselen yabancı düşmanlığının getirdiği en büyük problemlerden birisi, bu düşmanlığın Müslüman toplumlar arasındaki iç içe geçen yapıyı kesintiye uğratması, uyum dinamiklerini kırması, aşırı milliyetçi (radikal) bir söylemle ümmet idealini ulusal parçalara ayırmasıdır. Yabancı düşmanlığının bir diğer riski ise kriz ve kaos durumlarında insanın temel bir hakkı olan yaşam hakkını ihlal edebilecek manzaralarla yüz yüze gelinme ihtimalidir. Unutulmamalıdır ki, her insan bir gün göç etme ihtimali ile karşı karşıya kalabilir, bir gün kendini "yabancı" hissettiği bir coğrafyaya uyum sağlamaya çalışırken bulabilir.

Kaynakça

- Adıgüzel, Y. (2020). *Göç sosyolojisi*. Ankara: Nobel.
- Akdoğan, C. & Vatandaş, S. (2021). *Bhasan Char Adası ve Bangladeş'teki Arakanlı Müslümanlar*. Uluslararası Mülteci Hakları Derneği, Araştırma Raporu. 5 Eylül 2022 tarihinde https://umhd.org.tr//upload/Dokuman/optarakanli_muslumanlarT3IPRL9XMF9DZX-CAOZ86.pdf adresinden erişilmiştir.
- Aljasem, A. (2022). Türkiye'deki Suriyelilerin, Suriye'ye geri dönme hakkındaki tutumları *Harmoon Center*. 5 Eylül 2022 tarihinde <https://www.harmoon.org/en/researches/turkiyedeki-suriyelilerin-suriyeye-geri-donme-hakkindaki-tutumlari> erişilmiştir.
- Chapra, U. (2008). *Muslim civilization: The causes of decline and need to reform*, Islamic Foundation.
- Göç İdaresi Başkanlığı, (2022). Uyum Hakkında. 5 Eylül 2022 tarihinde <https://www.goc.gov.tr/uyum-hakkinda> adresinden erişilmiştir.
- İçişleri Bakanlığı, (2018). Uyum Strateji Belgesi ve Ulusal Eylem Planı. 5 Eylül 2022 tarihinde <https://www.goc.gov.tr/kurumlar/goc.gov.tr/Yayinlar/UYUM-STRATEJI/Uyum-Strateji-Belgesi-ve-Ulusal-Eylem-Plani.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Kamuoyu anketi: Türkiye'de 'Sınırları mültecilere kapatın' diyenlerin oranı yüzde 59. (2 Temmuz 2019). *Independent Türkçe*. 5 Eylül 2022 tarihinde <https://bit.ly/3SE9HDu> adresinden erişilmiştir.
- Salıhoğlu, A. (2021). *Göç yönetiminde Türkiye*. Uluslararası Mülteci Hakları Derneği, Araştırma Raporu. 5 Eylül 2022 tarihinde <https://umhd.org.tr//page/goc-yonetiminde-turkiye/527> erişilmiştir.
- Selvi: Suriyeliler Anketi. (4 Mayıs 2022). *Independent Türkçe*. 21 Ekim 2022 tarihinde <https://www.indyturk.com/node/505461/haber/selvi-suriyeliler-anketi> adresinden erişilmiştir.
- The UN Refugee Agency. (2022). *Global trends: Forced displacement in 2021*.
- United Nations. (2021). *Population fund "Cox's bazar: A displaced people longing for a sense of home"*. 5 Eylül 2022 tarihinden <https://www.unfpa.org/coxs-bazar-displaced-people-longing-sense-home> adresinden erişilmiştir.
- Yumurtacı, S. (2021). Afganlar Niçin Göç Ediyor?: ABD, Rusya ve Talinan Kışkacında Göçmenler. Uluslararası Mülteci Hakları Derneği. 5 Eylül 2022 tarihinde <https://umhd.org.tr//page/afganlar-nicin-goc-ediyor-/611> adresinden erişilmiştir.

Öne Çıkan Faaliyetler

“Almanya’daki Mültecilerin Eğitim Politikaları” başlıklı rapor yayımlandı.

Educational Policies of Refugees in Germany

T: 01.08.2022

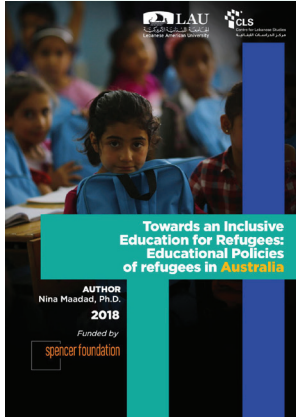
D: İngilizce

Ü: Lübnan

T: Rapor

Lübnan Araştırmaları Merkezi tarafından yayımlanan politika raporunda, Almanya’nın Hamburg ve Saksonya eyaletlerinin zorunlu eğitim sistemlerindeki mülteci öğrencilere yönelik eğitim koşullarını analiz edilmektedir. Rapor 2012’den 2017’ye kadar olan politika belgelerinin incelenmesine dayanmaktadır.

<https://lebanesestudies.com/publications/educational-policies-of-refugees-in-germany/>

“Avustralya’daki Mültecilerin Eğitim Politikaları” başlıklı rapor yayımlandı.

Educational Policies of Refugees in Australia

T: 01.08.2022

D: İngilizce

Ü: Lübnan

T: Rapor

Lübnan Araştırmaları Merkezi tarafından yayımlanan politika raporunda, Suriye, Irak ve Afganistan’dan gelen mültecilere ev sahipliği yapan Avustralya’nın mülteci politikaları 2012-2018 dönemi esas alınarak incelenmiştir.

<https://lebanesestudies.com/publications/educational-policies-of-refugees-in-australia/>

İnsani Gelişime Alternatif Bir Bakış: İslami Gelişme Endeksleri

Büşra İnce*

Bir meta olarak bilginin dolaşımında olduğu enformasyon çağında toplumların sosyoekonomik durumlarının karşılaştırmalı düzeyde analizi bir hayli önem arz etmektedir. Bu çerçevede uluslararası kuruluşlar tarafından geliştirilen gelişim endeksleri dünya çapında sosyoekonomik meselelere dair bilgi sunsa da bu endekslerin neyi önceleyip hangi yöntemle sonuca ulaştığı dikkat edilmesi gereken bir konudur. Gelişim meselesi söz konusu olduğunda en temelde insan algısından kendini gerçekleştirmeye mefhumuna kadar geniş bir yelpazede İslami öğretilerin sunduğu perspektifin konvansiyonel çalışmaları aşması hasebiyle ana akım gelişim endeksleri yetersiz bulunmuş ve İslami Gelişme Endeksi girişimlerinde bulunulmuştur. Güneydoğu Asya bölgesinde yoğun olarak çalışılan İslami Gelişme Endeksleri henüz alanda güçlü bir birikime sahip değildir. Bu konu hakkında çalışan araştırmacı ve akademisyenler birbirlerini destekleyen ve geliştiren bir yöntemle eklektik olarak literatürü geliştirmeye çalışmaktadır. Bu yazının amacı henüz yeni bir alan olarak İslami Gelişme Endeksi'ne dair genel bir perspektif sunmak ve Müslümanların entelektüel çalış-

malarında insani gelişme kavramı etrafında ortaya konan alternatif çabaları gün yüzüne çıkarmaktır.

İnsani Gelişmişlik/Gelişme Nedir?

Realist paradigmanın hâkim olduğu 1970'li yıllarda gelişmişlik/gelişme, ülkelerin ekonomik büyümeleri ile ilişkilendirilmiştir. Soğuk savaşın sonlanmasının akabinde liberal paradigmanın "zaferiyle" birlikte ekonomik büyümenin yanında sosyokültürel göstergelerin de gelişme çalışmalarına eklenmesi gündeme gelmiştir. Ülkeler ekonomik olarak büyüme kaydetseler dahi hastalıklar, bebek ölümleri ve diğer sosyal meselelerde ilerleme kaydedilmemesi gerçeği gelişmişlik kavramının daha kapsamlı ele alınması gerektiği sonucunu doğurmuştur (United Nations, 1990). 1990 yılında Birleşmiş Milletler Gelişme Programı (UNDP), İnsani Gelişmişlik Endeksi (Human Development Index) adlı ilk raporunu yayımlamıştır. 1990 yılında yayımlanan raporda ekonomik büyümenin yanı sıra ortalama yaşam süresi, okuma yazma bilme oranı

* İstanbul Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi

ve bebek ölümleri göstergelerinin endekse dahil edilmesi ülkelerin yalnızca GS-YİH'lerinde meydana gelen artışın gelişmişlik olarak değerlendirilmemesi noktasında önemli bir adımdır. Zira Chapra'nın da belirttiği üzere İkinci Dünya Savaşı'nın ardından pek çok ülkenin gelirlerinde artış olsa da bu gelişim halkın bireysel anlamda refahını olumlu yönde etkilememiş hatta toplumsal refahta bir düşüş yaşanmıştır (Chapra, 2008, s. 2).

İnsani gelişme endeksi ekonomik büyümenin yanında diğer sosyal göstergeleri de hesaba katmış olsa da bazı eleştirilere tabi tutulmuştur. Mc Gillavary, Hicks, Streten İnsani Gelişme Endeksi'ne gelir eşitsizlikleri, çevre, özgürlük ve insan hakları gibi önemli göstergelerin dahil edilmemesini sorunsallaştırmaktadır (Anto, 2011, s. 74). Bu eleştirilerin yanında İnsani Gelişme Endeksi'ne İslami perspektiften eleştiriler gelmiş, İnsani Gelişme Endeksi'nin yalnızca materyal gerçekliklere odaklanması sebebiyle yetersiz olduğu dile getirilmiştir (Anto 2011; Aydın, 2000; Batchelor, 2013; Chapra, 2008).

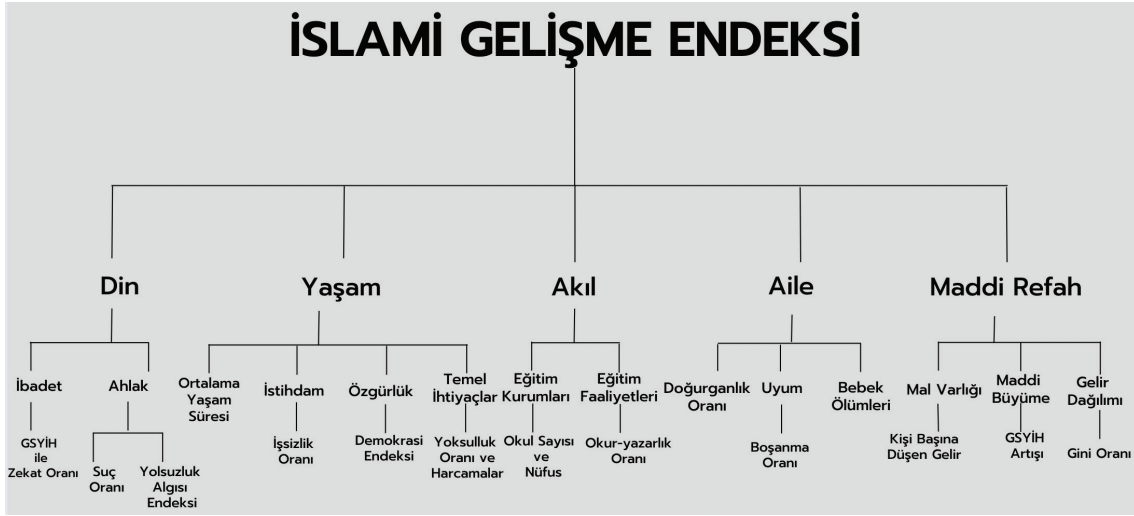
İnsani Gelişimin Farklı Veçheleri: İnsani Gelişme ya da İslami Gelişme

İslami anlayışta ekonomik gelişme kişinin dünya ve ahirette felahını sağlayacak kapsamlı bir gelişimi ifade etmektedir. Bu bağlamda felah, yeryüzünde insanların ırk, renk, yaş, cinsiyetlerinden bağımsız olarak maddi ve manevi refahını yükseltmeyi amaçlayan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Chapra, 2008). İslami geliş-

İslami gelişme kavramına göre tam anlamıyla kâmil bir gelişmenin sağlanabilmesi için insanın çok boyutlu doğası göz önünde bulundurularak; gelişmişlik çalışmalarına yalnızca maddi değil ahlaki ve manevi boyutlar da dahil edilmelidir.

me çalışmalarında felah kavramı Kur'an ve Sünnet esas alınarak insanlığın maddi ve manevi bütünlüğünü içeren gelişme işaret etmektedir. Bu çerçevede maddi gelişmişliğe ek olarak İslami gelişme "makâsı-dü's-şerîa" (şeriatın amaçları) çerçevesinde inanç, akıl, nefis, nesil ve malın korunması prensibini esas almakta ve bu beş unsurun gelişimini sağlamaya çalışarak dünyada ve ahirette insanların felaha erişmesini amaçlamaktadır (Anto, 2011, s.70). Bu bağlamda felah kavramı kuşatıcı bir kavram olarak denge, istikrar ve çok boyutluluk üçgeni etrafında bir çerçeveye sahiptir (Anto 2011, s. 76).

Konvansiyonel insani gelişme yalnızca maddi ve somut gelişmişliği ölçtüğü ve değerlere herhangi bir referans vermediği için yetersiz bulunmaktadır. Bu noktada İslami gelişme endeksi çalışmaları, öncelikle insan tanımı itibarıyla ana akım insani gelişme çalışmalarından farklılaşmaktadır. İslami gelişme kavramına göre tam anlamıyla kâmil bir gelişmenin sağlanabilmesi için insanın çok boyutlu doğası göz önünde bulundurularak; gelişmişlik çalışmalarına

Tablo 1. İslami Gelişme Endeksi Göstergeleri

Kaynak: Rama ve Yusuf, 2019

yalnızca maddi değil ahlaki ve manevi boyutlar da dahil edilmelidir. İslami gelişme perspektifine dayanarak konvansiyonel gelişim, gelişim kavramının basitleştirilip tek boyutlu incelenmesi ve sınırlı göstergelerle ölçülmesinden dolayı antropolojik ve teleolojik açılardan eleştirilmektedir (Aydın, 2017).

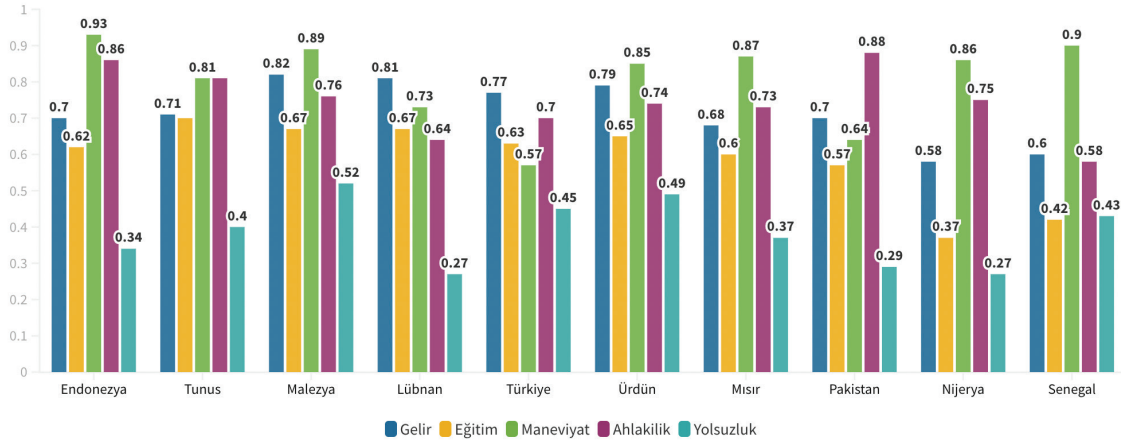
Ana akım gelişme çalışmaları ile İslami gelişme arasındaki farklılıklar amaçları, epistemolojik zeminleri, ilkeleri ve felsefesinde yatmaktadır (Uthman, Abbas, ve Oloso, 2011, s. 21). İslami gelişim kavramına daha pragmatik yaklaşan Aydın'a göreyse İslami gelişme ile oluşturulmak istenen yeni bir anlayış değil konvansiyonel olana ahlaki ve manevi göstergeler ekleyerek ana akım gelişme çalışmalarının eksiklerini tamamlamaktır (Aydın, 2017). Henüz gelişmekte olan bir literatüre sahip olsa da İslami gelişme literatüründe çeşitli göstergeler kullanılarak farklı endeksler oluşturulmakta

ve Müslüman ülkelerin İslami gelişme düzeyleri ölçülmektedir.

İslami Gelişme Endeksi

İslami gelişme ile ilgili çalışmaların Suudi Arabistan, Endonezya ve Malezya'da yoğunlaştığı görülmekte; bu ülkelerde İslami Araştırmalar ve Eğitim Enstitüsü (RTI), İslam Kalkınma Bankası (IsDB) gibi kurumlar Makâsıdü'ş-Şerîa Endeksi oluşturma çalışmalarında aktif rol üstlenmektedir (Rama ve Yusuf 2019, s. 201). İslami Gelişme Endeksi çalışmalarında Sarkawi (2017) ve Muhammad Haşim Kemali ilkleri oluştururken Umer Chapra, Henrie Onto ve Necati Aydın yeni göstergeler ve yöntemler üreterek İslami gelişme endeksi çalışmalarının geliştirilmesine katkı sunmaktadır.

İslami Gelişme Endeksi Kuran'ın Maksatları, Tevhid ilkesi, İslam Ekonomisi ve İslam'ın Maksatları prensiplerinden hareketle oluşturulmaktadır (Aydın, 2017, s. 1565).

Şekil 1. İslami Gelişme Endeksi (2016)

Kaynak: Aydın, 2017

Kur'an'ın Maksatları ilkesi tevhid, peygamberlik, ahiret ve adaleti içerirken; tevhid ilkesi ontolojik, epistemolojik, antropolojik ve teleolojik ilkeler sunmaktadır. Hendrie Anto, ulusal gelişme endekslerinden hareketle İslami Gelişme Endeksi geliştirirken H. Hasan ve Salman Ali bireysel ölçekli anketlerden hareketle Şeriat eksenli bir endeks geliştirmiştir (Hasan ve Ali 2018). H. Hasan ve Salman Ali'nin geliştirdiği İslami gelişme endeksindeki beş gösterge şunları içermektedir: Dinin korunması bağlamında İslam'ın şartları ve ibadetleri yerine getirmek; hayatın korunması bağlamında ortalama yaşam süresi ve gıda güvenliği; soyun korunması çerçevesinde çocuk ölüm oranları, cinayet suçu oranları, çevresel güvenlik; aklın korunması anlamında ilk, orta ve lise eğitimi; aklın korunması noktasında mal güvenliği (Hasan ve Ali 2018). Rama ve Yusuf, İslami Gelişme Endeksi'nin göstergelerinin kapsamını daha da geliştirerek on dört gösterge belirlemiştir. Her göstergenin verilerinin toplandığı data

serisi ile yapılan hesaplamada Endonezya'nın yerel birimlerinin gelişme katsayıları hesaplanmıştır (Rama ve Yusuf, 2019, s.49).

Bütün bu göstergeler hesaba katılarak karşılaştırılmalı bir şekilde Müslüman ülkelerin durumu incelendiğinde İnsani Gelişme Endeksi'nde Müslüman ülkeler arasında birinci sırada yer alan Malezya, İslami Gelişme Endeksi'nde üçüncü sırada yer almaktadır. İslami Gelişme Endeksi'nde birinci sırada yer alan ülke Endonezya BM İnsani Gelişme Endeksi'nde ise altıncı sırada yer almaktadır. Malezya, Lübnan, Türkiye, Ürdün Tunus, Endonezya, Mısır, Pakistan, Nijerya ve Senegal ülkelerinin yer aldığı sıralamada Nijerya ve Senegal en düşük skora sahiptir. Müslüman ülkelerin İslami insani gelişme endekslerine bakıldığında kamu kaynaklarının yönetiminde ahlaki prensipleri uygulamakta başarılı olmadıkları görülmüştür. Dinî yaşantı kişisel hayatta etkisini gösterirken kamusal alanda bu etki düşmektedir (Aydın, 2016).

Gelişime Farklı Bir Bakış: İslami İyi Oluş (Wellbeing) Endeksi

İnsani gelişmenin maddi ve manevi boyutunun altını çizen İslami gelişim endeksi çalışmalarının yanında İslami açıdan bireylerin iyi oluşlarını ölçen İslami İyi Oluş (Wellbeing) Endeksi geliştirilmiştir (Aydın 2017; Batchelor 2013). İman ve salih amelilerin Müslüman bireylerin manevi mutmanlığını sağlaması açısından önemli olması hasebiyle İslami İyi Oluş Endeksi İslam'ın gerekliliklerinin hangi oranda yerine getirildiğini ölçmektedir.

İslami İyi Oluş Endeksi oluşturmak Batchelor'a göre ülkesel bağlamda değerlendirildiğinde rol model olabilecek ülkenin tespit edilmesi ve devletlerin vatandaşlarının iyi oluşlarını artırmak adına uygulayacağı politikalara rehberlik edebilecek kriterler sunması açısından önem arz etmektedir (Batchelor, 2021, s.192). İslam siyaset düşüncesinde yöneticinin performansının yönetilenlerin refahının ne durumda ol-

duğu ile değerlendirilmesinden kaynaklı olarak İslami İyi Oluş Endeksi yöneticiler ve uygulanan politikaların mahiyeti hakkında da fikir vermektedir.

Pew Araştırma Merkezi, Transparency International, Birleşmiş Milletler, Dünya Bankası verilerinden hareketle yarı nicel yöntemle Batchelor'un oluşturduğu endeksin ortaokul eğitimi, kadınlara iyi davranma, çocuk bakımı, gelir dağılımı ve yolsuzluk oranı şeklinde beş göstergesi bulunmaktadır. Aydın'ın Tevhidî antropolojiyi esas alarak geliştirdiği fiziki, akli, manevi, ahlaki, sosyal boyutları içeren İslami gelişme endeksi ise sağlık, eğitim ve gelir göstergelerine ek olarak maneviyat, yolsuzluk, ahlakilik, toplumsallık, özgürlük ve güvenlik göstergelerini içermektedir (Aydın, 2017).

Araştırma sonuçlarına göre dindarlık oranlarının en yüksek olduğu bölge birinci sırada Batı Afrika, ikinci sırada Güneydoğu Asya iken son sırada Orta Asya ve Doğu Avrupa yer almaktadır. Sosyal ilişkiler göstergelerine bakıldığında birinci sırada Körfez ülkeleri ardından Güneydoğu Asya ülkeleri yer almaktadır. Dindarlık oranlarının en yüksek olduğu Batı Afrika sosyal ilişkiler göstergelerinde en sonda yer alırken gelir eşitsizliğinin en az olduğu Körfez bölgesinde petrol zenginliğinin halkın sosyal refahı için harcadığı sonucuna ulaşılabilir (Batchelor, 2021, s. 206). Dindarlık oranının en yüksek olduğu ülke olarak Afganistan'ın sosyal ilişkiler göstergelerinde özellikle yolsuzluk ölçeğinde sınıfta kalmasının sebebi otuz yılı aşkın süredir ülkede devam etmekte olan savaşın getirdiği siyasi istik-

İslami gelişme ile ilgili çalışmaların Suudi Arabistan, Endonezya ve Malezya'da yoğunlaştığı görülmekte; bu ülkelerde İslami Araştırmalar ve Eğitim Enstitüsü (RTI), İslam Kalkınma Bankası (IsDB) gibi kurumlar Makâsıdü's-Şerîa Endeksi oluşturma çalışmalarında aktif rol üstlenmektedir.

rarsızlıktır. Endeks sonuçlarına göre Malezya (7.5) ve Endonezya (7.3) iki göstergede de en üst seviyededir. Malezya kapsamlı gelişme stratejileri ile Müslüman ülkeler arasında rol model olarak görülmektedir (Batchelor, 2021, s. 209). Endekse göre şaşırtıcı olarak çatışmaların devam ettiği Afganistan (6.6), Filistin (6.7) ve Irak (6.0) gibi ülkelerde iyi oluş oranının yüksek seyretmesinin nedeni sosyal göstergelerde değil, yüksek dindarlık oranlarının da işaret ettiği üzere çatışmalar karşısında güçlü manevi mukavemetin varlığıdır.

Sonuç

Maddi ve manevi refahın sağlanması anlamında İslam düşüncesinde gelişim meselesinin merkezinde yer alan felah kavramının ana akım gelişme çalışmalarında dikkate alınmaması hasebiyle İslami gelişme endeksi çalışmaları yapılmaktadır. Bünyesinde çeşitli eksikliklerin bulunduğu

bir alan olarak İslami Gelişme Endeksleri henüz yeni bir literatüre sahip olmakta birlikte gelişmeye devam etmektedir. İslami gelişme kavramının çok boyutlu yaklaşımından dolayı özgürlük, dindarlık, aile değerleri gibi niceliksel olarak ölçülemeyen unsurların endekse dahil edilmesi birtakım zorluklar içermektedir. Ancak yine de İslami gelişme endekslerinin vurguladığı temel nokta insanın ve dolayısıyla gelişim mefhumunun çok boyutlu yapısıdır. Bu minvalde İslami İyi Oluş Endeksleri de gelişme çalışmalarına farklı bir noktadan bakarak alternatif yaklaşımlar geliştirmeyi amaçlamaktadır. Endeks sonuçlarına bakıldığında dindarlık oranlarında Batı Afrika ülkeleri ilk sıralarda yer almakta; sosyal ilişkiler noktasındaysa Körfez ülkeleri öne çıkmaktadır. Ancak maddi ve manevi anlamında bütün göstergelerin oranlanması sonucunda Güneydoğu Asya bölgesinde Endonezya ve Malezya İslami gelişme endeksinde ilk sırada yer almaktadır.

Kaynakça

- Anto, MB Hendrie. (2011). Introducing an Islamic human development index (IHDI) to measure development in OIC countries. *Islamic Economic Studies*, 19(2), 69-95.
- Aydın, M. (2000). Determinants of Turkish foreign policy: Changing patterns and conjunctures during the cold war. *Middle Eastern Studies* 36, 103-39.
- Aydın, N. (2017). Islamic vs conventional Human Development Index: empirical evidence from ten Muslim countries. *International Journal of Social Economics*, 44(12),1562-83. doi: 10.1108/IJSE-03-2016-0091.
- Batchelor, D. (2013). A new Islamic rating index of well-being for Muslim countries. *Islam and Civilisational Renewal*, (4), 188-214. doi: 10.12816/0009740.
- Batchelor, D. (2021). "An enhanced Islamic Index of Well-Being (IWI 2.0-2021) for Muslim Countries". *Islam and Civilisational Renewal*, 12(12). doi: 10.52282/icr.v12i2.850.
- Chapra, M.U. (2008). *The Islamic vision of development in the light of maqāsid al-shari'ah*. Cidde: Islamic Development Bank.
- Hasan, H., ve Salman, A. (2018). Measuring deprivation from maqāsid al-shariah dimensions in OIC countries: Ranking and policy focus. *Journal of King Abdulaziz University, Islamic Economics*, 31(1), 3-26.
- United Nations. (1990) . *Human Development Report 1990*.
- Rama, A. & Burhanuddin Y. (20199. Construction of Islamic human development index. *JKAU: Islamic Economics*, 32(1), 43-64. doi: 10.4197/Islec. 32-1.3.
- Uthman, I. O., Abbas, L. O., Oloso, K. K. (2011). Contributions of Islamic scholars to sustainable human and environmental development: Islam Hadhari and future development of Muslim countries. *Int. J. Arab Culture Management and Sustainable Development*, 2(1),17-29.

Öne Çıkan Faaliyetler

2022 İslami İyi Oluş (Well-Being) Endeksi'nin uluslararası lansmanı gerçekleştirildi.

International Launch of the 2022 Islamic Well-Being Index for Muslim Countries

T: 15.07.2022

D: İngilizce

Ü: Malezya

T: Lansman

Malezya İleri İslam Araştırmaları Enstitüsü, 2022 İslami İyi Oluş (Well-Being) Endeksi'nin uluslararası lansmanını düzenledi. Endekse göre 33 ülke arasında Maldivler'in birinci, Malezya ve Endonezya'nın ikinci sırada yer aldığı ve bu üç ülkedeki kadınların toplumsal refaha büyük katkı sundukları kaydedildi.

<https://iais.org.my/events-sp-1744003054/past-events/item/1432-international-launch-of-the-2022-islamic-well-being-index-for-muslim-countries-republic-of-maldives-as-leader-and-approach-taken>

2022 İslami İyi Oluş (Well-Being) Endeksi ve Müslüman Ülkeler Üzerine Bir Değerlendirme

The 2022 Islamic Well-Being Index and Muslim Countries: A Comment

T: 27.07.2022

D: İngilizce

Ü: Malezya

T: Görüş Yazısı

Malezya İleri İslam Araştırmaları Enstitüsü araştırmacılarından Dr. Daud Abdul-Fatah Batchelor öncülüğünde yürütülen İslami İyi Oluş (Well-Being) Endeksi araştırması Foyasal Khan tarafından değerlendirildi. Yazar, Müslüman ülkelerin İslami refahını ölçmek için "Makâsıd-ı Şeriat" kavramının uygulanması hala nispeten yeni bir uygulama olduğunu bu nedenle, ölçümün önemli yönleri üzerinde bir fikir birliğine varmanın zaman alacağını belirtiyor.

<https://iais.org.my/publications-sp-1447159098/dirasat-sp-1862130118/economic-finance-zakat-awqaf/item/1435-the-2022-islamic-well-being-index-and-muslim-countries-a-comment>

İslam Coğrafyasında Müşterek Sinema İmkânı Üzerine Notlar

*Yusuf Ziya Gökçek**

“İslam Coğrafyası”, henüz bir ittifak sağlanmış olmasa da en yaygın şekilde Müslümanların sayıca yoğun olduğu ya da İslam’ın yaygın ve toplumsal olarak belirleyici bir konumda olduğu toplulukların yaşadığı yerler olarak tanımlanmaktadır. Ancak sömürgeci tahakkümün oluşturduğu nüfus hareketlilikleri, köle ticareti, sosyo-ekonomik eşitsizlikler sebebiyle “zengin kuzeye” göç gibi etkenlerden kaynaklı olarak Müslüman nüfus dağılmakta ve dolayısıyla etkinlik alanları genişlemektedir. Pew Araştırma Merkezinin (PRC) yayımladığı “Dünya Dinlerinin Geleceği: Nüfus Artış Öngörülleri 2010 – 2050” adlı çalışmada çizilen projeksiyonda günümüzde 6,9 milyarlık dünya nüfusunun 1,6 milyarını oluşturan Müslüman nüfusun daha da artacağı ve dünyanın pek çok bölgesinde etkin birer nüfuz alanları oluşturacaklarına ilişkin öngörüler bulunmaktadır (The Future of World Religions: Population Growth Projections, 2010-2050, 2015). Günümüz dünyasında nüfusun yaklaşık yüzde 23’ü Müslümanlardan oluşmakta, Müslümanların önemli kısmının yaşamında tabi oldukları dinin müessir bir saik olduğu görünmektedir. Bu da bir değere tabiyyeti, bu değer

üzerinden ifadeyi beraberinde getirmektedir. Önemli rakamlarla belirtilen Müslüman nüfusun önemli kısmı, Asya, Afrika ve Balkanlar’da bulunmaktadır.

İslam’a öncelikle bir coğrafya tayin etmek 20. yüzyıl sonrası güçleşmektedir. Bu zorluğun kendisi işgal ve iç savaşların varlığıdır. İşgaller ve iç savaşlar neticesinde çok sayıda Müslüman dünyanın farklı yerlerine göç etmiştir. Bu göçlerle birlikte Müslümanların farklı imparatorluklarla oluşan Müslüman nüfusun hinterlandı aynı kalarak farklı coğrafyalara genişleyen bir ağı da içermektedir. Sinema bu ağı hem oluşturmaya çalışan, dağıtan bir güç olarak pek çok Müslüman yönetmenin bilinç gerektirmeden dahil oldukları bir kültürel örüntüdür. “Müslüman yönetmen” ifadesi itikadi bir tavrı gerektirmektedir ancak İslam coğrafyasında bulunan bir yönetmen aslında Müslüman olmasına bakılmaksızın bu ağ içinde kendine yer bulur. Dine karşı ya da dinin içinden gelişen bu ifade aslında coğrafyada esasa ilişkin bir tavrı göstermekte; sinema coğrafyada etkili bir ortaya koyma biçimi olarak tasavvur edilmektedir. İslam coğrafyasında sinemanın tarihi,

* Dr. Öğr. Üyesi, Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü

böylesi bir adla ve kapsamla dünya sinema literatüründe inceleme konusu edinmemiştir. Sinema literatürüne bakıldığında Müslüman ülkelerdeki sinemalar, “Üçüncü Sinema”, “Üçüncü Dünya Sineması”, “Periferi Sinemaları” başlıklarında tasnif edilirken “Müslüman Sinema” tasnifi pek görülmemektedir. Üçüncü Sinema ve Üçüncü Dünya sinemaları belirli bir dönemsel bir süreci kapsadığından dolayı tarihsel ve ideolojik bağlamı sınırlandırılmıştır.

Bu sınırlama araştırma nesnesinin boyutlarını kolaylıkla ele almanın yanı sıra esasında zımnen Batı dışı sinemalar deme kolaylığını da içinde barındırmaktadır. İslam coğrafyasında sinemanın belirli başlıkla inceleme konusu edinilmesinde temel amaç, küresel durumlarda benzer bir konumda durmasından dolayıdır. İslam coğrafyasında gördüğümüz rejim değişimleri, paradigmatik dönüşümler, yeni bilme biçimleri, değişen ekonomik anlayış, toplumsallığın oluşma biçimleri benzerlikler taşımaktadır. Şöyle ki sinematograf icat edildiğinde aletin kendisi kısa bir zaman içerisinde dünyanın çeşitli coğrafyalarına gönderilmişti. Bu aynı zamanda sinemanın kapitalizmle ilişkisini gösteren en büyük emarelerdendir. Konunun bizi ilgilendiren tarafı İslam coğrafyasında sinematografla ilişkinin hem heyecan hem de tereddüt doğuran tepkileridir.

İslam coğrafyasında sinema, genellikle kitlelerin bir değer ve büyük bir işlev addettiği, sorunların bir kısmının çözülebileceğine ilişkin inancı arttıran, arzu edilenin gereğini şimdilik yapmayan ancak yapması beklenen bir unsur olarak karşımıza çıkmak-

İslam coğrafyasında sinemanın müşterekliği tartışmalarının önünü açacak en önemli zemin kendi ürettikleri festivalleridir. Ancak bu festivallerle birlikte, yeni bir estet/jüri, Batı dışı fonlar, kendine özgü konular ve tartışma imkânları oluşacaktır. Elbette bu festivaller, İslam coğrafyasında fazlasıyla bulunmaktadır. Ancak bazıları yeterince küreselleşmemiş, bazıları da Cannes, Venedik gibi önemli festivallerin tekrarı gibi görünmekte, benzer film listeleriyle görücüye çıkmaktadır.

tadır. Sinema, Müslüman coğrafyaya bir tartışma sorusu olarak girdi. İlk tartışma bir hedef ile ilişkiliydi. Meseleye iyimser yaklaşanlar modernitenin bir tamamlayıcısı olarak sinemaya, bazen radikal bazen de naif bir ikmal aracı olduğu yönünde bir anlayış geliştirdi. Ancak moderniteyi bir yerinden etme sorunu olarak görenler ise sinemanın yozlaştırıcı etkisi olduğunu düşünmekteydi. İslam coğrafyası, Batı dışı coğrafyayı kendi kimliğini inşa ederken duyduğu bir imgeler toplamı olarak görürken Batı dışı ülkelerin “gelişme” tecrübelerinde görülen ulusal kimliği koruma önceliğiyle devam eden modernleşme hem bir fırsat hem de sorun oluşturmuyordu. Modernite, Batı’daki gelişmeleri yakın mesafeden takip eden

ölkeler için ikircikler, karşıtlıklar cenneti/cehennemiydi. Moderniteye bir gelişme umudu ya da kötümserlik şerhi arasında bir bakış sinemanın da kaderini erken dönemde şekillenmesine neden oldu.

Müslüman toplumlarda sinematografin nasıl kullanacağı bilgisinden yoksun olma durumu aynı zamanda aidiyet kurdukları düşünsel zeminin buna müsaade edip etmeyeceği konusuyla yakından ilişkilidir. Sinematografa ilişkin yorumlar henüz ulemanın asli meselelerinden olmamakta, bu yalnızca belirli bir sınıfsal, dinsel bir grubun sahip çıktığı bir konu olarak kendini göstermektedir. Örneğin Pera gibi levanten bölgesinde yaşayanların “ortalama frenk” zevkini paylaşan insanlardan oluşması, bu konuyu çetrefilli hale getirmektedir. Zira sinema bir benzeme sorununa dönüşmektedir. Bu çekinik durumun benzeri İran’da ve Mısır’da da görülmektedir. Batılı zevkin görünür olduğu ve tutunduğu yerler, caddeler, onun geniş halk kitleleri ve kanaat önderleri arasında güçlü bir sorun oluşturmaktadır. Bu durum bu ölkelerde sinemanın daha çok gayrimüslimlerin elinde genişlemesine adı konmamış bir biçimde olanak vermektedir. Mısır’da Kıpti oyuncuların, Türkiye’de kanto oyuncularının bulunması da bu durumu pekiştiren örneklerdir. Seküler bir eğlence biçiminin görüldüğü yerlerde oluşan damar Müslüman seyirci ve yönetmenlerin çok sonra ortaya çıkmasına neden olacaktır. Ölkelerde aynı zamanda daha önce siyasal ve askerî reform düzeyinde dümen kırılan Batı ile ilişkiler neticesinde ya ölkelerinde Batılı eğitim anlayışına sahip okullarda, ya da yabancı misyonun kurduğu, hâkim

olduğu okullarda eğitim alan elitler ya da doğrudan yurt dışında eğitim alan entelektüeller aracılığıyla gelişmektedir. Örneğin Mekteb-i Sultani, İstanbul Erkek ya da Robert Koleji ya da Mısır’daki Kahire Amerikan Üniversitesinde eğitim alan entelektüeller sinemayı oluşturan pek çok yapıda, senaryoda ve mizansende etkin bir rol üstlenmektedir.

Elit meselesi önemli bir meseledir. Zira hem bir Batılı icadın mümessili hem de içerik üreticisi olmak aynı zamanda kültürel sermayeyle ilgili bir durumdur. Bu sermayenin koşullarını salt ekonomi oluşturmamakta; aynı zamanda sanatçı çevresinin de bu tür tanışıklıklara el vermesiyle mümkün olmaktadır. Sinematografin yaygınlaşma tarihi İslam coğrafyasının en kritik dönemlerine denk gelmekte, imparatorluklar çağı yerini yeni ulus devletlere ve sömürgecilere karşı yeni savaflara gebelik eden dönemde başlamaktadır. Sinema burada yeni kurulan devletin yöneldiği ideolojik programa daha uyumlu bir unsur olarak yer almaktadır. Ancak sinema hâlen devletin yön vermediği, kontrol ettiği bir varlık olarak yaşamaya devam etmektedir. Coğrafyada etkin olan ölkelere bakıldığında, ki bu ölkeler üretim sayıları, yön vermeleri itibarıyla de tarihsel olarak öncü olan Mısır, İran ve Türkiye devlet organizasyonu sinemayı ödüllendirmekte, kendi kültür bakanlıklarının ayırdıkları bütçelerle filmlere değişen oranlarda katkıda bulunmaktadır.

Ancak bu coğrafyada varlığını hissettiren en önemli bir başka unsur Batı’daki festival, festivalde etkin olan estetler/jüriler, yapım fon destekleridir. Cannes, Venedik

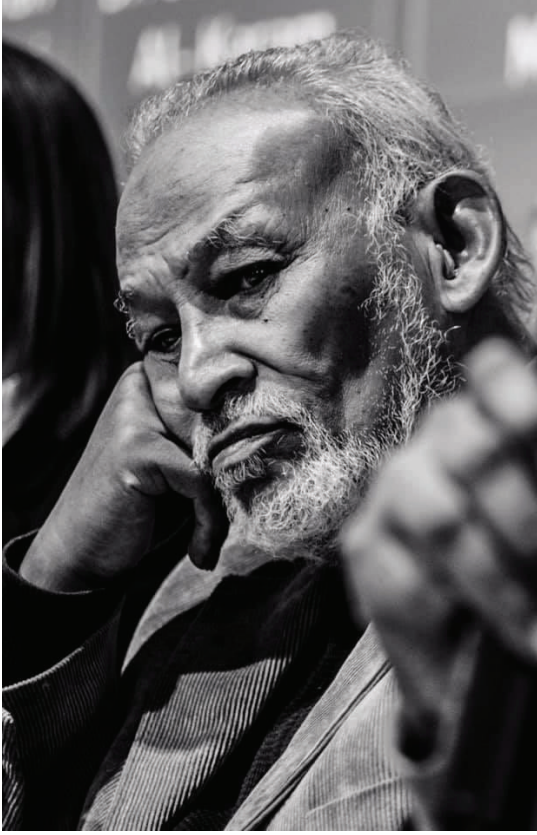
ve Berlin gibi önemli festivaller, İslam coğrafyasında film dilinin belirli biçimlerinin olması yönünde bir baskı gücü oluşturmalarının yanı sıra tematik bir hassasiyet oluşturmaktadır. Örneğin cinsel, dinsel, etnik azınlık(lar) ve bunlara yönelik baskılar, film yönelimini de pek çok açıdan beslemekte, festivallerin politik bir yönelimi desteklemesi açısından da önemli numuneler olmaktadır. İslam coğrafyasında sinemanın müşterekliği tartışmalarının önünü açacak en önemli zemin kendi ürettikleri festivalleridir. Ancak bu festivallerle birlikte, yeni bir estet/jüri, Batı dışı fonlar, kendine özgü konular ve tartışma imkânları oluşacaktır. Elbette bu festivaller, İslam coğrafyasında fazlasıyla bulunmaktadır. Ancak bazıları yeterince küreselleşmemiş, bazıları da Cannes, Venedik gibi önemli festivallerin tekrarı gibi görünmekte, benzer film listeleriyle görücüye çıkmaktadır. İslam coğrafyasında dijital yayın mecralarının etkin olması da tıpkı yabancı ve güçlü festivaller-

rin yaptığına benzer bir etkide bulunmaktadır. Örneğin Netflix, Ortadoğu, Afrika vb. kategorilerde pek çok filmi ilgili ülkelerdeki yönetmene çekirtmekte, ancak yönetmenlerin çoğuna beklentilerine uygun bir şekilde kendi film dili ve temasına uygun bir filmi üretmeleri konusunda yönlendirmektedir. Bu yönüyle devlet desteklerinin sınırlı kaldığı ya da etkin olmaya çalıştığı, özel müteşebbisin ise pek çok açıdan desteklemediği bir durumda filmlerin çeşitlenmesi, özgün konuları çekme olanaklarının daralması anlamına gelmektedir.

İslam Coğrafyası menşeli filmlerin etkin bir güç olması, toplumsalı yakalaması tarihsel açıdan pek çok kez görülmekle birlikte yeniden etkin bir güç olması için müşterek güçlü bir festival ve onun oluşturduğu gündemlerin olması, devlet desteklerinin arttırılması, özel müteşebbisin sinema vergilerinin azaltılması ve ortak yapımlarının çoğalması gerekmektedir.

Bir Bilimsel ve Manevi Devrimci: Malik Bedri

*Zuhâl Ağilkaya Şahin**

Fotoğraf 1. Malik Bedri

1932 yılında Sudan'da doğan Malik Bedri, Müslüman bir sosyal bilimci ve psikologdu. Bedri hakkında konuşurken bu, mesleki ve dinî kimliğine olan vurgu oldukça elzemdir. Çünkü hayatı boyunca mesleğini ve dinini entegre etme çabası ve amacındaydı. Mesleki ve dinî olarak kendini adadığı bu bilimsel ve manevi devrimi şu iki başlık altında görebiliriz: Psikolojinin yerelleştirilmesi ve psikolojinin İslamileştirilmesi.

Psikolojinin Yerelleştirilmesi

Bedri, kariyerinin henüz başlangıç yıllarında Batılı psikoloji teorilerinin kültürel duyarlılıktan yoksunluğuna vurgu yaparak, bilimsel ölçeklerin Batılı önyargılar ile oluşturulduğunu ve sonuçların da bundan dolayı önyargılı olduğunu ortaya koymuştur (Badri, 1963). Bu bağlamda örneğin Batılılara göre oluşturulduğunu iddia ettiği IQ testi sorularını Sudan kültürüne uyarlayarak geliştirmiştir. Benzer şekilde de çizim testlerini Sudanlı çocuklarla kullanıma uygun hale getirecek şekilde yeniden tasarlamış ve sonrasında bunu genel olarak Arap çocukları için genişletmiştir (Badri, 1966). Devamında Bedri başka kültürel unsur-

* Doç. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı

ların (deyimler, adetler) da psikolojik ve sosyolojik etkileri üzerine araştırmalarını sürdürmüş ve yerel uygulamaların kültürel bağlamları içerisinde ele alınması, araştırılması ve analiz edilmesi gerektiğini vurgulamış ve yerel/kültürel uygulamaların psikopatolojik olarak değerlendirilmesine karşı çıkmıştır (Badri, 1966; 1972).

Bedri, araştırmalarıyla desteklediği yerellik ihtiyacını akademik düzeyde de farklı Arap üniversiteleri için İslami perspektifli psikoloji müfredatı geliştirerek ve geleneksel folklorik psikoterapi tedavileri üzerine çalışarak gidermeye çalışmıştır (Badri, 1972). Derslerinde ve geliştirdiği müfredatlarda Bedri, öncelikle Batılı psikoloji teorilerinin öğrenilmesini daha sonra da bunların eleştirilmesini önemsemiştir. Çünkü ona göre bu teorileri eleştirmek, ancak onları çok iyi bilmekle mümkündür (Badri, 2018b). Bu şekilde öğrencilerinin ve psikologların bu teorilerin yerel ve İslami inançlarla nasıl çatıştığını görmesini istemiştir. Böylece Malik Bedri psikoloji için genelde yerelleştirme, özelde ise İslamileştirme için “aşağıdan yukarıya yerelleştirme/İslamileştirme” (bottom-up) olarak ifade edilebilecek bir yöntem izlemiştir. Bu yaklaşımda mevcut Batı teorisi ve metodları yerel kültürel bağlama uyarlanmaya çalışılır.

Aslında psikolojide yerellik Malik Bedri’ye has bir fikir değildir. 1970’lerde sesi yükselmeye başlayan “yerel psikoloji hareketi” Batı psikolojisinin kültürel duyarsızlığına dikkat çekmiştir. Bedri’nin eleştirdiği Batı psikolojisinin bizzat içinden de psikolojinin evrensellik iddiasına itirazlar çıkmış ve yerellik talepleri yapılmıştır. Doğulu oldu-

ğu kadar Batılı bilim insanları da yerel ve kültürel bir psikoloji için çağrıda bulunmuştur (Moghaddam, 1987; Misra, 1996; Sloan, 1996). Bu çağrılar haklı olmakla birlikte aslında her bilim ve ilgili kavram ve teorilerinin doğduğu kültürün izlerini taşıması doğaldır. Dolayısıyla psikoloji Batı’da sistemleştirilen, tanımlanan bir disiplin olduğu için ortaya çıktığı dönemin ve ortamın paradigmasını, felsefesini hatta dini izlerini taşımaktadır. Bu açıdan “her psikoloji yerel psikolojidir” (bkz. Marsella, 2013). Sorun Batı psikolojisinin indirgemeci tavrıyla evrensellik iddialarıdır. Batı psikolojisi tek ve geçerli psikoloji olarak görülüp “başka psikolojiler” geçersiz kılınmaz. Bu iddiayı doğrulamak için psikoloji Batı’da değil de başka bir kültürde gelişseydi (adı) ne olacaktı? “İslami Psikoloji”nin gerekçeleri ve gerekliliği bağlamında düşünüldüğünde psikoloji, İslam dünyasında doğup büyüseydi o zaman da yine İslami psikoloji mi denecekti? sorusu yeterli olacaktır.

Psikolojinin İslamileştirilmesi

Malik Bedri, 2018 yılında Uluslararası İslami Psikoloji Derneği’nin (IAIP) İstanbul’daki açılış kongresinde “Bana o yıllarda (1975-1979) biri, ‘bir gün gelecek ve aynı düşüncedeki insanlarla bir İslami psikoloji kongresinde yan yana oturacaksın deseydi,’ ‘ne diyor bu adam, delirmiş olmalı’ derdim” demişti. Belli ki uzun yıllar beklemiş ve çalışmıştı bu an için. Peki Malik Bedri’ye bu sözleri söyleten neydi?

Malik Bedri, bugün “İslami psikolojinin babası” olarak anılsa da bu unvanı pek de kolay kazanmamıştı. 1979 yılında yazdığı

Müslüman Psikologların Çıkmazı kitabını “Batı’nın teorilerine ve sosyal bilimlerdeki uygulamalarına karşı zihinsel esaret zincirlerini kıran Müslüman öncülere... Ayrıca yeni yeni tomurcuklanan Müslüman psikolog ve psikiyatristlerden, kariyerlerini İslami Psikoloji’nin temellerini oluşturmaya adanmış olanlara” sözleriyle ithaf ederken yıllar önce hitap ettiği Müslüman psikologlara taş atıyordu adeta. *Müslüman Psikologların Çıkmazı* başlıklı eserinin temeli Bedri’nin 1975 yılında Müslüman Sosyal Bilimciler Derneği konferansında “Kertenkele Deliğindeki Müslüman Psikologlar” başlıklı konuşmasına dayanıyordu. Bedri konuşmasında döneminin Müslüman psikologlarını eleştirmiş ve karşılığında da tepkilerini çekmişti. Bedri bu konuşmasında ve sonrasındaki yazısında “Onlar bir kertenkele deliğine girseler, sizler de onları takip edeceksiniz” hadisine dayanarak “Müslüman psikologlar arasında görülen şuursuz (Batı) kopyacılığın tehlikelerini” tartışmış ve eleştirmişti (Bedri, 2018, s.12). Bu eleştirisi ise Batı’da eğitim gördükten sonra oranın psikoloji ve bilim anlayışını benimsemiş olarak ülkelerine dönen Müslüman psikologları rahatsız etmişti, çünkü onlar özgün bilimsel bir disiplin olan psikolojiye dinin dahil edilmesi hatta İslamlaştırılması fikrine karşı çıkarak şöyle diyorlardı: “Fasık ya da günahkâr bir fizik veya İslam-dışı bir kimya var mı da bize İslami bir psikolojiden bahsediyorsunuz? Madem Freudcu psikanalizi kabul etmiyorsun, bize duygusal bozuklukları tedavi edecek daha iyi bir yol gösterin.” (Khan, 2021, s. 141). İşte Malik Bedri yaşamı boyunca psikolojinin İslamlaştırılması için bu yolu aramış görünüyor.

Bedri 1950li yıllarda, henüz bir üniversite öğrencisiyken “Amerikanlaştırma” faaliyetlerine karşı tepkiler geliştirmiş ve seküler problemlere İslami cevaplar aramaya başlamıştı. Kendisinin ifadesiyle bunlar onun “ilk İslamlaştırma gayretleriydi” (Khan, 2021, s. 141). Aslında Bedri’nin psikolojiyi İslamlaştırmaya katkısı 1970-1980’li yıllarındaki *bilginin İslamlaştırılması* hareketinin bir uzantısıdır. Kutub ve Mevdudi gibi isimlerden etkilenen Bedri’nin genelde Batı psikolojisine özelde ise psikanalize ve davranışçılığa karşı sert tepkileri vardı. Eleştirisinin özü, Batı psikolojisinin epistemolojisi ve üzerine kurulduğu materyalist felsefeye dairdi. Karşı çıktığı nokta, Batı psikolojisinin temelde insanın dinî/manevi veya kısaca ruhunu reddetmesi veya onu göz ardı etmesiydi. Özelde ise Freud’un “tüm normal ve anormal davranış formlarını bilinçaltı cinsel dürtülere dayandıran absürt iddiaları”nı (Khan, 2021, s. 140) eleştiriyor, Rogers’in hasta merkezli danışmanlığının “teori ve uygulamasını(n) daha belirsiz” (Khan, 2021, s. 140) görüyor, “hastayı şartlandırılmış bir hayvan gibi hiyerarşik şekilde yönlendiren davranış terapisini” (Khan, 2021, s. 145) yetersiz buluyor ve “insan doğası ve manevi fitratı hakkında İslam inancıyla doğrudan çatıştığı” için reddediyordu (Khan, 2021, s. 145). Eysenck ve Wolpe gibi etkilendiği ve teorilerini uyguladığı isimler olmakla beraber, Bedri, Batı psikolojisinin “ruhsuzluğunu”, “materyalist felsefesini”, “ateist temelli teorilerini”, “ateist pozitivist felsefesini” sert bir dille eleştirmeye devam etmiş, “dini ve manevi süreçlerle ilgili açıklamalarını ya çok basit ya da önyargılı” (Bedri, 2018, s.91) saymıştır.

Ancak Batı psikolojisinin dönemin Müslüman psikologları tarafından bu şekilde reddedilmesi akademik açıdan kabul edilebilir görünmemektedir. Çünkü modern psikoloji tarihinde James, Allport, Jung, Maslow gibi psikologlar ile hümanistlik psikoloji, transpersonel psikoloji gibi ekoller de insanın manevi/dinî yönünü ve aşkınlıkla olan bağlantısını kabul etmiş durumdadır. Ayrıca psikolojinin psikanaliz ve davranışçılıktan ibaret görülmesi örneğin post-psikanalistleri (örneğin Horney) veya bireysel psikolojiyi (Adler) de görmezden gelmekle sonuçlanmış, bütün psikoloji Darwin ve evrim teorisinin bir ürünü görülerek ekoller arasındaki farklılıklar göz ardı edilmiştir. Bu açıdan Batı psikolojisinin topyekûn bir reddedilişi haksızlık sayılabilir. Özellikle 2000'li yıllardan itibaren gelişen din/maneviyata duyarlı psikoloji/psikoterapi hareketinin (bkz. Ağılkaya Şahin, 2018) ışığında günümüz için böylesine bir karşıtlığın artık bir gerekçesi kalmamıştır. Haklılık payı ancak modern psikolojinin evrensellik ve bilimsellik iddialarına karşı gösterilen tutumda görülebilir. Batı psikolojinin etnosantrik ve indirgemeci paradigması Batılı psikologlar tarafından da eleştirilmiştir (bkz. Ağılkaya Şahin, 2018).

Bilginin İslamileştirilmesi hareketinin etkileri Bedri'nin 1970'ler ve sonrasında ortaya çıkan yazılarında açıkça görülmekte, Batı karşıtlığı eser isimlerinde güçlü bir şekilde hissedilmektedir (Badri, 1973; 1982; 1987; 1996; 1998; 2002; 2008; 2012). Bedri'nin o dönemdeki (ve aslında hayatı boyunca) konuşma ve yazıları, etkileri bugün de süren büyük bir yankı uyandırmıştır. Bedri'nin bu denli etkili olmasının sebebi dönemin Ze-

Bedri'nin psikolojiyi İslamileştirmeye katkısı 1970-1980'li yıllarındaki bilginin İslamileştirilmesi hareketinin bir uzantısıdır. Kutub ve Mevdudi gibi isimlerden etkilenen Bedri'nin genelde Batı psikolojisine özelde ise psikanalize ve davranışçılığa karşı sert tepkileri vardı. Eleştirisinin özü, Batı psikolojisinin epistemolojisi ve üzerine kurulduğu materyalist felsefeye dairdi. Karşı çıktığı nokta, Batı psikolojisinin temelde insanın dini/manevi veya kısaca ruhunu reddetmesi veya onu göz ardı etmesiydi.

itgeist'i ile açıklanabilir. Çünkü o dönemde Arap ülkelerinden birçok Müslüman Avrupa ve ABD'ye gitmiş, psikoloji/psikoterapi eğitimi almış ve ülkelere geri dönmüşlerdi. Ancak bu psikologlar geniş halk kitlelerine ulaşamıyorlardı. Bunun önemli bir sebebi de Batı menşeli ruh sağlığı anlayışı ile ondan türetilen ve yine Batılılar için geliştirilen tedavi metot ve hedeflerinin Müslümanlara uymamasıydı. Batı psikolojisinin sadece din-psikoloji uzaklığı nedeniyle değil, dini yaşantının da bir hastalık ya da terapiye engel olarak görülmesi bir yandan İslami bir yaşantı süren Müslüman psikologların kendileri diğer yandan da Müslüman danışanları için sorun teşkil ediyordu.

Bu nedenle bu Müslüman psikologlar hem kendi hem danışanların kimliklerine uyan terapi alternatiflerine ihtiyaç duyuyorlardı, çünkü kendilerinin de tecrübe ettikleri gibi Müslümanlar için dinleri kimliklerinin ve yaşantılarını ayrılmaz bir parçasıydı (Badri, 2009; Bedri, 2018).

1997’de Uluslararası Malezya İslami Üniversitesinde verdiği bir konferansta Malik Bedri’nin psikolojinin İslam’la entegre edilmesi çağrısı nihayet büyük bir uluslararası ilgi ve kabul uyandırmıştı. Buna aynı yılda yayınladığı *AIDS Krizi* (Badri, 1997) kitabı da katkı yapmıştı. Yerel ve İslami yaklaşımların “küresel sağlığın seküler dünyasına” (Rothman, Ahmed, Awaad, 2022, s.206) neler sunabileceğini anlattığı bu eseriyle Bedri, uluslararası düzeyde, İslam dünyasının ve psikolojinin de dışında ilgi ve kabul görmüştü. İslami psikolojinin uluslararası tanınırlığı ve ona ilgi en son 2017’de Uluslararası İslami Psikoloji Derneği’nin (IAIP) kurulmasıyla taçlandırıldı. Bu derneğin kurulması bir bakıma Bedri’nin Müslüman psikologlar için arzuladığı özgürleşme aşamasının bir göstergesidir.

Bedri’nin “Kertenkele Deliğindeki Müslümanlar” konuşması ve *Müslüman Psikologların Çıkmazı* eseriyle öncülük etmesiyle 1970’li yıllarının sonlarından bu yana Müslüman psikologlar arasında İslam ve psikolojiyi birleştirmeye yönelik uluslararası bir ilgi gözlemlenir (Ağılkaya Şahin, 2019). Bu da Bedri’nin (Bedri, 2018) Müslüman psikologların onlar için ön gördüğü *hayranlık*, *uzlaşma* ve özgürleşme evrelerinin sonuncusuna ulaştığını ve artık kertenkele deliğinden çıktıklarını gösterir. Ömrünün son

demlerine kadar Malik Bedri İslami psikoloji alanına katkı yapmaya devam etmiştir.

Bedri bu bilimsel çalışmalarını İslam geleneğine dayandırdığı çeşitli eserleriyle destekleyerek adeta manevi açıdan da bir devrimci olmuştur. *Contemplation – An Islamic Psychospiritual Study* (2018a) adlı eseri tefekkür konusunda derin bir çalışmadır. Modern psikoloji pek çok dini gelenekten kadim bilgi ve uygulamaları alarak onları kutsal, aşkın özelliklerinden soyarak ve “yeniden paketleyerek” ruh sağlığına götürecektir ya da onu koruyacak mucizevi uygulamalar olarak sunar (Ağılkaya Şahin, 2018). Meditasyon, katarsis, mindfulness, bunlardan sadece bazılarıdır. Özellikle meditasyonla ilgili psikoloji literatüründe pek çok çalışma vardır ve bu literatürde tefekkür çoğu zaman meditasyon ile ifade edilir. Ancak aslında meditasyon Budizm’in bir ibadet türüdür ve tefekkürden farklıdır. Bedri (2018a) de meditasyonun doğu dinlerine dayandığını ve bilinç durumlarını değiştirmeyi hedeflediğini açıklayarak İslami tefekkürün farklılıklarını açıklar (bkz. Ağılkaya Şahin, 2020). Buna göre tefekkür, Kur’ani öğütlerden gelir ve Allah hakkında deruni bilgiyi aramayı hedefler. Bedri eserinde İslami tefekkürü modern meditasyon teknikleriyle karşılaştırır ve meditasyonun faydalarını ve İslami bir ibadet olarak tefekkürle ilişkisini tartışır; ayrıca tefekkür bağlamında İbn Kayyim, Belhî, Gazzâlî, İbn Miskeveyh gibi İslam düşünürlerinin Batılı bilişsel psikolojinin bugünkü buluşlarını yüz yıllar önce ortaya koyduğunu örnekleriyle açıklar. Bedri’nin bu eseri bilimsel çalışmalar hakkında örnekler, İslam düşünürlerin psikoloji bilgileri hakkında fikir ve

İslami tefekkürün psikolojik önemi hakkında bilgi vermesi bakımından psikoterapistlerin işine yarayabilir.

İşine dinini ve maneviyatını katmaya gayret eden bir Müslüman psikolog olarak ifade ettiğim Bedri'nin son eseri de manevi mirasından biridir. Peygamberlerin duygusal yönlerini ele aldığı bu çalışmada Hz. Muhammed (sav), Hz. Musa ve Hz. Yusuf peygamberlerin ruh hallerini ve duygularını incelemiştir (Badri, 2021). Bedri bu eserinde Kur'an'daki peygamber kıssalarından yola çıkarak peygamberlerin duygu dünyalarını araştırmış ve edindiği bilgileri kendi duygusal tecrübe ve çatışmalarımız için bir ilham kaynağı olarak sunmaya çalışmıştır. Vefatından kısa bir süre önce tamamlamaya muvaffak olduğu bu kitap, Bedri'nin manevi ve bilimsel devrimciliğinin somutlaştırılması sayılabilir.

Sonuç

Malik Bedri yaşamı boyunca çağımızın sorunları karşısında (Badri, 1976, 1987; 1996; 1997; 1998) İslami çerçevede çözümler aramış ve bunu uluslararası seküler dünyada da dile getirmeyi ve kabul görmeyi başarmış bir isimdir. Bedri'nin bu çabası aynı zamanda onun mesleki ve manevi yaşantısının da bir yansımasıdır. Bıraktığı bilimsel ve manevi miras kendini hizmete adanmış

bir ömrün eseridir. Özel hayatında manevi pratiklere son derece bağlı olan Bedri, yaşamının son dönemlerinde çevresindekileri sürekli maneviyatı terapilerine almaları için uyarmış, Hz. Peygamber örneğine bakmalarını ve O ne yapardı diye kendilerine sormalarını öğütlemiştir. Böylece Bedri, şahsiyeti ve çalışmalarıyla psikoloji için İslami gelenekteki bilgi kaynaklarını araştırmaya cesaretlendirmiş ve maneviyattan can bulmaya teşvik etmiştir (Rothman, Ahmed, Awaad, 2022).

Derslerinde ve konuşmalarında o sıcak, bilge tavrıyla adeta insanların kalbine konuştur, ama bilimselliğe de önem verirdi. Öğrencilerinden hep istediği bilimsel bilginin peşinde olmaları fakat eleştirel düşünceyi elden bırakmamalarıydı. Özellikle psikoloji alanında kendi dini ve kültürel değerlerine aykırı olan teoriler konusunda hassastı.

2018 yılında İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesinde öğretim üyesi olarak çalışmaya başlayan Bedri, hastalığı ağırlaşana kadar İstanbul'da görevini sürdürmüştür. 8 Şubat 2021 tarihinde vefat etmesiyle dünya sadece 20. ve 21. yüzyılın etkili Müslüman entelektüellerinden birini değil bilimsel ve manevi bir devrimciyi de kaybetmiştir.

Kaynaklar

- Ağılkaya Şahin, Z. (2018). Din ve psikoloji arasındaki uçurum gerçekten ne kadar derin? Psikoterapilerdeki dini izler. *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi*, 22(3), 1607-1632.
- Ağılkaya Şahin, Z. (2019). Müslüman psikologlar kertenkele deliğinden çıktı mı? İslami Psikoloji alanındaki gelişmeler. *Turkish Studies*, 14(2), 15-47.
- Ağılkaya Şahin, Z. (2020). *Psikoloji ve psikoterapide din*. İstanbul: Çamlıca.
- Badri, M. (1963). The influence of cultural deprivation on the goodenough quotients of Sudanese children. *Journal of Psychology*.
- Badri, M. (1964). *The psychology of Arab children's drawings*. Al-Fath Publishers.
- Badri, M. (1966). Recall of Proverbs as indicator of cultural orientations. *The American University of Beirut Festival Book*.
- Badri, M. (1972). Customs, traditions and psychopathology. *Sudan Medical Journal*, 37(3).
- Badri, M. (1973). Islam and Psychoanalysis. *Emirate's Yearbook*.
- Badri, M. (1982). The essentials of mental health for the Muslim child. *Ri'ayat attufoolah fil Islam*, 98-135.
- Badri, M. (1987). Islamic social psychology in the aid of AIDS prevention. *Ahfad University Journal*.
- Badri, M. (1996). Counselling and psychotherapy from an Islamic perspective. *AlShajarah: Journal of ISTAC*, 1(1&2).
- Badri, M. (1996). *The wisdom of Islam in prohibiting alcohol*. IIIT.
- Badri, M. (1997). The AIDS Crisis: An Islamic Sociocultural Perspective. ISTAC.
- Badri, M. (1998). The AIDS Dilemma: A Progeny of Modernity. *The Islamic Medical Association of South Africa*.
- Badri, M. (2002). Islamic versus Western Medical Ethics: a moral conflict or a clash of religiously oriented Worldviews?" *FIMA Yearbook*.
- Badri, M. (2008). The harmful aspects caused by the submissive approach of Muslim psychologists to Secular Western psychology (Arapça). *AT-Tajdid*, 12(23), 189-216.
- Badri, M. (2009). The Islamization of Psychology. Its "why", its "what", its "how" and its "who". N. Noor, (Ed.) *Psychology from an Islamic Perspective: A Guide to Teaching and Learning* içinde (ss. 13-42). Malaysia: IIUM.
- Badri, M. (2012). Why Western psychotherapy cannot be of real help to Muslim patients? *The Sudanese Journal of Psychiatry*, 2(2), 3-6.

- Badri, M. (2013). *Abu Zayd al-Balkhi's sustenance of the soul: The cognitive behavior therapy of a ninth century physician*. International Institute of Islamic Thought.
- Badri, M. (2018a). *Contemplation – An Islamic Psychospiritual Study*. The International Institute of Islamic Thought.
- Badri, M. (2018b). *International Association of Islamic Psychology Kongresi Açılış Konuşması*, 26-28 Ekim 2018, İstanbul.
- Badri, M. (2021). *El-Cevanib'ul-Atıfıyye Fi Hayatü'l-Enbiya: Keşf ve Taamulaat Nafsiyah*. IIIT ve İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi yayını.
- Badri, M. (1987). *Islamic Social Psychology in the aid of AIDS prevention*. Kuveyt II. AIDS Konferansı bildirisi. *Ahfad University Journal*.
- Bedri, M. (2018). *Müslüman Psikologların Çıkmazı* (Çev. İ. Kaya). Mahya.
- Khan, R. (2021). Prof. Dr. Malik Badri'yle Psikolojiyi İslamileştirme Katkıları Üzerine Bir Görüşme (Çev. Ü. Balıkcı). *İLSAM Akademi Dergisi*, 1(1), 139-152.
- Marsella, A. (2013). All psychologies are indigenous psychologies: Reflections on psychology. apa.org/international/pi/2013/12/reflections.aspx (12.12.2018).
- Misra, G. (1996). Psychological science in cultural context. *American Psychologist*, 51, 496-503.
- Moghaddam, F. (1987). Psychology in the three worlds: As reflected by the crisis in social psychology and the move towards indigenous third World psychology. *American Psychologist*, 42, 912-920.
- Rothman, A., Ahmed, A., & Awaad, R. (2022). The Contributions and Impact of Malik Badri: Father of Modern Islamic Psychology. *American Journal of Islam and Society*, 39(1-2), 190–213.
- Sloan, T. (1996). Psychological research methods in developing countries. S. Carr & J. Schumaker (Eds.) *Psychology and the developing world* içinde (ss. 38-45). Praeger.

İktisadi Krizleri Aşmak İslam İktisadı İle Mümkün:

10. İslam İktisadı Atölyesinden Notlar

İLKE Vakfı bünyesindeki İslam İktisadı Araştırma Merkezi (İKAM) tarafından gerçekleştirilen 10. İslam İktisadı Atölyesi'nin teması "ekonomik krizler" oldu. Atölyenin gündeminde ekonomik krizlerle mücadele etmenin yolları ve bu bağlamda İslam iktisadının rol ve önemine ilişkin tartışmalar mevcuttu. Üç gün süren ve Türkiye başta olmak üzere Endonezya, Japonya, Sudan, Bangladeş, Amerika, Tunus, Suudi Arabistan, Ürdün ve Pakistan gibi ülkelerden ala-

nında uzman isimlerin katıldığı atölyenin çıktıları günümüzde Müslüman toplumların meşgul olduğu başlıca alanlardan biri olan İslam iktisadı alanına önemli katkılar sunmuştur. Bununla birlikte atölye boyunca yapılan sunumlar İslam iktisadının ticari ve sosyal finans kurumlarının krizlerle başa çıkma gücünün daha iyi ve başarılı olduğunu göstererek; bunun insanlık için bir model olması gerektiğinin önemini göstermiştir.

Fotoğraf 1. 10. İslam İktisadı Atölyesi

10. İslam İktisadı Atölyesi'nin Sonuç Bildirgesi'nden Notlar

- Toplumun büyük çoğunluğunu ekonomik bir daralmaya sürüklerken belirli küçük bir kısmını ekonomik olarak güçlendiren ana akım ve büyüme merkezli bir ekonomik model aslında pek çok ekonomik, sosyal ve siyasi krizin başat kaynağı olmuştur. Dolayısıyla hâkim ekonomik modelin sorgulanması çözüm için atılması gereken ilk adımlardandır.
- Finansal krizlerin başlıca sebeplerinden biri olan para politikaları olması dolayısıyla İslam ülkelerinin krizden korunmak adına sağlam para politikaları üretmeleri gerekmektedir. Bu bağlamda merkez bankası rezervlerinin yabancı ülkelerin para birimleri üzerinden değil; emtia üzerinden yapılması ülkelerin para biçimini güçlendirecektir.
- Finansal krizle mücadele etmede İslam ekonomisi ve finansının kurum ve organizasyonları önemli bir potansiyele sahiptir. İslam iktisadının risk paylaşımını önceleyen genel prensibinin yatırım projelerinde değerlendirilmesi, aşırı bolluk ve deflasyon durumlarını önleyerek dengeli bir yapının ortaya çıkmasını sağlayacaktır. İslam ekonomisinin önemli bir parçası olan risk transfer uygulamaları ehemmiyetle uygulanırsa ekonomik krizle mücadele konusunda önemli bir adım atılmış olacaktır.
- Çevresel faktörler ekonomik krizlerin temel sebepleri arasında yer alsa da genel olarak ekonomik krizler bağlamında bu konuya yeteri kadar ehemmiyet gösterilmemektedir. İlerleyen zamanlarda ekonomik krizlerin ana sebepleri arasında su ve iklim kriziyle daha sık karşılaşılması beklenmektedir. İslam ülkelerinde çevreye karşı duyarlılık ve sorumluluk taşıyan bir ekonomik modelin uygulanması ve dünyaya sunulması gerekmektedir.
- İslami borsa endekslerinin kriz dönemlerinde toparlanma ve iyileşme süreci oldukça hızlıdır. Bunun temel sebepleri arasında faiz hassasiyeti gibi temel ilkelerin yanı sıra aşırı risk ve bilinmezlik üzerine kurulu işlemlerin yasak olmasıdır. İslam ekonomisinin bu temel ilkelerinin hassasiyetle uygulanması ve dünyaya model olarak sunulması kriz dönemleri için oldukça önemlidir.

- Mevcut ekonomik sistemin ortaya çıkardığı gelir ve servet eşitsizliğinin olumsuzlukları küresel ekonomik kriz zamanlarında daha da belirginleşmektedir. İslam ekonomisi ve finansının bu eşitsizliğe karşı güçlü alternatifler sunmaktadır. Mikrofinans temelli vakıflar bunlardan biridir. Vakıfların temel amacı fakirliği azaltarak toplumun refah düzeyini artırmaktır. İslam ekonomisinin sunduğu diğer çözümlerden biri finteklerdir. Fintekler aracılığıyla zekât ve sadaka gibi bağış verme işlemlerinin yanı sıra mudarebe ve murabaha işlemleri kolaylaştırılarak toplumda adil dağıtım mekanizması kurulması sağlanacaktır.
- İslam ekonomisinin kâr-zarar ortaklığı ve ticaret prensibini merkeze alan gerçek ticaret işlemlerinin kullanılması krizler çağında kapitalist düzene karşı güçlü alternatifler sunmaktadır. Mevcut ekonomik krizleri aşmanın yolu reel iktisadi işlemlerle birlikte ekolojik, çevresel ve toplumsal sorunların dikkate alındığı sürdürülebilir ekonomik önlemlerden geçmektedir.
- Katılım bankalarının konvansiyonel bankalara kıyasla krizleri daha kolay atlattıkları görülmektedir. Bunun sebebi katılım bankalarının gerçek varlıklar üzerinden işlem yapmaları ve borç üretmemeleridir. İslam iktisadı ve finansının varlığa dayalı olan yapısı hem firmalar hem de yatırımcılar için riski azaltmakta ve dolayısıyla potansiyel krizlerin önüne geçmektedir.

Aylık Faaliyet Görünümü

TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLER

Faaliyet Başlığı	Faaliyetin Orijinal Başlığı	Kurum	Tarih	Dil	Ülke	Tür	Link
"Avrupa'da Cinsiyetçi İslamofobiye Son!" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	End Gendered Islamophobia in Europe!	The European Forum of Muslim Women (EFOMW)	21.09.2022	İngilizce	Belçika	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3T9Izxl
"COP27'den Önce, Sivil Alanı Açın ve Mısır'da Keyfi Gözaltına Alınan Herkesi Serbest Bırakın" başlıklı bildiri yayımlandı.	Ahead of COP27, Open Civic Space and Release Everyone Arbitrarily Detained in Egypt	Cairo Institute for Human Rights Studies	26.09.2022	İngilizce	Mısır	Bildiri	https://bit.ly/3T65I2x
115'in üzerinde sivil toplum ve sendika kuruluşu, Kuzey Afrika Devletlerine yönelik ayrımcı ve adaletsiz vize politikasını kınadı.	Over 115 civil society and union organizations denounce discriminatory and unfair visa policy toward North African States	Cairo Institute for Human Rights Studies	15.09.2022	İngilizce	Mısır	Bildiri	https://bit.ly/3EQSYIX
"Ortak STK mektubu: Sivil toplum katılımına yönelik zorluklar BM İnsan Hakları Konseyi tarafından ele alınmalıdır" başlıklı bildiri yayımlandı.	Joint CSO letter: Challenges to civil society participation must be addressed by UN Human Rights Council	Cairo Institute for Human Rights Studies	9.12.2022	İngilizce	Mısır	Bildiri	https://bit.ly/3S6N4GA
"Mısır: Ulusal İnsan Hakları Stratejisinin Başlatılmasından Bir Yıl Sonra İnsan Hakları Krizi Sürüyor" başlıklı analiz yayımlandı.	Egypt: One Year After the Launch of the National Human Rights Strategy, the Human Rights Crisis Persists	Cairo Institute for Human Rights Studies	12.09.2022	İngilizce	Mısır	Analiz	https://bit.ly/3EOJJO6
"Kadınlar kendini gerçekleştirebilmek için kendi değerini bilmeli!" başlıklı analiz yayımlandı.	Women must know the value of themselves to be self-realization!	Al-Tahreer Association for Development	18.09.2022	İngilizce	Irak	Analiz	https://bit.ly/3MJA2xJ
BIRN Kosova, işçi haklarının raporlanması hakkında eğitim düzenledi.	BIRN Kosovo Holds Training on Reporting Labour Rights	Balkan Investigative Reporting Network	29.09.2022	İngilizce	Balkanlar	Eğitim	https://bit.ly/3TdiM6r
BIRN Arnavutluk "Sağlık Hizmetleri" konulu yuvarlak masa toplantısı düzenledi.	BIRN Albania Holds Roundtable on Healthcare	Balkan Investigative Reporting Network	19.09.2022	İngilizce	Balkanlar	Yuvarlak Masa Toplantısı	https://bit.ly/3CBAadX
Bosna Mahkemesi, eski Sırp Askerinin tecavüz suçundan hapsedilmesini istedi.	Bosnian Court Urged to Jail Serb Ex-Soldier for Rape	Balkan Insight	19.09.2022	İngilizce	Balkanlar	Haber Yazısı	https://bit.ly/3geUfiE
Sırp azınlık azalırken Hırvatistan'ın etnik homojenizasyonu devam ediyor.	Croatia's Ethnic Homogenisation Continues as Serb Minority Dwindles	Balkan Insight	26.09.2022	İngilizce	Balkanlar	Analiz	https://bit.ly/3yKHVx4
"Lübnan'dan Hapishaneleri Anlatmak" konulu söyleşi gerçekleştirildi.	Narrating Prisons from Lebanon A Conversation with Ali Abou Dehen	Umam Documentation & Research	1.09.2022	İngilizce	Lübnan	Söyleşi	https://bit.ly/3VyY2b2
"Bahreyn'in Hapishane Sistemi" başlıklı söyleşi gerçekleştirildi.	Bahrain's Carceral System: A Conversation with Abbass Al-Morshid	Umam Documentation & Research	22.09.2022	İngilizce	Lübnan	Söyleşi	https://bit.ly/3D086Cz

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Mültecilerin Lübnan'da Ekonomik Bir Yük Olduğu Yolundaki Tehlikeli Efsaneyi Çürütmek" başlıklı analiz yazısı yayımlandı.	Debunking the Dangerous Myth that Refugees are an Economic Burden in Lebanon	Center for Lebanese Studies	27.09.2022	İngilizce	Lübnan	Analiz Yazısı	https://bit.ly/3D2Yeb0
"Bazı Mülteciler Süresiz Olarak Geçici Statüde Kalıyorlar – Nasıl Hala Evler ve Topluluklar Yaratmayı Başarıyorlar?" başlıklı analiz yazısı yayımlandı.	Some Refugees Stay in Temporary Status Indefinitely – How They Still Manage to Create Homes and Communities	Center for Lebanese Studies	23.09.2022	İngilizce	Lübnan	Analiz Yazısı	https://bit.ly/3yMzCB0
"Kamu Semineri "Polis Reformunun Aciliyeti"" başlıklı seminer gerçekleştirildi.	Seminar Publik "Urgensi Reformasi Polri"	Center for Strategic and International Relations (CSIS)	29.09.2022	Endonezce	Endonezya	Seminer	https://bit.ly/3yLbMFO
"Politika Yapmayı Bir Kenara Bırakın, Vatansız Saatli Bombaya Odaklanın" başlıklı vatansız insanları konu edinen analiz yazısı yayımlandı.	Set Aside Politicking, Focus On Stateless Time Bomb	Institute of Strategic and International Studies (ISIS) Malaysia	23.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3s1xFNa
"Kadınlar İstihdam 'İlerleme' Bedelini Ödeyebilir" başlıklı analiz yayımlandı.	Women Might Pay Price of Employment 'Progress'	Institute of Strategic and International Studies (ISIS) Malaysia	15.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3ezuut9
"Üstün Erdemler Ulusal Egemenliği Korur" başlıklı analiz yayımlandı.	Paramount Virtues Protect National Sovereignty	Institute of Islamic Understanding Malaysia	20.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3EN6nSv
"Dolandırıcılık Karşıtı Kampanya ve Bireysel Güven Sistemi" başlıklı analiz yayımlandı.	Kempen Anti-Scam dan sistem kepercayaan individu	Institute of Islamic Understanding Malaysia	12.09.2022	Malayca	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3yPGFJ5
"Afrika Boynuzu Hızla Kıtığa Doğru Gidiyor, Milyonlarca İnsan Açlıkla Karşı Karşıya" başlıklı analiz yayımlandı.	Horn of Africa Moving Rapidly Towards Famine, Millions Face Starvation	International Movement For A Just World	14.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3EVhzw6
"Holokost ve Nakba" isimli analiz yazısı yayımlandı.	The holocaust and the Nakba	International Movement For A Just World	4.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3TsUdSi
CAIR-Ohio, Statehouse'da 4. Yıllık Müslüman Savunuculuk Günü'ne Ev Sahipliği Yaptı	CAIR-Ohio Hosts 4th Annual Muslim Advocacy Day at Statehouse	Council on America Islamic Relations (CAIR)	29.09.2022	İngilizce	ABD	Seminer	https://bit.ly/3T9DTGH
"MENA Bölgesinde Engelli Hakları: Fırsatlar ve Zorluklar" başlıklı seminer gerçekleştirildi.	Disability Rights in the MENA Region: Opportunities and Challenges	Hamad Bin Khalifa University	22.09.2022	İngilizce	Katar	Seminer	https://bit.ly/3MEt2C4
"Uluslararası Hukukta Savaşta Kişilere Karşı Güç Kullanımı" başlıklı kitap lansmanı gerçekleştirildi.	Book Launch: The Use of Force Against Individuals in War under International Law	Hamad Bin Khalifa University	20.09.2022	İngilizce	Katar	Lansman	https://bit.ly/3TsUpBy
"Uluslararası Yaptırımlar: Aşırı Kullanım ve Yetersiz Kullanım" başlıklı seminer gerçekleştirildi.	International Sanctions: Overused and Underutilized	Hamad Bin Khalifa University	7.09.2022	İngilizce	Katar	Seminer	https://bit.ly/3ghZmio
"İrlanda ve Filistin'de Yerleşimci Sömürgeciliği" konulu konferans gerçekleştirildi.	رشيد الخالدي يحاضر عن "الاستعمار الاستيطاني في إيرلندا وفلسطين"	Arab Center for Research and Policy Studies	24.09.2022	Arapça	Katar	Konferans	https://bit.ly/3yMkoMb

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Liderlik Konferansında Kadınlar" başlıklı konferans gerçekleştirildi.	Women in Leadership Conference	Qatar Foundation	17-19.09.2022	İngilizce	Katar	Konferans	https://bit.ly/3D3KXiA
"Kültürler Arası Anlaşma Yapma: Müzakerede Evrensel Kurallar Var mı?" başlıklı eğitim semineri gerçekleştirildi.	HEC Paris in Qatar Masterclass: Deal Making Across Cultures: Are There Universal Rules in Negotiation?	Qatar Foundation	7.09.2022	İngilizce	Katar	Seminer	https://bit.ly/3ggQlPp
"Ulusal İnsan Hakları Komitesi ile işbirliği içinde İnsan Hakları" başlıklı konferans gerçekleştirildi.	A lecture on Human Rights in cooperation with the National Human Rights Committee	Doha Institute	28.09.2022	İngilizce	Katar	Konferans	https://bit.ly/3D3KJbm
"Yasadışı Varlıklara El Konulması ve Haczedilmesi: Uluslararası ve Yerel Uygulamalar" başlıklı rapor yayımlandı.	Confiscation and Seizure of Illegal Assets: International and Local Practices	GAP Institute for Advanced Studies	22.09.2022	İngilizce	Kosova	Rapor	https://bit.ly/3yLwgOw
"Uzun Vadeli Kararlar, Suudi Arabistan'daki İnsan Hakları Durumunun Bozulmasında Yeni Bir Dönemin Habercisi" başlıklı bildiri yayımlandı.	أحكام طويلة المدى تنذر بعهد جديد من تدهور الحالة الحقوقية في السعودية	ALQST for Human Rights	9.09.2022	Arapça	Suudi Arabistan	Bildiri	https://bit.ly/3yLP4y8
"Noura Al-Qatani: Uzun Vadeli Yargılama Dizisinde Yeni Bir Kurban" başlıklı bildiri yayımlandı.	نورة القحطاني: ضحية جديدة في مسلسل الأحكام الطويلة المدى	ALQST for Human Rights	16.09.2022	Arapça	Suudi Arabistan	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3yKc3Zm
"Yargıdan Sızan Bir Mesaj: Mahsa Amini'nin Kafasına Su Kanalı Çarptı..." başlıklı haber yazısı yayımlandı.	رسالة مسربة من السلطة القضائية: رأس مهسا أميني ضرب بساقية ماء.. وأكاديمي: 9 ملايين و300 ألف مسن في إيران	RASANA International Institute for Iranian Studies	29.09.2022	Arapça	Suudi Arabistan	Haber Yazısı	https://bit.ly/3Tttg1q
Aden'deki çatışmalar ve savaşlar için gazetecilere yönelik meslek güvenliği kursu gerçekleştirildi.	اختتام دورة السلامة المهنية للصحفيين أثناء الصراعات والحروب في عدن	Yemeni Journalists Syndicate	5.09.2022	Arapça	Yemen	Kurs	https://bit.ly/3CB4ful
"Soru-Cevap: İsrail Yüksek Mahkemesi, hükümetin 'Sadakat İhlali' Nedeniyle Vatandaşlığı Elinden Almasına İzin Veriyor" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	Q&A: Israeli Supreme Court allows government to strip citizenship for 'breach of loyalty'	Adalah/ The Legal centre for Arab Minority Rights in Israel	14.09.2022	İngilizce	Filistin	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3D0KU7g
"İnsan Hakları Grupları: Devletler Filistin'deki İnsan Haklarını Korumak ve İsrail'in Apartheid'ini Kaldırmak İçin Hareket Etmeli" başlıklı konferans düzenlendi.	Human Rights Groups: States Should Act to Protect Human Rights in Palestine, and Dismantle Israel's Apartheid	Al-Haq Defending Human Rights	28.09.2022	İngilizce	Filistin	Konferans	https://bit.ly/3yLpx7k
"İsrail'in Irk Ayrımcılığı Rejimini Ortadan Kaldırmak İçin Harekete Geçme Çağrısı" başlıklı bildiri yayımlandı.	Palestinian Civil Society Calls on the UNGA to Take Immediate and Effective Action to End Israel's Apartheid Against Palestinians	Al-Haq Defending Human Rights	21.09.2022	İngilizce	Filistin	Bildiri	https://bit.ly/3EHQ0qe
"İsrail Hükümeti'nin Yabancıların Batı Şeria'ya Girişine Yönelik Yeni Kısıtlamaları" başlıklı makale yayımlandı.	The Israeli Government's New Restrictions of Entry for Foreigners into the West Bank	The Applied Research Institute – Jerusalem (ARIJ) / Society	28.09.2022	İngilizce	Filistin	Makale	https://bit.ly/3TtI29g
"COVID-19'u İçermeye Uluslararası Hukukun Rolü: Sağlık Hakkı" başlıklı politika notu yayımlandı.	A Role for International Law in Containing COVID-19: The Right to Health	Policy Center for the New South	16.09.2022	İngilizce	Fas	Politika Notu	https://bit.ly/3yH2KcT

"Umman'da 27 Ağustos'tan Bu Yana Üç İş Adamı, Reform Talep Etmek İçin Düzenledikleri Oturma Eyleminin Ardından Kayıp" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	Three Businessmen Missing Since 27 August In Oman Following Low-Key Sit-In To Demand Reforms	The Omani Centre for Human Rights	9.09.2022	İngilizce	Umman	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3TtrvRC
İİT genel sekreteri uluslararası toplumu "Filistinli mültecilerin haklarını" desteklemeye çağırdı.	OIC Secretary-General Urges the International Community to Support the Rights of Palestinian Refugees	Organization of Islamic Cooperation	22.09.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Konferans	https://bit.ly/3TweDdH

ULUSLARARASI POLİTİKA

Faaliyet	Faaliyetin Orijinal Adı	Kurum	Tarih	Dil	Ülke	Tür	Link
"Orta Doğu'da Askeri Koalisyon Deneyimi" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	Military Coalition Experience in the Middle East	Bahrain Centre for Strategic International and Energy Studies	19.09.2022	İngilizce	Bahreyn	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3T0i4Jv
"NATO Siber Tehditlerle Karşı Karşıya" başlıklı analiz yayımlandı.	NATO Confronts Cyber Threats	Bahrain Centre for Strategic International and Energy Studies	12.09.2022	İngilizce	Bahreyn	Analiz	https://bit.ly/3fVWcJV
ISESCO ve İslam Dünyası Üniversiteleri Federasyonu, 1000 Kelimede Tezim Ödülü'nün ilk baskısını tanıttı.	الإيسيسكو واتحاد جامعات العالم الإسلامي يطلقان النسخة الأولى من جائزة أطروحتي في 1000 كلمة	League of Islamic Universities	1.09.2022	Arapça	Mısır	Haber Yazısı	https://bit.ly/3VrPSKa
ISESCO, New York'taki Birleşmiş Milletler Eğitimde Dönüşüm Zirvesi'ne katıldı.	ISESCO's participation in the United Nations Summit for Education Transformation in New York	League of Islamic Universities	19.09.2022	Arapça	Mısır	Toplantı	https://bit.ly/3TglAHu
ISESCO ve Pakistan arasında eğitim alanında iş birliğini geliştirme üzerine toplantı gerçekleştirildi.	Agreement to enhance cooperation between ISESCO and Pakistan in the field of education	League of Islamic Universities	21.09.2022	Arapça	Mısır	Toplantı	https://bit.ly/3ELcjcz
ISESCO ve Güney Kore'deki Ewha Kadın Üniversitesi arasındaki iş birliği imkânları üzerine bir toplantı gerçekleştirildi.	Researching prospects for cooperation between ISESCO and Ewha Women's University in South Korea	League of Islamic Universities	22.09.2022	Arapça	Mısır	Analiz	https://bit.ly/3evNtoh
"Arap Ayaklanmaları ve Ulusal Barış ve Sürdürülebilir Kalkınma Yolu" başlıklı rapor yayımlandı.	The Arab Uprisings and The Path to National Peace and Sustainable Development	Economic Research Forum	20.09.2022	Arapça	Mısır	Rapor	https://bit.ly/3CW3Wz
"Çatışma Sonrası Orta Doğu ve Kuzey Afrika için Yeni Bir Sosyal Sözleşme" başlıklı rapor yayımlandı.	A New Social Contract for Post-Conflict Middle East and North Africa	Economic Research Forum	15.09.2022	Arapça	Mısır	Rapor	https://bit.ly/3EHaCyU
70'ten fazla kuruluş, Filistin ve İsrail için META İçerik Yönetimi Politikaları Sınavının tavsiyelerini memnuniyetle karşılıyor ve savunuyor.	Over 70 organizations welcome and advocate for the recommendations of the META Content Management Policies Examination for Palestine and Israel	Cairo Institute for Human Rights Studies	27.09.2022	İngilizce	Mısır	Bildiri	https://bit.ly/3S90DU5

"CIHRS 26. Bölgesel Forumu: Değişen Uluslararası Bağlamda Arap Bölgesindeki İnsan Hakları Hareketinin Sorumluluğu" başlıklı forum düzenlendi.	CIHRS 26th Regional Forum: The Responsibility of the Human Rights Movement in the Arab Region Amid a Shifting International Context	Cairo Institute for Human Rights Studies	27.09.2022	İngilizce	Mısır	Forum	https://bit.ly/3T47Nfs
"Yıllar Arasında Irak İçinde DAİŞ Sektörlerinde Tehditlerin Niteliğinin Belirlenmesi (2021-2022)" başlıklı rapor yayımlandı.	Determining The Nature of Threats in ISIS Sectors Inside Iraq Between the Years (2021-2022)	al-Bayan Center for Planning and Studies	19.09.2022	İngilizce	Irak	Rapor	https://bit.ly/3S6lojT
"Zirvede Şii İç İrade Savaşı: İleriye Giden Yollar" başlıklı analiz yayımlandı.	The Intra-Shiite Battle of Wills at Its Peak: Ways forward	The Middle East Research Institute (MERI)	01.09.2022	İngilizce	Irak	Analiz	https://bit.ly/3CvG7V
"SCO VE CSTO, Orta Asya'da Yeni Güvenlik Standartları Belirleyebilir" başlıklı analiz yayımlandı.	Sco And Csto Can Set New Security Standards In Central Asia	Institute of World Economics and Politics	15.09.2022	İngilizce	Kazakistan	Analiz	https://bit.ly/3VpbHKK
"Uzman, Kassym-Jomart Tokayev ve Xi Jinping'in olumlu bir görüşme yaptığını ifade ediyor.	Kassym-jomart tokayev and xi jinping had a positive meeting, says expert	Institute of World Economics and Politics	13.09.2022	İngilizce	Kazakistan	Analiz	https://bit.ly/3MLsOJP
"Rus vatandaşlarının Kazakistan'a girişinin ekonomik duruma olası etkisi hakkında" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	On the possible impact of the entry of Russian citizens into Kazakhstan on the economic situation	Kazakhstan Institute For Strategic Studies Under the President of The Republic of Kazakhstan	23.09.2022	İngilizce	Kazakistan	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3VrQk2g
"ISRS Direktörü: "Semerkant, tarihi kararların alındığı, önemli anlaşmaların imzalandığı bir mekan haline geldiğini ifade ediyor.	ISRS Director: "Samarkand has become a venue for making historical decisions, signing important agreements"	Institute for Strategic and Regional Studies	20.09.2022	İngilizce	Kazakistan	Analiz	https://bit.ly/3Mvuk2e
"Ürdün İsrailli Arap Seçmenleri Harekete Geçirmek İçin Harekete Geçiyor, Netanyahu'yu Raydan Çıkarmayı Umut Ediyor" başlıklı analiz yayımlandı.	Jordan Moves to Mobilize Israeli Arab Voters, Hopes to Derail Netanyahu	Emirates Policy Center	29.09.2022	İngilizce	BAE	Analiz	https://bit.ly/3S30fIL
"Kurumsal Reform ve Sokak Siyaseti Arasındaki Sadrist "Ayaklanma"" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	The Sadrist 'Uprising' Between Institutional Reform and Street Politics	Emirates Policy Center	21.09.2022	İngilizce	BAE	Analiz	https://bit.ly/3CYVWtN
"ABD Faiz Oranı Artışları: Körfez Etkileri ile Yolda Daha Fazla Ağrı mı?" başlıklı analiz yayımlandı.	US Interest Rate Hikes: More Pain on the Way with Gulf Implications?	Emirates Policy Center	27.09.2022	İngilizce	BAE	Analiz	https://bit.ly/3g2mVeN
"Tunus'un Yeni Seçim Yasası Sonrası Siyasi Manzarası" başlıklı analiz yayımlandı.	Tunisia's Political Landscape After the New Election Law	Emirates Policy Center	29.09.2022	İngilizce	BAE	Analiz	https://bit.ly/3T4vgNy
"BIRN Kosova, Savaş Bölgelerinden Geri Dönenlerin Yeniden Entegrasyonu " başlıklı çalıştay gerçekleştirildi.	BIRN Kosovo Holds Workshop on Reintegrating Returnees from War Zones	Balkan Investigative Reporting Network	30.09.2022	İngilizce	Balkanlar	Çalıştay	https://bit.ly/3s1rkBf
"Amerika, Rusya ve Ukrayna Krizi: Dönüm Noktası veya Durağan Nokta" başlıklı analiz yayımlandı.	America, Russia and Ukraine Crisis: Turning Point or Stationary Point	Institute for Political and International Studies	09.2022	İngilizce	İran	Analiz	https://bit.ly/3yD1IEg

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Doğal Kaynak Çatışması: Alternatif Bir Savaş Mı?" başlıklı kongre gerçekleştirildi.	صراع الموارد الطبيعية: هل هو الحرب البديلة؟	Arab Thought Foundation	29.09.2022	Arapça	Lübnan	Kongre	https://bit.ly/3EGL0XH
Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi ve Onun Gözden Geçirme Mekanizmalarına ilişkin çalıştay, Karadağ'da başladı.	Multi-Stakeholder Workshop on UNCAC and its Review Mechanisms kickstarted in Kumbor, Montenegro	Regional Anti-Corruption Initiative	27.09.2022	İngilizce	Bosna Hersek	Çalıştay	https://bit.ly/3exfmfC
RAI, ReSPA tarafından düzenlenen ve OECD/SIGMA tarafından desteklenen Üsküp'teki Batı Balkanlar Konferansı'na katıldı.	RAI at Western Balkans Ministerial Conference in Skopje Organized by ReSPA and Supported by OECD/SIGMA	Regional Anti-Corruption Initiative	19.09.2022	İngilizce	Bosna Hersek	Konferans	https://bit.ly/3CXx71f
"İngiliz İmparatorluğu Bugün Hayatta Kaldı, Neden? başlıklı analiz yayımlandı.	Imperium Inggris Bertahan hingga Kini, Mengapa?	Nahdlatul Ulama	30.09.2022	Endonezce	Bosna Hersek	Analiz	https://bit.ly/3CUaFpl
"Kamu Forumu "2023'te ASEAN için Öncelikli Sorunların Belirlenmesi" başlıklı forum gerçekleştirildi.	Public Forum "Identifying Priority Issues for ASEAN in 2023	Center for Strategic and International Relations (CSIS)	29.09.2022	İngilizce	Endonezya	Forum	https://bit.ly/3RZF5ej
ASEAN ile Özgür ve Açık Hint-Pasifik'e Ulaşmak İçin İşbirliğini Derinleştirme Üzerine çevrim içi semineri gerçekleştirildi.	Webinar on Deepening Cooperation to Achieve a Free and Open Indo-Pacific with ASEAN	Center for Strategic and International Relations (CSIS)	27.09.2022	İngilizce	Endonezya	Web Semineri	https://bit.ly/3VrrNub
"Asya Pasifik'te Nefret Söylemi ve Teşvik" başlıklı çalıştay gerçekleştirildi.	Dissemination Workshop "Hate Speech and Incitement in the Asia Pacific"	Center for Strategic and International Relations (CSIS)	7.09.2022	İngilizce	Endonezya	Çalıştay	https://bit.ly/3TnCewS
"Paralel Oturum Dijital Ticaret Politikasının ve Yönetişimin Geleceği: Dijital Ticareti ve Ekonomik Büyümeyi Yönlendirmek" başlıklı çevrim içi seminer gerçekleştirildi.	Parallel Session The Future of Digital Trade Policy and Governance: Driving Digital Trade & Economic Growth	Center for Strategic and International Relations (CSIS)	5.09.2022	İngilizce	Endonezya	Web Semineri	https://bit.ly/3TqyASD
"Küresel Değer Zincirleri Bağlamında Yeşil ve Dijital Teknoloji Benimseme" başlıklı seminer oturumu gerçekleştirildi.	The Ford Foundation Parallel Session at the Think-20 Summit "Green and Digital Technology Adoption in the Context of Global Value Chains"	Center for Strategic and International Relations (CSIS)	5.09.2022	İngilizce	Endonezya	Web Semineri	https://bit.ly/3g2ne9r
"Küresel İşbirliği Ütopyaları" başlıklı kamu çalıştay gerçekleştirildi.	Public Workshop: "Utopias of Global Cooperation"	Center for Strategic and International Relations (CSIS)	4.09.2022	İngilizce	Endonezya	Çalıştay	https://bit.ly/3yFRSMc
"Myanmar: Endonezya, gölgede kalan çatışmayı sona erdirmek için ASEAN başkanı olarak ne yapabilir?" başlıklı analiz yayımlandı.	Myanmar: What Can Indonesia Do As ASEAN Chair to Help End Overshadowed Conflict?	The Conversation / Indonesia	15.09.2022	İngilizce	Endonezya	Analiz	https://bit.ly/3eCibY5
"Endonezya'nın Çin-Tayvan Çatışması Konusundaki Tutumu, Tarafsız Olmaktan Çok Pekin'e Bağımlılık" başlıklı analiz yayımlandı.	Indonesia's Stance on China-Taiwan Conflict More About Dependency on Beijing than Being Neutral	The Conversation / Indonesia	24.09.2022	İngilizce	Endonezya	Analiz	https://bit.ly/3VDNkjw
"Dengeleyici Bir Güç: Endonezya'nın Öncelikle G20'nin Büyük Güç Rekabeti İçinde Sorunsuz Çalışmasını Sağlamaya Odaklanması Gerekliyor" başlıklı analiz yayımlandı.	A Balancing Power: Indonesia Needs to Focus First on Ensuring the G20 Runs Smoothly Amid Great Power Rivalry	The Conversation / Indonesia	11.09.2022	İngilizce	Endonezya	Analiz	https://bit.ly/3Vtjyxx

"Dünya İhtiyatla Bakarken Tayvan 'Yeni Normale' Uyum Sağlıyor" başlıklı analiz yayımlandı.	Taiwan Adapts to 'New Normal' While World Looks on Warily	Institute of Strategic and International Studies (ISIS) Malaysia	15.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3rVdkZT
"Çin Birlikleri Balıkçı Gemilerini Tartışmalı Sulardan Uzaklaştırdı" başlıklı analiz yayımlandı.	Chinese Troops Drive Away Fishing Vessels From Disputed Waters	Institute of Strategic and International Studies (ISIS) Malaysia	13.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3rXyFIE
"Ticaret Yapmak, Malezya İçin Yatırım Yapmak" başlıklı analiz yayımlandı.	Making trade, investment work for Malaysia	Institute of Strategic and International Studies (ISIS) Malaysia	10.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3EHeYGg
"6. Küresel İslami Finans, Bankacılık Ve İş Etiği Küresel Konferansı (6. IFBBE 2022) & 14. Uluslararası İslam Ekonomisi ve Finansı Konferansı" konferansları gerçekleştirildi.	6th Islamic Finance, Banking&Business Ethics Global Conference& 14th International Conference on Islamic Economics&Finance	International Centre for Education Islamic Finance	05-06.09.2022	İngilizce	Malezya	Konferans	https://www.inceif.org/IFBBE/
"Exodus'tan Marvel'e: Hollywood'un İsrail Savaş Suçlarını Haklı Çıkarmasının Kısa Bir Tarihi" başlıklı analiz yayımlandı.	From Exodus to Marvel: A brief History of Hollywood's Justification of Israeli War Crimes	International Movement For A Just World	27.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3CZKXjO
"Kraliçe II. Elizabeth ve 70 Yıllık Birleşik Krallık Sömürgeçliği, Yeni Sömürgecilik, Savaşlar, Toplu Ölüm ve Soykırım" başlıklı analiz yayımlandı.	Queen Elizabeth II & 70 Years of UK Colonialism, Neo-Colonialism, Wars, Mass Mortality & Genocide	International Movement For A Just World	20.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3EHj0OF
"Asya'nın Geleceği Rus Pasifik Vladivostok'ta Şekilleniyor" başlıklı analiz yayımlandı.	'Asia's Future Takes Shape in Vladivostok, the Russian Pacific	International Movement For A Just World	20.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3T2131T
"Sevgili Dostlar Xi ve Putin: Birlik Projesi" başlıklı analiz yayımlandı.	'Dear Friends' Xi and Putin: Project Unity	International Movement For A Just World	20.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3g2nlwh
"Avrupa, Enerji Krizinin Suçunu Putin'den Daha Fazla Üstlenmeli" başlıklı analiz yayımlandı.	Europe, More Than Putin, Must Shoulder the Blame for the Energy Crisis	International Movement For A Just World	20.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3VrVGKU
"BM Özel Raportörü İran'a Karşı Tüm Tek Taraflı Yaptırımların Sonlandırılması Çağrısında Bulundu" başlıklı analiz yayımlandı.	UN Special Rapporteur Calls for the End of All Unilateral Sanctions against Iran	International Movement For A Just World	20.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3S3Oulf
"İran'a Zorbalık Etmeyi Durdurmanın Zamanı Geldi mi? Washington, İran ile Nükleer Program Anlaşmasını Şimdi Geri Getirmeli" başlıklı analiz yayımlandı.	Is It Time to Stop Bullying Iran? Washington Should Restore the Nuclear Program Agreement with Iran Now	International Movement For A Just World	9.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3CXy1Lb
"Pakistan'ın Generalleri İmran Han'ın Ağzını Kapatmak İstiyor. Geri Tepebilir" başlıklı analiz yayımlandı.	Pakistan's Generals Want To Muzzle Imran Khan. It May Backfire	International Movement For A Just World	4.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3TnLbXi
"İmran Khan'ın Tutuklanması Pakistan Demokrasisini Raydan Çıkaracak" başlıklı analiz yayımlandı.	Imran Khan's Arrest Will Derail Pakistan's Democracy	International Movement For A Just World	4.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3MLynrH

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Bir Hibrit Durumda Rekabetçi Seçimler" konulu seminer Türk akademisyen Fahri Profesör Ersin Kalacioğlu tarafından gerçekleştirildi.	Competitive Elections in a Hybrid Case	The centre for Middle Eastern Studies Harvard University	22.09.2022	İngilizce	ABD	Seminer	https://bit.ly/3rSPMFO
"Tunus'ta Demokratik Gerileme" başlıklı seminer gerçekleştirildi.	Democratic Backsliding in Tunisia	The centre for Middle Eastern Studies Harvard University	8.09.2022	İngilizce	ABD	Seminer	https://bit.ly/3EFcp7u
"Siber Uzayda Hamas: Sosyal Medya ve Yeni Siyasal İfade Biçimleri" başlıklı analiz gerçekleştirildi.	Hamas in Cyberspace: Social Media and New Forms of Political Expression	The centre for Middle Eastern Studies Harvard University	7.09.2022	İngilizce	ABD	Seminer	https://bit.ly/3EPzu7o
"İrak'ın Siyasi Sahnesindeki Gelişmeler" başlığı altında bir web semineri gerçekleştirildi.	Developments in Iraq's Political Scene	Aljezeera Center for Studies	11.09.2022	İngilizce	Katar	Web Semineri	https://bit.ly/3yBgPZI
"Diplomatik Müdahalelerde Yükseköğretim Kurumlarının Rolü" başlıklı seminer gerçekleştirildi.	The Role of Higher Education Institutions in Diplomatic Interventions	Hamad Bin Khalifa University	8.09.2022	İngilizce	Katar	Seminer	https://bit.ly/3yBgYfl
"Orta Doğu'ya Yönelik Rus Dış Politikası" başlıklı konferans gerçekleştirildi.	Russian Foreign Policy Towards the Middle East	Georgetown University Qatar (GU-Q)	21.09.2022	İngilizce	Katar	Konferans	https://bit.ly/3CvG00x
"Terörle Savaşta Küresel İslamofobinin Yükselişi" başlıklı konferans düzenlendi.	The Rise of Global Islamophobia in the War on Terror	Cordoba Foundation	28.09.2022	İngilizce	Birleşik Krallık	Konferans	https://bit.ly/3RZXx6Q
"Avrupa İslamofobi Raporu 2022: Son Bulgular" başlıklı konferans gerçekleştirildi.	European Islamophobia Report 2022: The Latest Findings	Cordoba Foundation	22.09.2022	İngilizce	Birleşik Krallık	Konferans	https://bit.ly/3Tp3qeD
İİT, Nur-Sultan'da düzenlenen VII. Dünya ve Geleneksel Din Liderleri Kongresi'ne katıldı.	OIC Participates in the VII Congress of World and Traditional Religions' Leaders in Nur-Sultan	Organization of Islamic Cooperation	14.09.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Kongre	https://bit.ly/3rThYrl
İİT "Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesini" tartışmak için uzmanlar toplantısı düzenledi.	Meeting of Experts to Discuss OIC Anti-Corruption Convention Kicks-off	Organization of Islamic Cooperation	12.09.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Toplantı	https://bit.ly/3EC6wbG
İİT ve UNHCR "2022-2025 Yılları İçin Ortak İnsani Eylem Planı" başlıklı toplantısını gerçekleştirdi.	OIC and the UNHCR Renew Joint Humanitarian Action Plan for the Years 2022-2025	Organization of Islamic Cooperation	13.09.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Toplantı	https://bit.ly/3CXaqKo
Suudi Arabistan, "Dayanışma Temelli Bir Ümmet için Gençliğin ve Sporun Gelişimi" başlıklı 5. ICYSM oturumunu düzenledi.	Saudi Arabia Hosts 5th Session of ICYSM under the Theme "Development of Youth and Sports for a Solidarity-based Ummah"	Organization of Islamic Cooperation	7-9.09.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Toplantı	https://bit.ly/3D74qPD
İİT üye devletleri "Ulusal Tıp Düzenleme Otoriteleri (NMRA'lar)" ikinci toplantısını İstanbul'da gerçekleştirdi.	Amb. Mussinov: NMRAs is a Useful Tool for OIC Member States to Exchange Ideas and Experiences	Organization of Islamic Cooperation	5.09.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Toplantı	https://bit.ly/3MtlyAZ
İİT üst düzey delegasyonu geçiş destek grubunun Mali'deki 3. toplantısına katıldı.	OIC High-level Delegation Participates in the 3rd Meeting of Transition Support Group on Mali	Organization of Islamic Cooperation	6.09.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Toplantı	https://bit.ly/3TnBCHC

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Küresel Ham Petrol Depolama Endeksi: Enerji Politikası için Yeni Bir Ölçüt" başlıklı makale yayımlandı.	Global Crude Oil Storage Index: A New Benchmark for Energy Policy	King Abdullah Petroleum Studies and Research Center (KAPSARC)	13.09.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Makale	https://bit.ly/3CvPeK5
"Suudi-Alman İş Birliği Ortadoğu Güvenliği için Esastır" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	Saudi-German Cooperation is Essential for Middle East Security	Gulf Research Center	22.09.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3g5d1ZS
"Batı Asya ve Arap Yarımadasında Çok Yönlü Diyalog ve İşbirliğini Geliştirmek" başlıklı 4. Tafahum yıllık konferansı gerçekleştirildi.	4th Tafahum Annual Conference Enhancing Multi-Track Dialogue and Cooperation in West Asia and the Arabian Peninsula	Gulf Research Center	7-8.09.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Konferans	https://bit.ly/3ey8P4D
Rasanah "Ağustos 2022 için İran Durum Raporunu" yayımladı.	يصدر تقرير الحالة الإيرانية لشهر أغسطس 2022م	RASANA International Institute for Iranian Studies	14.09.2022	Arapça	Suudi Arabistan	Rapor	https://bit.ly/3SSEBne
"Siber Güvenlik Risklerinin Belirlenmesi - İslami İttifak'ta Ders" başlıklı konferans düzenlendi.	تحديد مخاطر الأمن السيبراني - محاضرة تُقام في التحالف الإسلامي	Islamic Military Counter Terrorism Coalition	28.09.2022	Arapça	Suudi Arabistan	Konferans	https://bit.ly/3EOjcvl
"Barış Sürecinde Olmayan Sesler: Zorluklar, Çözümler ve Uygulama Mekanizmaları" başlıklı çalıştay düzenlendi.	Voices Absent from the Peace Process: Challenges, Solutions, and Implementation Mechanisms	The Sana'a Center for Strategic Studies	20.09.2022	İngilizce	Yemen	Çalıştay	https://bit.ly/3TmNppE
"Shabwa'daki Hesaplaşma Hükümeti Sarsıyor" başlıklı analiz yayımlandı.	Showdown in Shabwa Shakes Government – The Yemen Review, August 2022	The Sana'a Center for Strategic Studies	8.09.2022	İngilizce	Yemen	Analiz	https://bit.ly/3g2pFZw
"Zayıf ve Bölünmüş Genel Halk Kongresi 40 Yaşına Giriyor" başlıklı analiz yayımlandı.	Weak and Divided, the General People's Congress Turns 40	The Sana'a Center for Strategic Studies	20.09.2022	İngilizce	Yemen	Analiz	https://bit.ly/3ScoSm5
"Yemen'deki Haşimilerin Geleceği" başlıklı rapor yayımlandı.	The Future of the Hashemites in Yemen	Abaad Studies & Research Center	7.09.2022	İngilizce	Yemen	Rapor	https://bit.ly/3EMZTCQ
"Müttefiklerin Shabwa'da Ayrılık Rüyası ile Gaz Arzusu Arasındaki Savaşı" başlıklı analiz yayımlandı.	The Allies War in Shabwa between the Dream of Secession and the Lust for Gas	Abaad Studies & Research Center	5.09.2022	İngilizce	Yemen	Analiz	https://bit.ly/3VC19Pd
"Çalkantılı Zamanlarda BIMSTEC'in Önemi" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	Significance of BIMSTEC during turbulent times	Center for Policy Dialogue	25.09.2022	İngilizce	Bangladeş	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3g85jy9
"Gençlik Konferansı 2022: Değişimin Öncüsü Olmak İçin Politika Desteğine İhtiyacımız Var" başlıklı konferans düzenlendi.	Youth Conference 2022: To be Drivers of Change, We Need Policy Support	Citizen's Platform for SDGs, Bangladesh	1.09.2022	İngilizce	Bangladeş	Konferans	https://bit.ly/3T659FX
"Terörizmin Değişen Konturları – Bir Tehdit Değerlendirmesi" başlıklı yuvarlak masa toplantısı gerçekleştirildi.	The Changing Contours of Terrorism – A Threat Assessment	Bangladesh Institute of Peace and Security Studies	22.09.2022	İngilizce	Bangladeş	Yuvarlak Masa Toplantısı	https://bit.ly/3T9l0nd
"BM İnsan Hakları, Afganistan'ın Otoriterliğe Doğru Düştüğü Konusunda Uyardı" başlıklı analiz yayımlandı.	UN Human Rights warns of Afghanistan's descent into authoritarianism	Afghanistan Analysts Network	10.09.2022	İngilizce	Afganistan	Analiz	https://bit.ly/3CEto7t

"Afganistan'daki İnsanlar Neden Taliban Yönetimine İtiraz Ediyor?" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	Why Do People in Afghanistan Object to Taliban Rule?	Afghan Institute for Strategic Studies (AISS)	27.09.2022	İngilizce	Afganistan	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3CCqH67
"Afganistan İçin Tek Yol Taliban Rejiminin Dağıtılmasıdır" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	Dismantlement of the Taliban Regime is the Only Way Forward for Afghanistan	Afghan Institute for Strategic Studies (AISS)	9.09.2022	İngilizce	Afganistan	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3CFzlvC
CDI 2022 Genç Bled Stratejik Forumuna katıldı.	CDI at the Young Bled Strategic Forum 2022	Cooperation and Development Institute	6.09.2022	İngilizce	Arnavutluk	Forum	https://bit.ly/3CDEB8e
8. Tiran Bağlantı Forumu gerçekleştirildi.	The 8th Tirana Connectivity Forum on 26-28th of September in Durrës and Tirana	Cooperation and Development Institute	26-28.09.2022	İngilizce	Arnavutluk	Forum	https://bit.ly/3s4936B
"Arnavutluk Hükümetinin Duyarlı Siber Risk Yönetim Düzeyi: İyi mi, Kötü mü, Yok mu?" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	The Albanian government's responsive cyber-risk management level: Good, bad, inexistent?	Institute for Democracy and Mediation	1.09.2022	İngilizce	Arnavutluk	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3s1vUzv
"Sosyal Demokrasi En İyi Uygulamalar" başlıklı çalıştay düzenlendi.	الديمقراطية الاجتماعية - أفضل الممارسات	Friedrich-Ebert-Stiftung Jordan	16-17.09.2022	Arapça	Ürdün	Çalıştay	https://bit.ly/3ghTw00
"Modern Enerji Teknolojileri ve Ürdün'deki Uygulamaları" başlıklı yuvarlak masa toplantısı gerçekleştirildi.	تكنولوجيا الطاقة الحديثة وتطبيقها في الأردن	Friedrich-Ebert-Stiftung Jordan	17-18.09.2022	Arapça	Ürdün	Yuvarlak Masa Toplantısı	https://bit.ly/3gftVv
"Kamu Özgürlüklerini ve Hukukun Üstünlüğünü Güçlendirecek Elverişli Bir Ortam" başlıklı konferans gerçekleştirildi.	بيئة ممكنة لتعزيز الحريات العامة وسيادة القانون	Friedrich-Ebert-Stiftung Jordan	16.09.2022	Arapça	Ürdün	Konferans	https://bit.ly/3TmNxWa
"Kudüs'teki Müslüman ve Hristiyan Kutsal Yerlerinin, Özellikle Haram-ı Şerif'in Statüko'su" başlıklı çalıştay gerçekleştirildi.	The Status Quo of the Muslim and Christian Holy Places in Jerusalem, Especially Al-Haram Ash-Sharif	The Palestinian Academic Society for the Study of International Affairs (PASSIA)	26.09.2022	İngilizce	Filistin	Çalıştay	https://bit.ly/3MDcjzp
"Filistin Davasının Mevcut Durumu ve Filistin'deki Hristiyanların Rolü" başlıklı yuvarlak masa toplantısı gerçekleştirildi.	The Current Situation of the Palestinian Cause and the Role of Christians in Palestine	The Palestinian Academic Society for the Study of International Affairs (PASSIA)	22.09.2022	İngilizce	Filistin	Yuvarlak Masa Toplantısı	https://bit.ly/3g2KhAU
"Bölgedeki Son Gelişmeler" başlıklı yuvarlak masa toplantısı gerçekleştirildi.	Recent Developments in the Region	The Palestinian Academic Society for the Study of International Affairs (PASSIA)	14.09.2022	İngilizce	Filistin	Yuvarlak Masa Toplantısı	https://bit.ly/3TorLBq
"Bir yıllık tedbirden sonra Agadir'de Ne Değişti" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	ماذا تغير في أكادير بعد سنة من التدبير؟	Justice and Development Party	22.09.2022	Arapça	Fas	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3TddF6f

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Küresel Enerji Piyasası ve Yeni Jeostratejik Dengeler" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	سوق الطاقة العالمي والتوازنات الجيواستراتيجية الجديدة	Justice and Development Party	2.09.2022	Arapça	Fas	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3VA5imM
"8 Eylül seçimlerinin Hatırası" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	خواطر بين أيدي ذكرى 8 شتنبر الانتخابية	Justice and Development Party	8.09.2022	Arapça	Fas	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3CHoaHM
"Akademi 2063" başlıklı forum düzenlendi.	The 2063 Academy	Atlas For Development	27.09.2022	İngilizce	Fas	Forum	https://bit.ly/3TorTRq
"Dağları Yeniden Yeşil Hale Getirmek" başlıklı çalıştay düzenlendi.	" Making Mountains Green Again"	Atlas For Development	5.09.2022	İngilizce- Arapça	Fas	Çalıştay	https://bit.ly/3TqASAD
"Rusya'nın Güç Arayışı: 'Yakin Yurtdışı', Orta Doğu ve Afrika" başlıklı politika notu yayımlandı.	La quête de puissance tous azimuts de la Russie : "Étranger proche", Moyen-Orient et Afrique	Policy Center for the New South	30.09.2022	Fransızca	Fas	Politika Notu	https://bit.ly/3Trw8f7
"Afrika Ekonomik Yıllık Raporu" yayımlandı.	Rapport annuel sur l'économie de l'Afrique	Policy Center for the New South	29.09.2022	Fransızca	Fas	Rapor	https://bit.ly/3yNZRXH
" Sahra Altı Afrika'da Yeni Elektrifikasyon Paradigması: Merkezi Olmayan Hibrit Sistemler Oyunu Nasıl Değiştiriyor?" başlıklı politika notu yayımlandı.	Nouveau paradigme de l'électrification en Afrique subsaharienne. Comment les systèmes hybrides décentralisés changent-ils la donne ?	Policy Center for the New South	26.09.2022	Fransızca	Fas	Politika Notu	https://bit.ly/3CAYcpD
"Dış Ticaret Politikası: Performans ve Kurumsal İşlev Bozuklukları" başlıklı kitap yayımlandı.	La politique du commerce extérieur : performances et dysfonctionnements institutionnels	Policy Center for the New South	26.09.2022	Fransızca	Fas	Kitap	https://bit.ly/3MDGjLp
"Güney Kore ve Mağrip" başlıklı politika notu yayımlandı.	La Corée du Sud et le Maghreb	Policy Center for the New South	12.09.2022	Fransızca	Fas	Politika Notu	https://bit.ly/3rYrB8a
"Siyasi Şiddet Korkusu" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	The fear of political violence	Policy Center for the New South	22.09.2022	İngilizce	Fas	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3D5rWMM
"Fas'ın Gaz Beklentileri: 'Anchois' Projesi Nerede?" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	Perspectives gazières du Maroc : où en est le projet "Anchois" ?	Policy Center for the New South	9.09.2022	Fransızca	Fas	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3rYo3D1
"Gerginlik Ödüllendirilir, Kontrollü Olmak Eleştirilir" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	Escalation is rewarded, restrained is criticized	Policy Center for the New South	14.09.2022	İngilizce	Fas	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3MzWxoS
"Africafé: Gelişen Ekonomik Eğilimler ve Afrika Ekonomileri Üzerindeki Etkisi" başlıklı söyleşi yayımlandı.	Africafé: Evolving economic trends and the impact on African economies	Policy Center for the New South	29.09.2022	İngilizce	Fas	Söyleşi	https://bit.ly/3D0Ah4k
"Fas-Kore: Yapım Aşamasında Bir Afro-Asya Ortaklığı" başlıklı konferans düzenlendi.	Morocco-Korea: An Afro-Asian Partnership Under Construction	Policy Center for the New South	23.09.2022	İngilizce	Fas	Konferans	https://bit.ly/3TJDkn9
"Tarihler sorunu: Kim sorumlu?" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	قضية التمور: من المسؤول؟	Movement of Society of Peace	10.09.2022	Arapça	Cezayir	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3D3c90x
"Uluslararası Libya Dini Kimliği" başlıklı konferans düzenlendi.	الحضور لافتتاح فعاليات المؤتمر الدولي الأول للهوية الدينية الليبية	Al Asmarya Islamic University	10-12.09.2022	Arapça	Libya	Konferans	https://bit.ly/3EMUYIC

TOPLUMSAL REFAH

Faaliyet	Faaliyetin Orijinal Adı	Kurum	Tarih	Dil	Ülke	Tür	Link
"HASENE ile birlikte Pakistan'daki selzedelere kumanya dağıtıyoruz" başlıklı haber yazısı yayımlandı.	HASENE ile birlikte Pakistan'daki selzedelere kumanya dağıtıyoruz	Islamische Gemeinschaft (Milli Görüş Almanya)	9.08.2022	Türkçe	Almanya	Haber Yazısı	https://bit.ly/3rV0LOF
"Yardım paketinde sivil toplum göz ardı edilmemeli" başlıklı bildiri yayımlandı.	Yardım paketinde sivil toplum göz ardı edilmemeli	Islamische Gemeinschaft (Milli Görüş Almanya)	9.06.2022	Türkçe	Almanya	Bildiri	https://bit.ly/3rWbHLs
"Araştırma ve Geliştirmenin Ekonomik İlerleme ve Büyüme ile Bağları" başlıklı rapor yayımlandı.	Research and Development's Ties to Economic Advancement and Growth	Bahrain Centre for Strategic International and Energy Studies	20.09.2022	İngilizce	Bahreyn	Rapor	https://bit.ly/3TkAmVH
"Dijitalleşme: MENA'da Covid-19'a karşı iş müdahalelerinde ihtiyaç duyulan şey" başlıklı analiz yayımlandı.	Digitalisation: what's needed in business responses to Covid-19 in MENA	Economic Research Forum	25.09.2022	İngilizce	Mısır	Analiz	https://bit.ly/3T8YZFq
"Mısır'da Suda Sürdürülebilirlik (4/4)" başlıklı rapor yayımlandı.	Water Sustainability in Egypt (4/4)	The Egyptian Center for Economic Studies(ECES)	19.09.2022	İngilizce	Mısır	Rapor	https://bit.ly/3CUPPXi
Bosna'nın Prijedor'unda Güç Partisi Sağcı Savaş Suçlarını İnkarcıları Doğuyor	In Bosnia's Prijedor, Party in Power Spawns Right-Wing War Crimes Deniers	Balkan Insight	26.09.2022	İngilizce	Balkanlar	Analiz	https://bit.ly/3EDNIIE
"Alarmı Çalmak: Çoklu Krizlerin Lübnan Gençliği Üzerindeki Etkisi" isimli infografik video yayımlandı.	VIDEO Sounding the Alarm: The Impact of Multiple Crises on Lebanese Youth	The Lebanese Center for Policy Studies	08.09.2022	Arapça	Lübnan	İnfografik Video	https://bit.ly/3MDjt6l
"Bütün Bir Millet'in Çocukluğu Rehlin Alındı" başlıklı analiz kaleme alındı.	An Entire Nation's Childhood Held Hostage	The Lebanese Center for Policy Studies	20.09.2022	İngilizce	Lübnan	Analiz	https://bit.ly/3g6RK26
"Lübnan'da Gençliğin Kritik Durumu: Kırılma Noktasını Geçti ve Değişim İçin Örgütlenme" başlıklı rapor yayımlandı.	The Critical State of Youth in Lebanon: Past Breaking Point and Organizing for Change	The Lebanese Center for Policy Studies	1.09.2022	İngilizce	Lübnan	Rapor	https://bit.ly/3yC9G18
AFED, EDAMA'da COP 27 Beklentileri Paneline katıldı.	AFED at EDAMA Panel Discussion on COP 27 Expectations	Arab Forum For Environment and Development	22.09.2022	İngilizce	Lübnan	Kongre	https://bit.ly/3CYQZ4b
Tirana'da "Yolsuzlukla Mücadele: Kamu Kampanyaları Tasarlamak ve Uygulamak" başlıklı seminer gerçekleştirildi.	Tirana: Designing and Implementing Anti-Corruption Public Campaigns	Regional Anti-Corruption Initiative	28.09.2022	İngilizce	Bosna Hersek	Seminer	https://bit.ly/3T3Bihp
Bölgesel Yolsuzlukla Mücadele Girişimi (RAI), vatandaşları yolsuzlukla mücadele etmeye motive etmek için bir araya geldi.	Podgorica: RAI, Vatandaşları Yolsuzlukla Mücadelede Motive Ediyor	Regional Anti-Corruption Initiative	26.09.2022	İngilizce	Bosna Hersek	Seminer	https://bit.ly/3CXqE6j

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

Saraybosna ve Banja Luka'da "Çevre Manifestosu" sunuldu.	Predstavljen "Ekološki manifest" u Sarajevu i Banjaluci: Ciljevi za bolju i zdraviju životnu sredinu	Center for Environment	27.09.2022	Boşnakça	Bosna Hersek	Rapor	https://bit.ly/3yFVduF
SavaTIES projesi başarıyla neticelendi.	Plan upravljanja usvojen: Zaštićeno područje "Tišina" uspješna priča	Center for Environment	12.09.2022	Boşnakça	Bosna Hersek	Proje	https://bit.ly/3TkCMUu
Sanatçı Banja Luka ile nehir koruma kampanyasına ilişkin röportaj gerçekleştirildi.	Darko Rundek: Odustajanje od zaštite rijeka ne smije biti opcija	Center for Environment	6.09.2022	Boşnakça	Bosna Hersek	Röportaj	https://bit.ly/3TllpBL
Mokaf, "Katma Değerli Gıda Alternatifi Atılım" konulu bir seminer gerçekleştirdi.	Mokaf, Terobosan Alternatif Pangan Bernilai Tambah	Muhammadiyah Movement	30.09.2022	Endonezce	Endonezya	Seminer	https://bit.ly/3MxZrKx
Gıda Egemenliğini Destekleyen MPM, Mocaf Un Üretim Evi'ni açtı.	Dukung Kedaulatan Pangan, MPM Resmikan Rumah Produksi Tepung Mocaf	Muhammadiyah Movement	29.09.2022	Endonezce	Endonezya	Açılış	https://bit.ly/3CwHU0j
İklim Değişikliğine karşı NU Kencong, sahilde tohum ekti.	Antisipasi Perubahan Iklim, NU Kencong Tanam Bibit di Bibir Pantai	Nahdlatul Ulama	30.09.2022	Endonezce	Endonezya	Etkinlik	https://bit.ly/3CSk8Nd
"Genç Seçmenler ve 2024 Seçimleri: Pandemi Sonrası Dinamikler ve Sosyo-Politik Tercihler" Anketinin Yayınlanması" başlıklı seminer gerçekleştirildi.	Rilis Survei "Pemilih Muda dan Pemilu 2024: Dinamika dan Preferensi Sosial Politik Pascapandemi"	Center for Strategic and International Relations (CSIS)	26.09.2022	Endonezce	Endonezya	Seminer	https://bit.ly/3ex5KS4
"Endonezya'nın Enerji Sübvansiyonu İkilemi: Hükümet Yoksulları Nasıl Daha İyi Koruyabilir?" başlıklı analiz yayımlandı.	Indonesia's Energy Subsidy Dilemma: How Can the Government Better Protect the Poor?	The Conversation / Indonesia	1.09.2022	İngilizce	Endonezya	Analiz	https://bit.ly/3CypPbv
"Sağlık mı Ekonomi mi? COVID-19 Karşısında İmkansız Olan En İyi Kararı Verme" başlıklı analiz yayımlandı. "	Health or Economy? Making the Best Impossible Decision In the Face of COVID-19	The Conversation / Indonesia	1.09.2022	İngilizce	Endonezya	Analiz	https://bit.ly/3ewuwSs
"Süt Çiftliklerine Teknoloji ve Bilgi Transferi: Süt Üretimini Geliştirmek İçin Özel Sektörün Katkısı" başlıklı rapor yayımlandı.	Technology and Knowledge Transfers to Dairy Farms: Private Sector Contribution to Improve Milk Production	The Conversation / Indonesia	92.022	İngilizce	Endonezya	Rapor	https://bit.ly/3s1j2cB
"Fall Armyworm (Spodoptera Frugiperda Smith) Yönetimi İçin IPM Stratejileri" başlıklı çevrim içi semineri gerçekleştirildi.	IPM Strategies for Fall Armyworm (Spodoptera Frugiperda Smith) Management	Center for International Forestry Research (CGIAR)	21-23.09.2022	İngilizce	Endonezya	Web Semineri	https://bit.ly/3MymFJP
"FAO-GLF Dijital Forumu: Tarımsal Gıda Sistemlerini Ormanlarla Dönüştürmek" başlıklı çevrim içi seminer gerçekleştirildi.	FAO-GLF Digital Forum Transforming Agrifood Systems with Forests	Center for International Forestry Research (CGIAR)	29.09.2022	İngilizce	Endonezya	Web Semineri	https://bit.ly/3g9TJCv

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Tropentag 2022: Agroekolojik Tarım Dünyayı Besleyebilir mi? Çiftçilerin ve Akademik Görüşleri" başlıklı çevrim içi seminer gerçekleştirildi.	Tropentag 2022: Can Agroecological Farming Feed the World? Farmers' and Academia's Views	Center for International Forestry Research (CGIAR)	14-16.09.2022	İngilizce	Endonezya	Web Semineri	https://bit.ly/3ElvZzM
GLF Afrika 2022 Dijital Konferansı gerçekleştirildi.	GLF Africa 2022 Digital Conference	Center for International Forestry Research (CGIAR)	15.09.2022	İngilizce	Endonezya	Web Semineri	https://bit.ly/3rVZmHq
Agroecology TPP'nin Uygulama Topluluğu etkinleştirme çalıştayı gerçekleştirildi.	Agroecology TPP's Community of Practice Activation Workshop	Center for International Forestry Research (CGIAR)	13.09.2022	İngilizce	Endonezya	Web Semineri	https://bit.ly/3S0ZW0s
"Esnek Sosyal Sistemler için Dünya Gözlem Hizmetleri" başlıklı RCMRD uluslararası konferansı gerçekleştirildi.	RCMRD International Conference 2022: Earth Observation Services for Resilient Social Systems	Center for International Forestry Research (CGIAR)	06-08.09.2022	İngilizce	Endonezya	Web Semineri	https://bit.ly/3etAgfI
"4. Dünya Teak Konferansı – Küresel Teak Pazarı: Gelişmekte Olan Piyasalar ve Gelişmekte Olan Ülkeler için Zorluklar ve Fırsatlar" başlıklı konferans gerçekleştirildi.	4th World Teak Conference – Global Teak Market: Challenges and Opportunities for Emerging Markets and Developing Countries	Center for International Forestry Research (CGIAR)	05-08.09.2022	İngilizce	Endonezya	Konferans	https://bit.ly/3etzdwr
"Sahra Altı Afrika'da büyük ölçekli arazi restorasyon uygulamaları, yaklaşımları ve faydalarının kilidini açmak: Afrika'yı Yeniden Yeşillendirmek" başlıklı yuvarlak masa toplantısı gerçekleştirildi.	Unlocking Large-Scale Land Restoration Practices, Approaches, and Benefits in Sub-Saharan Africa: Regreening Africa Roundtable	Center for International Forestry Research (CGIAR)	6.09.2022	İngilizce	Endonezya	Yuvarlak Masa Toplantısı	https://bit.ly/3N5wkPd
"CIFOR-ICRAF 2022 Dünya Su Haftası'nda: Görünmeyeni Görmek: Suyun Değeri" başlıklı konferanslar dizisi gerçekleştirildi.	CIFOR-ICRAF at World Water Week 2022: Seeing the Unseen: The Value of water	Center for International Forestry Research (CGIAR)	23.08.2022-01.09.2022	İngilizce	Endonezya	Konferans	https://bit.ly/3T1Rv73
"Ormanlar, Su ve Toprak Sağlığı, Afrika Dağ Orman Ekosistemlerinin Doğal Başkentidir" başlıklı makale yayımlandı.	Forests, Water and Land Health are The Natural Capital of African Montane Forest Ecosystems	Center for International Forestry Research (CGIAR)	92.022	İngilizce	Endonezya	Makale	https://bit.ly/3TcmUDo
"Yer Değiştirme Ayarlarında Çerçeve Peyzaj Yaklaşımı: İnceleme ve Konsept" başlıklı rapor yayımlandı.	Framework Landscape Approach in Displacement Settings Review and Concept	Center for International Forestry Research (CGIAR)	14.09.2022	İngilizce	Endonezya	Rapor	https://bit.ly/3S3IWWY

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Biyçeşitlilik Kaybının Politikası: Uluslararası Tepkiler ve Malezya" konulu konferans gerçekleştirildi.	Tun Hussein Onn Chair in International Studies public lecture: "The politics of biodiversity loss: International responses & Malaysia" with Prof Emeritus Tan Sri Dr Zakri Abdul Hamid	Institute of Strategic and International Studies (ISIS) Malaysia	8.09.2022	İngilizce	Malezya	Konferans	https://bit.ly/3CxXJ7x
"TVET, Malezya'nın Yetenekli Kişilere Olan İhtiyacının Karşılmasına Yardımcı Olacak Mı?" başlıklı podcast yayımlandı.	BFM podcast: Will TVET help address Malaysia's need for skilled talents?	Institute of Strategic and International Studies (ISIS) Malaysia	2.09.2022	İngilizce	Malezya	Podcast	https://bit.ly/3Vu4Aay
"Karbon Piyasalarının Gizemini Azaltmak: Şeriata Uyum İçin Alan Var mı?" başlıklı çevrim içi konferans gerçekleştirildi.	Demystifying Carbon Markets: Is There Space for Shariah Compliance?	International Institute of Advanced Islamic	27.09.2022	İngilizce	Malezya	Web Semineri	https://bit.ly/3T20nnu
"Yükselen Ev Gıda Güvensizliği Halk Sağlığını Tehdit Ediyor" başlıklı analiz yayımlandı.	Rising Household Food Insecurity Endangers Public Health	Institute of Islamic Understanding Malaysia	28.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3CvvVAJ
"Yerel Kimliğe Dayalı Bilgi Geliştirme" başlıklı analiz yayımlandı.	Pembangunan Ilmu Berteraskan Identiti Tempatan	Institute of Islamic Understanding Malaysia	21.09.2022	Malayca	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3SgDocV
"Su Kirliliğine Son Verelim" başlıklı analiz yayımlandı.	Let's End Water Pollution	Institute of Islamic Understanding Malaysia	21.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3S0FwVV
"Çevresel Bozulma Konusunu Ciddiye Alın" başlıklı analiz yayımlandı.	Take Seriously the Issue of Environmental Degradation	Institute of Islamic Understanding Malaysia	21.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3Tnsa76
"Şeriat Yatırım Anlaşması: İslami Finansa Risk Paylaşımı İçin Hukuki Araç" söyleşi gerçekleştirildi.	Book N Author Series - "Shariah Investment Agreement: The Legal Tool for Risk-Sharing in Islamic Finance"	International Centre for Education Islamic Finance	27.09.2022	İngilizce	Malezya	Söyleşi	https://bit.ly/3Th3fIE
"Aşırı Zenginlerin Sayısı Her Dört Saniyede Bir Açlıktan Ölen İnsan Sayısı Gibi Son Zamanların En Yüksek Oranına Ulaştı" başlıklı analiz yayımlandı.	Number of Ultrarich Hits All-Time High as Someone Dies From Hunger Every 4 Seconds	International Movement For A Just World	24.09.2022	İngilizce	Malezya	Analiz	https://bit.ly/3etB18y
"59. Yıllık ISNA Kongresi" gerçekleştirildi.	59th Annual ISNA Convention	ISNA Green Initiative	02-05.09.2022	İngilizce	ABD	Kongre	https://bit.ly/3T5Sm6K
"Pazarlama, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık - Teori ve Uygulamalara Genel Bir Bakış" başlıklı seminer gerçekleştirildi.	Marketing, Public Relations and Advertising - An Overview on Theory and Applications	Hamad Bin Khalifa University	25-26.09.2022	İngilizce	Katar	Seminer	https://bit.ly/3CXo55j
"Sorgulama Uzmanlığı: Politika Uzmanları, Politika Bilgisi ve Geleneksel Olmayan Bilgi Sistemlerinin Ortaya Çıkışı" başlıklı seminer gerçekleştirildi.	Interrogating Expertise: Policy Experts, Policy Knowledge and the Emergence of Non-Traditional Knowledge Systems	Hamad Bin Khalifa University	05-06.09.2022	İngilizce	Katar	Seminer	https://bit.ly/3yFpzxF

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Sudan'da Devletin Yeniden İnşası, Sömürge Mirasının Zorlukları ve Kaynaklar Çatışması" başlıklı konferans gerçekleştirildi.	إعادة بناء الدولة في السودان وتحديات الإرث الاستعماري وصراع الموارد موضوعًا لسينار المركز العربي	Arab Center for Research and Policy Studies	7.09.2022	Arapça	Katar	Konferans	https://bit.ly/3Cv7K5v
Arap Merkezi Seminerinde "Kilise Mirasının Arapçası: İki Dillilik ve Kimlik" başlıklı çalışma sunuldu.	عربية التراث الكنسي موضوعًا لسينار المركز العربي	Arab Center for Research and Policy Studies	14.09.2022	Arapça	Katar	Seminer	https://bit.ly/3S28rsz
"Katar Devletinde Resmi İstatistiklerin Değişen Rolü Üzerine Bölgesel Çalıştay: Veri Kültürü Önemlidir" başlıklı çalıştay gerçekleştirildi.	Regional workshop on the changing role of official statistics in the State of Qatar: Data culture is important	Doha International Family Institute (DIFI)	21.09.2022	İngilizce	Katar	Çalıştay	https://bit.ly/3S1hKsS
"Körfez'deki Ailenin Gelecekteki Fırsatları ve Zorlukları" seminer gerçekleştirildi.	Future Opportunities and Challenges of the Family in the Gulf	Doha International Family Institute (DIFI)	14.09.2022	İngilizce	Katar	Seminer	https://bit.ly/3S6u0ly
"Megatrendler ve Aileler: Dijital Teknolojiler, Göç ve Kentleşmeye Odaklanma" başlıklı seminer gerçekleştirildi.	Megatrends and Families: Focus on Digital Technologies, Migration and Urbanization	Doha International Family Institute (DIFI)	07-08.09.2022	İngilizce	Katar	Seminer	https://bit.ly/3CXpDLH
"Arap Bölgesinde Aile Eylem Planı ve Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri: Pandemi Sonrası Yollar" başlıklı forum gerçekleştirildi.	The Plan of Action of Family and SDGs in the Arab Region: Pathways of Post-Pandemic	Doha International Family Institute (DIFI)	5.09.2022	İngilizce	Katar	Forum	https://bit.ly/3CZmYBg
"Dayanıklılığın İnşa Edilmesi: Şiddet İçeren Aşırı Yanlıların Salıverilmesinden Sonraki Aşamada Kosovalıların Yargılanma ve İslah Kapasitelerinin Güçlendirilmesi" projesinin kapanış konferansı gerçekleştirildi.	Closing Conference of the Project "Building Resilience: Strengthening Kosovar Trial and Correctional Capacities in the Post-Release Phase of Violent Extremists	Kosova Center for Security Studies	23.09.2022	İngilizce	Kosova	Konferans	https://bit.ly/3ElgVSL
Drenas Belediyesi'nde aile içi şiddete karşı toplantı düzenlendi.	Meeting in Municipality of Drenas against domestic violence	Kosova Center for Security Studies	16.09.2022	İngilizce	Kosova	Toplantı	https://bit.ly/3Th4bGG
"Batı Balkanlar'da Enerji Krizi: Enerji Fiyat Şokları Arasında Alınan Önlemler" başlıklı rapor yayımlandı.	Energy Crisis in the Western Balkans: Measures undertaken amid energy price shocks	Balkan Green Foundation	09.2022	İngilizce	Kosova	Rapor	https://bit.ly/3MA5IFU
"Şebekeden Bağımsız Elektrikli Araç Şarj İstasyonlarında Hidrojen Dağıtımının Maliyet, Ayak İzi ve Güvenilirlik Etkileri: Riyad, Suudi Arabistan için CBS Destekli Bir Çalışma" başlıklı makale yayımlandı.	Cost, footprint, and reliability implications of deploying hydrogen in off-grid electric vehicle charging stations: A GIS-assisted study for Riyadh, Saudi Arabia	King Abdullah Petroleum Studies and Research Center (KAPSARC)	05.09.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Makale	https://bit.ly/3eyWjld
"Suudi Tarım Sektöründe Dizel Yer Değiştirmesinin Maliyet, Emisyon ve Makroekonomik Etkileri: Seçenekler ve Politika İlgörülleri" başlıklı makale yayımlandı.	Cost, emission, and macroeconomic implications of diesel displacement in the Saudi agricultural sector: Options and policy insights	King Abdullah Petroleum Studies and Research Center (KAPSARC)	09.2022	İngilizce	Suudi Arabistan	Makale	https://bit.ly/3T0gnvD

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Zaman Serilerini Kullanarak Ekonomiye Ölçmek" başlıklı eğitim programı düzenlendi.	القياس الاقتصادي باستخدام السلاسل الزمنية	Al Asmarya Islamic University	14.09.2022	Arapça	Libya	Eğitim Programı	https://bit.ly/3yFtWbU
"Libya üniversitelerinin Birleşik Sistemine ve Google Burs Platformu" başlıklı çalıştay düzenlendi.	كيفية التسجيل في المنظومة الموحدة للجامعات الليبية وكذلك التسجيل على منصة البحث العلمي Google scholar	Al Asmarya Islamic University	26.09.2022	Arapça	Libya	Çalıştay	https://bit.ly/3S25mIU
Matematik bölümü öğrencilerinin mezuniyet projelerini sundu.	النجاح هو نتاج المثابرة الدائمة والصبر والعطاء، فبعد النجاح تأتي فرحة التخرج والانتصار	Al Asmarya Islamic University	20.09.2022	Arapça	Libya	Sunum	https://bit.ly/3rWP8GI
"Otistik Çocuk ve Zorluklar ve Zorluklar Arasındaki Zihinsel Yetersizlikler" başlıklı sempozyum düzenlendi.	طفل التوحد والإعاقات الذهنية بين الصعوبات والتحديات	Al Asmarya Islamic University	17.09.2022	Arapça	Libya	Sempozyum	https://bit.ly/3rWPux2
Üniversite öğretim üyeleri, Birleşik Krallık'taki Küresel Akademik Merkez ile bir dizi çalıştay düzenledi.	أعضاء هيئة التدريس بالجامعة يشاركون في سلسلة ورش العمل مع المركز الأكاديمي العالمي بالمملكة المتحدة	The Islamic University of Asaied Mohamed Bin Ali Al Sanussi	25.09.2022	Arapça	Libya	Çalıştay	https://bit.ly/3CWrsIx
"Harnup Ağacının Çevresel ve Ekonomik Önemi ve Korunması" başlıklı sempozyum düzenlendi.	شجرة الخروب وأهميتها البيئية والاقتصادية وكيفية المحافظة عليها	The Islamic University of Asaied Mohamed Bin Ali Al Sanussi	19.09.2022	Arapça	Libya	Sempozyum	https://bit.ly/3EHhFHC
"Sürdürülebilir Sosyal Sorumluluğun İşletmeler İçin Etkileri" başlıklı seminer düzenlendi.	ندوة عملية حول بيان آثار المسؤولية الاجتماعية المستدامة للمؤسسات	Libyan Authority for Scientific Research	28.09.2022	Arapça	Libya	Seminer	https://bit.ly/3ElyFkx
Uluslararası Arap Eğitimi Geliştirme Vakfı ile toplantı gerçekleştirildi.	اجتماع المؤسسة العربية العالمية لتطوير التعليم	Libyan Authority for Scientific Research	26.09.2022	Arapça	Libya	Toplantı	https://bit.ly/3S2YhYT
"Bingazi İmar ve İmar Gereksinimleri" başlıklı konferans gerçekleştirildi.	مؤتمر إعادة الاعمار ومتطلبات التنمية ببنغازي	Libyan Authority for Scientific Research	25.09.2022	Arapça	Libya	Konferans	https://bit.ly/3MAhAHJ
Uygulamalı ve Mühendislik Bilimleri için Libya Uluslararası Konferansı düzenlendi.	المؤتمر الليبي الدولي للعلوم التطبيقية و الهندسية	Libyan Authority for Scientific Research	28.09.2022	Arapça	Libya	Konferans	https://bit.ly/3CyHrLN
"Turizmin Mekansal Gelişimi" başlıklı forum düzenlendi.	المنتدى الثاني للتنمية المكانية السياحية	Libyan Authority for Scientific Research	27.09.2022	Arapça	Libya	Forum	https://bit.ly/3CBa7U7
"Libya Pazarındaki Motor Yağlarının Çeşitliliği ve Ekonomik ve Çevresel Etkisi" başlıklı çalıştay düzenlendi.	تنوع زيوت المحركات في السوق الليبي وأثره الاقتصادي والبيئي	Libyan Authority for Scientific Research	3.09.2022	Arapça	Libya	Çalıştay	https://bit.ly/3CBa5Q
7. Libya Tıp Bilimleri Konferansı düzenlendi.	يوم تعريفى بالمركز الليبي للبحوث الطبية للمؤتمر الليبي السابع للعلوم الطبية مخصص للطلاب المتميزين بكلية التقنية الطبية جامعة الجفارة	Libyan Authority for Scientific Research	1.09.2022	Arapça	Libya	Konferans	https://bit.ly/3yKcWlj

"Sosyal Koruma Müdahalesi: Değerlendirme Araştırma Tasarımı" başlıklı makale yayımlandı.	Social Protection Intervention: Evaluation Research Design	BRAC Institute of Governance and Development	14.09.2022	İngilizce	Bangladeş	Makale	https://bit.ly/3yFY2Mh
"Tarım ve Kaynak Ekonomisi" başlıklı seminer gerçekleştirildi.	A talk by Michael Carter, Distinguished Professor, Agricultural and Resource Economics, University of California, Davis	BRAC Institute of Governance and Development	6.09.2022	İngilizce	Bangladeş	Seminer	https://bit.ly/3exfKuM
"Güney Asya'da Gençler ve Çalışma" başlıklı çalıştay gerçekleştirildi.	Workshop on Young People and Work in South Asia	BRAC Institute of Governance and Development	3.09.2022	İngilizce	Bangladeş	Çalıştay	https://bit.ly/3rVKTek
"Afgan Milletinin Vergilendirilmesi: Taliban'ın yurtiçi gelir arayışı vatandaşlar, ekonomi ve devlet için ne anlama geliyor" başlıklı rapor yayımlandı.	New AAN Special Report: "Taxing the Afghan Nation: What the Taleban's pursuit of domestic revenues means for citizens, the economy and the state"	Afghanistan Analysts Network	28.09.2022	İngilizce	Afganistan	Rapor	https://bit.ly/3rVWB8U
"Mülteciler için İnsani Yardımı Kentsel WASH'a Yatırım Olarak Yeniden Düşünmek" başlıklı araştırmanın lansmanı gerçekleştirildi.	Launch of Research: Rethinking humanitarian aid for refugees as investment in urban WASH	The West Asia-North Africa Institute (WANA)	14.09.2022	İngilizce	Ürdün	Lansman	https://bit.ly/3S26j3W
"Kudüs'te Filistin Eğitimi" başlıklı çalıştay gerçekleştirildi.	Palestinian Education in Jerusalem	The Palestinian Academic Society for the Study of International Affairs (PASSIA)	6.09.2022	İngilizce	Filistin	Çalıştay	https://bit.ly/3yHFkUB
"Tarım Hackathon"u başlıklı eğitim programı gerçekleştirildi.	Agriculture Hackathon	The Applied Research Institute – Jerusalem (ARIJ) / Society	22.09.2022	İngilizce	Filistin	Eğitim Programı	https://bit.ly/3EPskjw
"Eğitimin İşçiliği ve Öğretmenin Süsü" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	صناعة التعليم و حلية المعلم	The Association of Muhammadiyah Scholars	09.2022	Arapça	Fas	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3yGjelD
"Faslı Çalışan İnsanlar.. Vergi Yolsuzluğunun Zorlamaları ile Bazı Şirketlerin Uyumsuz Kârlar Elde Etmesi Arasında" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	الشغيلة المغربية.. بين إكراهات الغبن الجبائي وتحقيق بعض الشركات لأرباح فاحشة	Justice and Development Party	29.09.2022	Arapça	Fas	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3S3oCps
"Fas'ta Covid Sonrası Dönemde Aile Ödeneklerinin Genelleştirilmesi ve Çocukların Parasal Yoksulluk ve Savunmasızlığına Etkisi" başlıklı politika notu yayımlandı.	Généralisation des allocations familiales et impact sur la pauvreté et la vulnérabilité monétaires des enfants en période Post-Covid au Maroc	Policy Center for the New South	20.09.2022	Fransızca	Fas	Politika Notu	https://bit.ly/3TmXZgw
"Sosyal Diyalog: Perspektifte Bir Yenileme mi?" başlıklı görüş yazısı yayımlandı.	Le dialogue social : une rénovation en perspective ?	Policy Center for the New South	15.09.2022	Fransızca	Fas	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3SUxxuN
"Salı Konuşması: Fas'ta Esrarın Yasallaştırılmasına Yönelik Zorluklar ve Beklentiler" başlıklı söyleşi gerçekleştirildi.	حديث الثلاثاء: تحديات وآفاق تقنين القنب الهندي في المغرب	Policy Center for the New South	27.09.2022	Arapça	Fas	Görüş Yazısı	https://bit.ly/3g1DY01

KÜLTÜREL FAALİYETLER

Faaliyet	Faaliyetin Orijinal Adı	Kurum	Tarih	Dil	Ülke	Tür	Link
"Balkan Gençlik Toplantısı" başlıklı konferans gerçekleştirildi.	PËRMBYLLET TAKIMI RINOR BALLKANIK	Forumi Rinor Islam - Islamic Youth Forum	9.12.2022	Amavutça	Kuzey Makedonya	Konferans	https://bit.ly/3CQK1hn
"Işıkları Yakıldığı Gün- 32 yıllık Medreseler" başlıklı konferans gerçekleştirildi.	32 years of Madrasas – The day the lights were turned on	The Islamic Community in Serbia (Islamska zajednica u Srbiji)	16.09.2022	İngilizce	Sırbistan	Konferans	https://bit.ly/3Vtfbmb
Ofoq Eylül sayısı yayımlandı.	Ofoq	Arab Thought Foundation	09.2022	Arapça	Lübnan	Bülten	https://arabthought.org/
"Aşk Emekleri, Dostluk Denemeleri, Modern Sosyal İlişkilerin Zorlukları" başlıklı kongre gerçekleştirildi.	Labors of Love, Trials of Friendship Challenges OF the Modern Social Relation	Orient-Institut Beirut	29.09.2022	İngilizce	Lübnan	Kongre	https://bit.ly/3T1rODm
"Dijital Çağda Sosyal Medya İyi Bir Cihad Alanı Olarak Kullanılabilir" başlıklı analiz yayımlandı.	Media Sosial Bisa Digunakan sebagai Medan Jihad Keba	Nahdlatul Ulama	27.09.2022	Endonezce	Endonezya	Analiz/Yazı	https://bit.ly/3RX7260
"'Raden Saleh'i Çalmak' Filminin İlginç Açıkları" başlıklı analiz yayımlandı.	Sudut-Sudut Menarik Film 'Mencuri Raden Saleh'	Nahdlatul Ulama	24.09.2022	Endonezce	Endonezya	Analiz	https://bit.ly/3fX0QfL
Doha Sağlık Haftası'nda HBKU katılımı ile çocuklara yönelik kitap okuma etkinliği gerçekleştirildi.	HBKU Participation at Doha Healthcare Week	Hamad Bin Khalifa University	30.09.2022	Katar	İngilizce	Okuma Etkinliği	https://bit.ly/3Mtfcmd
Avrupa Diller Günü 2022 kutlamaları gerçekleştirildi.	European Day of Languages 2022	Hamad Bin Khalifa University	29.09.2022	Katar	İngilizce	Etkinlik	https://bit.ly/3g6NLCG
"İşyerinde Etkili Kendini Konumlandırma ve Kişisel Markalaşma" konulu seminer gerçekleştirildi.	Effective Self-positioning and Personal Branding in the Workplace	Hamad Bin Khalifa University	27-28.09.2022	Katar	İngilizce	Seminer	https://bit.ly/3g0EXxT
"İslam Psikolojisi: Dünü, Bugünü ve Geleceği" başlıklı seminer gerçekleştirildi.	Islamic Psychology: Past, Present, and Future	Hamad Bin Khalifa University	25.09.2022	Katar	İngilizce	Seminer	https://bit.ly/3T2loUG
"Profesyonel Çevirinin Temelleri" başlıklı seminer gerçekleştirildi.	Professional Translation Basics	Hamad Bin Khalifa University	25-28.09.2022	Katar	İngilizce	Seminer	https://bit.ly/3CXxE3b
"Bir QF Okulundaki Geleneksel Oyunlar Ulusal Kimliğin Oluşturulmasına Nasıl Yardımcı Olur?" başlıklı analiz yayımlandı.	How Traditional Games at a QF School Help Build National Identity	Qatar Foundation	29.09.2022	Katar	İngilizce	Analiz	https://bit.ly/3rVV2rG
Arap Merkezi Seminerinde "Kilise Mirasının Arapçası: İki Dillilik ve Kimlik" başlıklı çalışma sunuldu.	عربية التراث الكنسي موضوعاً لسينار المركز العربي	Arab Center for Research and Policy Studies	14.09.2022	Katar	Arapça	Seminer	https://bit.ly/3eu9YKf

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

"Katar Vakfı'nın Bilim Yıldızları Nasıl Kazanılır?" başlıklı röportaj gerçekleştirildi.	How to Win Qatar Foundation's Stars of Science	Qatar Foundation	12.09.2022	Katar	İngilizce	Röportaj	https://bit.ly/3TnpuGy
"Mozart'ın 20 Nolu Piyano Konçertosu" başlıklı konser gerçekleştirildi.	Mozart's Piano Concerto No. 20	Qatar Foundation	23.09.2022	Katar	İngilizce	Konser	https://bit.ly/3g8ozeJ
"Benlik ve Ruh Üzerine Düşünceler" başlıklı seminer gerçekleştirildi.	Reflections on Self and Spirit	Qatar Foundation	14.09.2022	Katar	Arapça	Seminer	https://bit.ly/3MuuAyC
"Film Müziği Konseri" gerçekleştirildi.	Film Music Concert	Qatar Foundation	9.09.2022	Katar	İngilizce	Konser	https://bit.ly/3g1wWsB
Satranç Kulübü aylık faaliyetini gerçekleştirdi.	Chess Club	Qatar Foundation	08-29.09.2022	Katar	İngilizce	Etkinlik	https://bit.ly/3yFb7ph
Diplomatik Çalışmalar ve Uluslararası İşbirliğinde Yönetici Yüksek Lisans Öğrencileri için Brüksel'e bilimsel gezi gerçekleştirildi.	Scientific Trip to Brussels for Students of the Executive Master in Diplomatic Studies and International Cooperation	Doha Institute	20.09.2022	Katar	İngilizce	Gezi	https://bit.ly/3erkNNn
"Dünya Kupası '22 Lojistik ve Güvenlik Zorlukları" başlıklı panel gerçekleştirildi.	World Cup '22 Logistics and Security Challenges	Georgetown University Qatar (GU-Q)	28.09.2022	Katar	İngilizce	Panel	https://bit.ly/3rXIMli
"Batı Balkanlar Güvenlik Barometresi" başlığı altında saha araştırmacıları için eğitim semineri gerçekleştirildi.	Training For Field Researchers: Training for Field Researchers: Western Balkans Security Barometer	Kosova Center for Security Studies	23.09.2022	Kosova	İngilizce	Seminer	https://bit.ly/3MLlpu1
"Balkan Yeşil Fikirler Yarışması" gerçekleştirildi.	Balkan Green Ideas	Balkan Green Foundation	29.09.2022	Kosova	İngilizce	Yarışma	https://bit.ly/3S10CSl
"Uluslararası Turizm Günü" fuarı gerçekleştirildi.	International Day of Tourism	Balkan Green Foundation	28.09.2022	Kosova	İngilizce	Fuar	https://bit.ly/3CyBYof
"Bir Finansman Aracının Etkisi ve Potansiyeli – Yeşil Geçiş Yönelik EUKI'nin Rolü" paneli gerçekleştirildi.	Impact and potential of a funding instrument – EUKI's role towards the green transition	Balkan Green Foundation	24.09.2022	Kosova	İngilizce	Panel	https://bit.ly/3ToPVvt
"Mehdi T. Yazdı ile Yazar Akşamı: Kuran İnfografikleri" başlıklı çevrim içi seminer gerçekleştirildi.	Author Evening with Mahdi T. Yazdı: Quranic Infographics	Islamic Human Rights Commission	28.09.2022	Birleşik Krallık	İngilizce	Web Semineri	https://bit.ly/3T2mP5z
"Taştan Su" isimli podcast yayımlandı.	Water from Stone	The Center for Middle Eastern Studies Harvard University	16.09.2022	Birleşik Krallık	İngilizce	Podcast	https://bit.ly/3gaPk2x
Visit My Mosque "Kur'an Sergisi" gerçekleştirdi.	Visit My Mosque Returns to ELM with a Special Qur'an Exhibition	East London Mosque	4.09.2022	Birleşik Krallık	İngilizce	Sergi	https://bit.ly/3VpHoud

BÜLTENDE YER ALAN KURUMLAR

Accounting and Auditing Organization for Islamic Financial Institutions

1991 yılında kurulan ve merkezi Bahreyn’de bulunan AAOIFI, uluslararası kâr amacı gütmeyen bir organizasyondur. İslami finans kurumları ve uluslararası İslam finansı uygulamaları üzerine çalışmalar yürütmektedir.

<http://aaoifi.com/?lang=en>

Al-Ahram Center for Political and Strategic Studies

ACPSS, 1968 yılında Al Ahram Vakfı bünyesinde bağımsız bir araştırma birimi olarak kurulmuştur. Mısır toplumunun ve Arap toplumunun sosyopolitik incelemelerini yapmakta ve uluslararası gündem hakkında görüş yazıları yayımlamaktadır.

<https://acpss.ahram.org.eg/>

Al-Bayan Center for Planning and Studies

Al-Bayan Planlama ve Çalışmalar Merkezi kâr amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşu olarak Bağdat’ta kurulmuştur. Irak’ta ve Orta Doğu’da meydana gelen toplumsal ve siyasal dönüşümler olmak üzere birçok alanda görüş yazısı yayımlamaktadır.

<https://www.bayancenter.org/en/>

Aljezeera Center for Studies

El-Cezire Araştırma Merkezi, El- Cezire Medya Ağına bağlı olarak 2006 yılında kurulmuştur. Medya organizasyonunun jeopolitik ve stratejik gelişmeler odaklı araştırma kurumudur. Orta Doğu ve uluslararası alandaki birçok gelişme hakkında analizler yayımlamakta ve seminerler düzenlemektedir.

<https://studies.aljazeera.net/en>

Arab Center for Research and Policy Studies

2010 yılında kurulan Arab Araştırma ve Politika Çalışmaları Merkezi; Arap ülkelerinde sosyal gelişmeyi sağlamak için ekonomik, sosyal ve siyasi alanlarda akademik çalışmalar yürütmektedir. Özellikle Hamas, Gazze, Siyonist düşünce üzerine odaklanmaktadır. Kurumun bir diğer bağlı kuruluşu Doha Enstitüsü’dür.

<https://www.dohainstitute.org/en/Pages/index.aspx>

Arab Thought Forum

1981 yılında Prens El Hassan bin Talal ve önde gelen yirmi beş Arap düşünür tarafından kurulan bağımsız, entelektüel, pan-Arap bir sivil toplum örgütüdür. Ürdün'de yer alan kurum Arap ülkeleri arasındaki ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi ilişkiler hakkında seminerler düzenlemektedir.

<https://www.atf.org.jo/?q=en>

Australian National University Centre for Arab and Islamic Studies (CAIS)

Arap ve İslam Araştırmaları Merkezi 1994 yılında Avustralya Milli Üniversitesine bağlı olarak kurulmuştur. Merkez, Orta Doğu ve Orta Asya'nın çağdaş siyaseti, tarihi, kültürü, politik ekonomisi ve İslam ve küresel düzen üzerine çalışmalar yürütmektedir.

<https://cais.cass.anu.edu.au/about-us>

Bahrain Center for Strategic International and Energy Studies

Bahreyn Stratejik Uluslararası ve Enerji Çalışmaları, 2009 yılında Bahreyn Krallığı'na bağlı olarak kurulmuştur. Bahreyn'in ulusal, bölgesel ve küresel çıkarı üzerine hareket ederek stratejik analizler yapmakta ve araştırmalarını uluslararası siyaset, enerji ve ekonomi olmak üzere 3 başlık altında yürütmektedir.

<https://www.derasat.org.bh/>

Bibliotheca Alexandrina

Mısır'da yer alan İskenderiye Kütüphanesi Mısır kültürünü ve Arap toplumunu dünyaya tanıtmayı amaçlamaktadır ve bu bağlamda seminerler, konferanslar ve sergiler düzenlemektedir. Kültürel ve Doğal Miras Belgeleme Merkezi (Center for Documentation of Cultural and Natural Heritage) İskenderiye Kütüphanesi'ne bağlı bir kurumdur.

<https://www.bibalex.org/en/default>

Brookings Doha Centre

Washington merkezli Brookings Enstitüsü'nün Doha'daki merkezidir. Enstitü, Ortadoğu'da uluslararası ilişkiler, bölgesel güvenlik ve iç istikrar, kapsamlı büyüme ve fırsatların eşitliği, yönetim reformları ve devlet-toplum ilişkileri üzerine çalışmalar yapmaktadır.

<https://www.brookings.edu/>

Cairo Institute for Human Rights Studies

1993 yılında kurulan Kahire İnsan Hakları Araştırmaları Enstitüsü (CIHRS) bölgedeki insan hakları ve demokrasi ilkelerini destekleyen bağımsız bir bölgesel sivil toplum kuruluşudur. Kurum uluslararası insan hakları hukukunun uygulanmasında karşılaşılan zorluklar hakkında yayınlar üretmektedir.

<https://cihrs.org/>

Center for Arab Unity Studies

1975 yılında Lübnan'da kurulan Arap Birliği Çalışmaları Merkezi Arap birliği, demokrasi, ekonomik kalkınma, sosyal adalet, Arap medeniyetinin yeniden canlandırılması ve hem ulusal hem de bölgesel düzeyde tam bağımsızlık ilkeleri doğrultusunda uluslararası ve yerel sorunlar üzerine çalışmalar üretmektedir.

<https://caus.org.lb/en/mission-vision/>

Center for Lebanese Studies

1984 yılında kurulan Lübnan Araştırmaları Merkezi (CLS) 2012 yılında Lübnan'da kurulmuştur ve şu anda Lübnan Amerikan Üniversitesi'ne (LAU) bağlı çalışmalarını sürdürmektedir. Mülteciler ve toplumsal hareketler üzerine çalışmalar yapmakta ve etkinlikler düzenlemektedir.

<https://lebanesestudies.com/>

Center for Indonesian Policy Studies

Endonezya Politika Araştırmaları Merkezi, Endonezya'nın sosyal ve ekonomik kalkınmasını hedefleyen bağımsız ve kâr amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşudur. Gıda güvenliği, sürdürülebilir kalkınma ve eğitim üzerine politika notu hazırlamakta ve seminerler düzenlemektedir.

<https://www.cips-indonesia.org/about>

Center for Policy Dialogue

Politika Diyaloğu Merkezi (CPD); eşitlik, adalet, hakkaniyet ve iyi yönetime dayalı kapsayıcı bir toplum yaratma vizyonuyla 1993 yılında kurulmuştur. Tarım, yoksulluk, eşitsizlik ve sosyal mali politikalar, iklim değişikliği ve sürdürülebilir kalkınma üzerine çalışmalar yürütmektedir.

<https://cpd.org.bd/>

Center for Research & Security Studies

2007 yılında kurulan Araştırma ve Güvenlik Çalışmaları Merkezi (CRSS) bir düşünce kuruluşu ve aynı zamanda savunuculuk merkezidir. Bir savunuculuk merkezi olarak CRSS Pakistan hükümetinin güvenlik politikaları, aşırılıkçılık ve hukuk üstünlüğü üzerine çalışmalar üretmektedir.

<https://crss.pk//about-crss/>

Center for Strategic and International Relations (CSIS)

1971 yılında kurulan Stratejik ve Uluslararası İlişkiler Merkezi (CSIS) Jakarta'da bağımsız ve kâr amacı gütmeyen kuruluştur. İngilizce ve Endonezce olmak üzere uluslararası ve toplumsal meseleler hakkında kitap ve monografiler, periyodik dergiler, analiz ve raporlar yayımlamaktadır.

<https://www.csis.or.id>

Citizen's Platform for SDGs, Bangladesh

SKH Vatandaş Platformu, Bangladeş sürdürülebilir kalkınma hedeflerini gerçekleştirmeyi destekleyen bir platformdur. Platform resmi olarak 18 Haziran 2016'da başlatıldı. Platform 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri doğrultusunda paydaşlara bu süreçte politikalarını gerçekleştirmelerine yardımcı olmayı hedeflemektedir.

<https://bdplatform4sdgs.net/>

Council on America Islamic Relations (CAIR)

Council on America Islamic Relations (CAIR) Amerika İslam İlişkileri Konseyi (CAIR) amacını İslam anlayışını geliştirmek, sivil hakları korumak, adaleti teşvik etmek ve Amerikalı Müslümanları güçlendirmek olarak tanımlamaktadır. Amerika'da İslam ve Müslümanlar'a yönelik projeler yürütmekte ve yayınlar yapmaktadır.

<https://www.cair.com/>

Economic Research Forum

1993 yılında Mısır'da kurulan Ekonomik Araştırma Forumu Arap ülkeleri, İran ve Türkiye'de sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamayı amaçlayan bir platformdur. Kalkınma, yoksulluk, eşitsizlik, Küresel Güney, dijitalleşme olmak üzere ekonomik gelişmeler üzerine çalışmalar üretmektedir.

<https://erf.org.eg/contact-us/>

Emirates Center for Strategic Studies and Research

Emirlikler Stratejik Çalışmalar ve Araştırma Merkezi 14 Mart 1994'te Birleşik Arap Emirliklerinde kurulmuştur. Birleşik Arap Emirlikleri'nin bölgesel ve uluslararası politikalarına yönelik araştırmalar gerçekleştirmekte ve küresel meseleler hakkında görüş yazıları ve raporlar yayımlamaktadır.

<https://www.ecssr.ae>

Emirates Policy Center

Emirlikler Politika Merkezi, Arap Baharı sonrasında BAE'ne yönelik iç ve dış tehlikeleri araştırmak ve jeopolitik gelişmeler ve değişimleri Körfez bölgesi özelinde takip etmek amacıyla 2013 yılında Abu Dabi'de kurulmuş bir düşünce kuruluşudur.

<https://www.epc.ae/en/about-us/about-epc>

Foreign Policy Research Institute of the MFA RK

Kazakistan Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'na bağlı olan Dış Politika Araştırmaları Enstitüsü Kazakistan'ın dış politikasını önceliklerini belirlemeye yönelik araştırmalar yürütmekte ve seminerler düzenlemektedir.

<http://sszi.kz/>

GAP Institute for Advanced Studies

Kosova'da Ekim 2007'de kurulan GAP İleri Araştırmalar Enstitüsü bağımsız bir düşünce kuruluşudur. Enstitü, Kosova toplumunun problemleri ve kamu politikaları hakkında raporlar yayımlamakta ve seminerler düzenlemektedir.

<https://www.institutigap.org/home>

Georgetown University Qatar (GU-Q)

Georgetown Üniversitesi- Katar, Washington merkezli Georgetown Üniversitesi ve Qatar Foundation iş birliğiyle Doha'da kurulmuştur. İslami biyoetik, besin güvenliği, Arap dili ve mirası, Körfez bölgesinde kadınlar gibi çeşitli alanlarda araştırma projeleri yürütmektedir.

<https://www.qatar.georgetown.edu/>

Gulf Research Center

2000 yılında Abdülaziz Sager tarafından kurulan Körfez Araştırmalar Merkezi, İran, Irak ve Yemen de dahil olmak üzere Körfez, Orta Doğu ve dünyadaki gelişmeler hakkında analizler sunmaktadır.

<https://www.grc.net/>

Indonesian Islamic Da'wah Institute

Endonezya İslami Dava Enstitüsü Kur'an ve hadis üzerine çalışmalar yapan bir sivil toplum kuruluşudur. 15 milyon üyesi bulunan hareket eğitim, gençlik, aile, İslam üzerine sosyal etkinlikler ve seminerler düzenlemektedir.

www.ldii.or.id

Institute for Democracy and Mediation

Demokrasi ve Arbuluculuk Enstitüsü 1999 yılında Arnavutluk'ta kurulmuştur. Yönetişim ve kamu bütünlüğü, güvenlik, AB katılım süreci, yerel yönetim ve sivil toplum hakkında raporlar yayımlamakta ve seminerler düzenlemektedir.

<https://idmalbania.org/>

Institute for Palestine Studies

1963 yılında Beyrut'ta kurulan Filistin Çalışmaları Enstitüsü İsrail-Filistin meselesi ve Filistin toplumunun tarihi ve kültürü üzerine odaklanmaktadır. İngilizce, Arapça ve Fransızca dillerinde kitap, monografi ve makale yayımlamaktadır.

<https://www.palestine-studies.org/>

Institute for Strategic and Regional Studies

Özbekistan Cumhuriyeti Devlet Başkanlığına bağlı olarak kurulan Stratejik ve Bölgesel Araştırmalar Enstitüsü (ISMI) Orta Asya'da bölgesel güvenlik sorunları ve bölge ülkeleriyle gerçekleştirilen çok taraflı etkileşimin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapmaktadır.

<https://isrs.uz/>

Institute of Islamic Understanding Malaysia

1992'de Malezya'da kurulan Malezya İslami Anlayış Enstitüsü İslami kaynaklardan hareketle Müslümanların toplumsal yaşamındaki problemlere ışık tutmayı amaçlamaktadır. Küresel meseleler hakkında görüş yazıları yayımlamakta ve kalkınma, ekonomik, toplumsal meseleler ve psikoloji olmak üzere birçok alanda seminer düzenlemektedir.

<https://www.ikim.gov.my>

Institute of Policy Studies (IPS)

Pakistan'da kurulan İslamabad Politika Çalışmaları Enstitüsü Pakistan siyaseti, uluslararası ilişkiler, İslam ve Batı, liderlik toplum, yönetim, bilim ve teknoloji alanlarında seminerler, konferanslar ve yuvarlak masa toplantıları gerçekleştirmektedir.

<https://www.ips.org.pk/>

Institute of Regional Studies Islamabad

İslamabad Bölgesel Araştırmalar Enstitüsü, 1982 yılında Pakistan'da kurulan kâr amacı gütmeyen bir düşünce kuruluşudur. İslamabad Bölgesel Araştırmalar Enstitüsü çatışma çözümü, dini çatışmalar, barış, demokrasi ve insan güvenliği alanlarında araştırmalar yapmaktadır.

<http://www.irs.org.pk/>

Institute of Strategic and International Studies (ISIS) Malaysia

1983 yılında kurulan Malezya Strateji ve Uluslararası Çalışmalar Enstitüsü dış politika ve güvenlik çalışmaları, Güneydoğu Asya siyaseti ve askeri konular, ekonomi, ticaret ve bölgesel entegrasyon, bankacılık ve finans, teknoloji ve sürdürülebilirlik araştırma konularına odaklanmaktadır.

www.isis.org.my

Institute of Strategic Studies Islamabad

1973 yılında kurulan Stratejik Araştırmalar Enstitüsü İslamabad uluslararası barış ve güvenliği etkileyen bölgesel ve küresel meselelerin analizlerini yapmaktadır. Nükleer faaliyetler, terörizm ve silahlı yapılanmalar, ekonomik ve sosyal alanlara özgü araştırmalar yapmaktadır.

<https://issi.org.pk/>

International Institute of Advanced Islamic Studies

Uluslararası İleri İslam Araştırmaları Enstitüsü, Malezya hükümetinden alınan hibe ile 2007 yılında Kuala Lumpur'da kurulmuştur. Enstitü, Malezya'da İslam Medeniyetini yenileme kavramını merkeze alarak yayım faaliyetleri ve programlar düzenlemektedir.

<https://iaais.org.my/>

International Institute of Islamic Thought

Uluslararası İslam Düşünce Enstitüsü, 1981 yılında İsmail al Faruki ve Enver İbrahim tarafından ABD'de kurulmuştur. "Bilginin İslamileştirmesi" perspektifinden hareketle Müslüman toplumlarda eğitim alanında çalışmalar yürütmektedir. Enstitü İngilizce, Arapça, Fransızca ve diğer birçok dillerde yayınlar yapmaktadır.

<https://iiit.org/>

International Islamic University Malaysia

1983 yılında Malezya'da kurulan Uluslararası İslam Üniversitesi bir devlet üniversitesidir. İslam Bankacılık ve Finans ile Uluslararası Müslüman Birliği enstitülerinde İslami araştırmalar gerçekleştirmektedir.

www.iiu.edu.my

IPRI Islamabad Policy Research Institute

1999 yılında Pakistan'da kurulan İslamabat Politika Araştırma Enstitüsü (IPRI) Pakistan'daki uluslararası ilişkiler, stratejik çalışmalar, yönetim, kamu politikası, hukuk ve ekonomi dahil olmak üzere birçok konuda politika notları yayımlamaktadır.

<https://ipripak.org>

Islamic Banking & Finance Institute Malaysia (IBFIM)

Malezya İslami Bankacılık ve Finans Enstitüsü İslam finans alanında küresel bir platform oluşturmayı hedeflemektedir. İslam iktisadı, dijitalleşme, sürdürülebilirlik konularında seminerler ve eğitim programları düzenlemektedir.

<https://ibfimonline.com/>

Islamic Human Rights Comission

İslami İnsan Hakları Komisyonu 1997 yılında İngiltere’de kurulmuştur. Kurumun savaş suçları, nefret suçu, ayrımcılık, insan haklarının doğası gibi konularda araştırma makaleleri üretmektedir. İslamofobi ile mücadele teması altında etkinlikler düzenlemektedir.

<https://www.ihrc.org.uk>

Islamische Gemeinschaft (Milli Görüş Almanya)

Türkiye merkezli Milli Görüş hareketinin bir parçası olan İslam Toplumu Milli Görüş Almanya’daki Müslümanlara hizmet vermektedir. Yardım faaliyetleri düzenlemekte ve eğitim politikaları ve ayrımcılık meseleleri hakkında seminerler düzenlemektedir.

<https://www.igmg.org/tr/>

Karmojibi Nari/ Working Woma

1991’te Bangladeş’te kurulan Karmojibi Nari (KN) kadın hakları için mücadele eden kar amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşudur. Kadın işçilerin problemleri ve şiddete dair bildiriler yayımlamaktadır.

<https://www.karmojibinari.org/category/pressrelease/>

Khadijah Bint Khuwailed Center

1946 yılında kurulan Cidde Odası Suudi Arabistan’ın en eski ticaret odalarından biri olarak bilinmektedir. Kurum ekonomik politikalar hakkında seminerler ve çalıştaylar düzenlemektedir.

<https://www.jcci.org.sa>

Khazanah Research Institute

2014 yılında Malezya’da kurulan Khazanah Araştırma Enstitüsü Malezya toplumunun sosyal refahını iyileştirmeyi amaçlamaktadır. Toplumsal meseleler ve Malezya ekonomisi hakkında raporlar ve makaleler yayımlamaktadır.

<https://www.krinstitute.org/default.aspx>

King Abdullah Petroleum Studies and Research Center (KAPSARC)

Suudi Arabistan'da kurulan Kral Abdullah Petrol Çalışmaları ve Araştırma Merkezi enerji güvenliği, sürdürülebilirlik alanlarında raporlar ve makaleler yayımlamakta ve uluslararası konferanslar düzenlemektedir.

<https://www.kapsarc.org/>

Kosova Democratic Institute

Kosova'da yer alan Kosova Demokratik Enstitüsü, Balkanlardaki toplumlarla diyalogu amaçlamaktadır. Yerel seçimler, katılım, gençlik ve kamu politikaları üzerine raporlar yayımlamakta ve seminerler düzenlemektedir.

<https://kdi-kosova.org/en/>

League of Islamic Universities

İslam Dünyası Üniversiteler Federasyonu, İslam İşbirliği Teşkilatı Bilimsel ve Teknolojik İşbirliği Daimi Komitesi'nin önerisi üzerine 1987 yılında kurulmuştur. Eğitim, yapay zeka ve teknoloji odaklı uluslararası toplantılar yapmakta ve konferanslar düzenlemektedir.

<http://www.fumi-fuiw.org/>

Movement for Rights and Freedoms

1990 yılında Bulgaristan'da kurulan Hak ve Özgürlükler Hareketi siyasal bir örgüttür. Parti dış politikasında Balkanlarda barışı sağlamayı ve Bulgaristan'ın Avrupa'ya entegrasyonunu sağlamayı hedeflemiştir.

<https://www.dps.bg/>

Movement of Society of Peace

Barış ve Toplum Hareketi (Movement of the Society of Peace) Cezayir'de bulunan İslami bir partidir. Lideri Mahfoud Nahnah 2003 yılında öldü. Şu anki lideri Abderrazak Makri'dir . Özellikle Filistin üzerine çalışmaları bulunmakta ve direnişte desteklemektedir. Hareketin siyasal tecrübelerine yer vermektedir.

<https://hmsalgeria.net/ar/>

Muhammadiyah Movement

Muhammeddiye Hareketi, 1912 yılında Yogyakarta şehrinde Ahmed Dahlan tarafından reformist bir sosyo-dini hareket olarak kurulmuştur. Muhammediyye hareketi eğitim, teknoloji, kadın, aile ve tarih olmak üzere birçok konuda seminerler düzenlemektedir.

<https://muhammadiyah.or.id>

Muslim Youth Movement Malaysia (ABIM)

Malezya Müslüman Gençlik Hareketi 1971’de Malezya Kebangsaan Üniversitesi İslami Araştırmalar Fakültesi öğrencileri tarafından başlatılmıştır. Hareket yardım çalışmalarına katkı sunmakta ve İslami çalışmalar, eğitim ve teknoloji üzerine seminerler düzenlemektedir.

<http://www.abim.org.my/>

Nahdlatul Ulama

Nahdlatul Ulama Endonezya’da yer alan İslami bir harekettir. Hareket, İslami eğitim alanında çalışmalar yapmasının yanı sıra siyasal olarak da bir süre faaliyetlerini sürdürmüştür. Hareket İslami konularda ve hareketin tarihi, yaklaşımı hakkında, Endonezya’nın problemleri hakkında görüş yazıları yayımlamaktadır.

<https://www.nu.or.id/>

NGO AKTIV

NGO AKTIV, 2009 yılında Mitrovica’da kurulmuştur. Kosova’nın siyasal ve toplumsal problemleri, Balkanlardaki diğer toplumlarla ilişkisi ve AB ile ilişkisi üzerine seminerler düzenlemekte ve raporlar yayımlamaktadır.

<http://ngoaktiv.org/>

Organization of Islamic Cooperation

25 Eylül 1969 yılında Suudi Arabistan’da kurulan İslam İş birliği Teşkilatı (İİT) Filistin ve Kudüs, yoksulluk, terörizm, gıda güvenliği, kadının güçlendirilmesi, insan hakları, iyi yönetim, İslamofobi konularına odaklanmakta ve toplantılar düzenlemektedir.

<https://www.oic-oci.org/>

Orient-Institut Beirut

Lübnan'da 1961 yılında kurulan Beyrut Şark Enstitüsü, Max Weber Vakfına bağlı bir akademik araştırma enstitüsüdür. İslam ve Arap çalışmaları, Orta Doğu tarihi ve antropolojisi, Lübnan siyaseti alanlarında çalışmalar yürütmektedir.

<https://www.orient-institut.org/>

OSCE Academy

OSCE Academy 2002 yılında Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı ve Kırgızistan hükümetinin iş birliğiyle kurulmuş bir üniversitedir. Orta Asya, Güneydoğu Asya, dış politika, iklim değişikliği, olmak üzere birçok alanda politika notu yayımlamaktadır.

<http://www.osce-academy.net>

Policy Center for the New South

2014 yılında kurulan Yeni Güney Politika Merkezi (PCNS) Fas'ta faaliyetlerini sürdüren bağımsız bir düşünce kuruluşudur. Yeni Güney söylemi etrafında araştırmalarını inşa eden kurum AB, Mağrib ülkeleri, çevre, ekonomi ve strateji üzerine araştırmalar yapmaktadır.

<https://www.policycenter.ma>

Qatar Foundation

1995'te Suudi Arabistan'da kurulan Katar Vakfı eğitim, sanat, kültür alanında projeler geliştirmektedir. Katar'daki üniversitelerin kurulmasına öncülük etmiştir. Festivaller, sergiler ve seminerler düzenlemektedir.

<https://www.qf.org.qa/>

RASANAH International Institute for Iranian

RASANAH Uluslararası İran Araştırmaları Enstitüsü 2016 yılında Suudi Arabistan'da kurulmuştur. İran'ın iç ve dış meseleleri ve İran'ın komşu ülkelerinin siyaseti, güvenlik anlayışı ve toplumu hakkında araştırmalar yürütmektedir.

<https://rasanah-iiis.org/>

Regional Anti-Corruption Initiative

Bölgesel Yolsuzlukla Mücadele Girişimi (eski adıyla İstikrar Paketi Yolsuzlukla Mücadele Girişimi – SPAI) yolsuzlukla mücadeleyi amaçlamaktadır. Arnavutluk, Bosna-Hersek, Bulgaristan, Hırvatistan, Moldova, Karadağ, Kuzey Makedonya, Romanya ve Sırbistan'ın yer aldığı bu girişim hükümetler arası bir bölgesel kuruluştur.

<https://rai-see.org/who-we-are/about-us/>

Sustainable Development Policy Institute

1992 yılında Pakistan'da kurulan Sürdürülebilir Kalkınma Politika Enstitüsü (SDPI) araştırmacı ve savunuculuk rolüne sahip bir kurumdur. Çevre enerji, gıda güvenliği ve ekonomi olmak üzere birçok alanda yayın üretmekte ve yayınlarıyla araştırmacılara katkı sunmaktadır.

<https://sdpi.org/>

The Centre for Middle Eastern Studies Harvard University

Harvard Orta Doğu Çalışmaları Merkezi (CMES), 1954 yılında ABD'nde kurulmuştur. Merkez Çağdaş Müslüman toplumlar, Arap dili ve belagati, sözlü tarih hakkında projeler yürütmekte ve yayınlar yapmaktadır.

<https://cmes.fas.harvard.edu/history>

The Conversation / Indonesia

2011 Avustralya merkezli bir medya kuruluşu olan The Conversation, Endonezya'nın tarihi, toplumsal ve siyasal sorunları hakkında analizler yayımlamaktadır. Bu analizlere genellikle katkı sunanlar Endonezya'daki araştırmacılar ve üniversite çalışanlarıdır.

<https://theconversation.com/>

The International Campaign for Freedom in the United Arab Emirates (ICF UAE)

Birleşik Arap Emirlikleri Uluslararası Özgürlük Kampanyası (ICF UAE) 17 Nisan 2015'te Birleşik Krallık'ta kurulmuştur. BAE'deki siyasi tutukluların haklarını savunmakta ve sosyal medyada BAE'nin hak ihlalleri hakkında kampanyalar başlatmaktadır.

www.icfuae.org.uk

The Lebanese Center for Policy Studies

1989'da kurulan Lübnan Politika Araştırmaları Merkezi Lübnan ve Arap bölgesinde yönetişimi iyileştiren politikalar üretmek ve savunmak için kurulmuş kâr amacı gütmeyen, hükümet dışı bir düşünce kuruluşudur. Lübnan toplumu ve sorunları üzerine yayınlar üretmektedir.

<https://www.lcps-lebanon.org/about.php>

The Middle East Research Institute (MERI)

2014 yılında Irak'ta kurulan Orta Doğu Araştırma Enstitüsü uluslararası politika, göç ve insan hakları alanlarında çalışmalar yürütmektedir. Ortadoğu'da ulus inşası ve demokratikleşme sürecine dair konferanslar düzenlemektedir.

<http://www.meri-k.org/>

The Omani Centre for Human Rights

Birleşik Krallık merkezli olan Umman İnsan Hakları Merkezi Umman'daki insan hakkı ihlalleri üzerine raporlar ve görüş yazıları yayımlamakta ve yayınlarını Arapça ve İngilizce olarak sunmaktadır.

<https://ochroman.org/eng/>

The Palestinian Academic Society for the Study of International Affairs (PASSIA)

Filistin Uluslararası İlişkiler Araştırmaları Derneği (PASSIA), Mart 1987'de Dr. Mehdi Abdul Hadi ve bir grup Filistinli akademisyen tarafından kurulmuştur. PASSIA, Filistin Sorununu ulusal, Arap ve uluslararası bağlamlarında akademik araştırma, diyalog, eğitim ve yayın yoluyla sunmaktadır.

<http://www.passia.org/>

The Sana'a Center for Strategic Studies

2014 yılında kurulan Sana'a Stratejik Çalışmalar Merkezi Yemen'in tarihi ve kültürü üzerine incelemeler yapmakta ve Yemen'deki sosyal ve politik konular hakkında raporlar ve analizler yayımlamaktadır.

<https://sanaacenter.org/>

United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East

UNRWA Filistinli mültecilere yardım desteği için 1949 yılında kurulmuş ve 1950 yılında faaliyete başlamıştır. Filistin mülteci sorununa bir çözüm bulunamaması nedeniyle BM Genel Kurulu kurumun faaliyet süresini 30 Haziran 2023'e kadar uzatmıştır.

<https://www.unrwa.org/>

United Nations Support Mission in Libya (UNSMIL)

UNSMIL, çatışma sonrası dönemde ülkenin yeni otoriteye geçiş sürecini desteklemek için Libya resmi makamlarının talebi üzerine, 2009 BM Güvenlik Konseyi kararıyla 16 Eylül 2011'de kurulmuştur. Libya'daki siyasal süreç hakkında bilgilendirmelerde bulunmaktadır.

<https://unsmil.unmissions.org>

World Islamic Mission Norway

Dünya İslami Misyonu, Ekim 1984'te Pakistan kökenli Müslümanlar tarafından Oslo'daki dördüncü Müslüman cemaati olarak kurulmuştur. Hareketin Norveç'te 5000 üyesi bulunmaktadır. Dini eğitim vermekte ve düğün ve cenaze ve benzeri organizasyonlarda Norveç'teki Müslümanlara hizmet vermektedir.

<https://wim.no/>

MÜSLÜMAN DÜNYADAN FİKRİ BİRİKİMLER

Müslüman Dünyadan Fikrî Birikimler Bülteni, İLKE Vakfı Toplumsal Düşünce ve Araştırmalar Merkezi tarafından Müslüman Toplumlarda Düşünce ve Hareketler Projesi kapsamında aylık olarak yayımlanıyor. Proje kapsamında her ay 43 ülkeden yaklaşık 250 sivil toplum, araştırma ve düşünce kuruluşunun yazılı ve sözlü faaliyetleri taranıyor ve bültende değerlendiriliyor. Müslüman dünyanın gündemine dair oluşturulan bu envanter ışığında, önemli görülen konular hakkında analiz metinlerine yer veriliyor. Hem güncel gelişmelere hem de literatüre atıfla yazılan analizlerde Müslüman toplumların meseleleri mukayeseli ve bütüncül bir perspektifle inceleniyor.

İLKE
ilim kültür eğitim vakfı

todam
TOPLUMSAL DÜŞÜNCE VE ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Adres: Aziz Mahmut Hüdayi Mah. Türbe Kapısı Sk. No: 13 Üsküdar/ İstanbul
Telefon: +90 216 532 63 70 E-posta: todam@ilke.org.tr Web: ilke.org.tr/todam